

Algemeen ambtsbericht Afghanistan

Maart 2009

Directie Personenverkeer, Migratie en Vreemdelingenzaken

Afdeling Asiel- en Migratiezaken

	<i>Pagina</i>
1	Inleiding 4
2	Landeninformatie 5
2.1	Basisgegevens 5
2.1.1	Land en volk 5
2.1.2	Geschiedenis 7
2.1.3	Staatsinrichting 11
2.2	Politieke ontwikkelingen 15
2.2.1	Regering, parlement en politieke partijen 16
2.2.2	Machtsfactoren 20
2.3	Militaire ontwikkelingen en veiligheidssituatie 24
2.3.1	ISAF 24
2.3.2	PRT 25
2.3.3	‘Enduring Freedom’ 26
2.3.4	Afghaanse veiligheidsorganisaties 26
2.3.5	Ontwapening, demobilisatie en re-integratie 30
2.3.6	Veiligheidssituatie 31
2.3.7	Veiligheidssituatie per provincie 37
3	Mensenrechten 53
3.1	Juridische context 53
3.1.1	Verdragen en protocollen 53
3.1.2	Nationale wetgeving 53
3.2	Toezicht 57
3.2.1	Mensenrechtencommissie 57
3.2.2	Transitional Justice 59
3.3	Naleving en schendingen 63
3.3.1	Vrijheid van meningsuiting 64
3.3.2	Vrijheid van vereniging en vergadering 66
3.3.3	Vrijheid van godsdienst en overtuiging 66
3.3.4	Bewegingsvrijheid en documenten 70
3.3.5	Rechtsgang 74
3.3.6	Arrestaties en detentie 77
3.3.7	Foltering, mishandeling en bedreiging 80
3.3.8	Verdwijningen 81
3.3.9	Buitengerechtelijke executies en moorden 81
3.3.10	Doodstraf 82
3.4	Positie van specifieke groepen 84
3.4.1	Politieke opposanten 84
3.4.2	Etnische groepen 85
3.4.3	Journalisten 89
3.4.4	Vrouwen 89

3.4.5	Niet-moslims	98
3.4.6	Taliban	98
3.4.7	Ex-communisten	98
3.4.8	Homoseksuelen	99
3.4.9	Minderjarigen	100
3.4.10	Personen die met buitenlandse organisaties en veiligheidsdiensten worden geassocieerd	101
4	Migratie	102
4.1	Migratiestromen	102
4.1.1	Terugkeer algemeen	102
4.1.2	Problemen bij terugkeer	102
4.2	Opvang binnenlands ontheemden	103
4.3	Opvang in de regio	104
4.3.1	Terugkeer vanuit Nederland	106
4.4	Activiteiten van internationale organisaties	107
5	Literatuur	108
I	Samenstelling van de regering	114
II	Historisch overzicht van de belangrijkste politieke facties en hun gewapende eenheden	118
III	Lijst van politieke partijen die officieel geregistreerd zijn bij het ministerie van Justitie	121
IV	Lijst van afkortingen	127
V	Kaart van Afghanistan	129

1 Inleiding

In dit algemeen ambtsbericht wordt de situatie in Afghanistan beschreven voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielverzoeken van personen die afkomstig zijn uit Afghanistan en voor besluitvorming over de terugkeer van afgewezen Afgaanse asielzoekers. Dit ambtsbericht is een actualisering van eerdere ambtsberichten over de situatie in Afghanistan. Het algemeen ambtsbericht beslaat de periode van september 2007 tot en met maart 2009.

Dit ambtsbericht is gebaseerd op informatie van openbare en vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in de literatuurlijst. Bovendien liggen bevindingen ter plaatse en vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse vertegenwoordiging in Afghanistan aan dit algemeen ambtsbericht ten grondslag. In het algemeen ambtsbericht wordt veelvuldig verwezen naar geraadpleegde openbare bronnen. Daar waar openbare bronnen zijn vermeld, wordt de tekst in veel gevallen ook ondersteund door informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen.

In hoofdstuk twee wordt ingegaan op recente politieke ontwikkelingen en veiligheidssituatie. Voorts wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de vraag of volgens de definitie van de Raad van State in (delen van) Afghanistan sprake is van een binnenlands gewapend conflict. Deze beschrijving wordt voorafgegaan door een beknopt overzicht van de recente geschiedenis van Afghanistan. Ook is een korte passage over de geografie en de bevolking van Afghanistan opgenomen.

In hoofdstuk drie wordt de mensenrechtensituatie in Afghanistan geschetst. Na een beschrijving van wettelijke garanties en internationale verdragen waarbij Afghanistan partij is, komen de mogelijkheden van toezicht op naleving van de mensenrechten aan de orde. Daarna volgt de beschrijving van de naleving dan wel schending van enkele klassieke mensenrechten. Ten slotte wordt de positie van specifieke groepen, waaronder minderjarigen belicht.

In hoofdstuk vier komen de opvang van binnenlandse ontheemden en de activiteiten van internationale organisaties, waaronder de positie van de UNHCR, aan de orde.

2 Landeninformatie

2.1 Basisgegevens

2.1.1 Land en volk

De Islamitische Republiek Afghanistan ligt in Zuidwest-Azië en wordt volledig ingesloten door andere landen. Het land grenst in het oosten en zuiden aan Pakistan (over een afstand van 2580 km), in het westen aan Iran (936 km), in het noorden aan Turkmenistan (744 km), Oezbekistan (137 km) en Tadzjikistan (1206 km) en in het noordoosten aan China (76 km).

Afghanistan beslaat een oppervlakte van ongeveer 650.000 km², achttien maal de oppervlakte van Nederland. Het land is opgedeeld in 34 provincies.¹ De vijf grootste steden van het land zijn Kaboel (de hoofdstad), Kandahar, Herat, Mazar-i-Sharif en Jalalabad. De bevolkingsomvang wordt geschat op 32 miljoen inwoners.² De bevolking van Afghanistan bestaat uit een groot aantal etnische groeperingen, waarvan de grootste groep de Pashtuns (42 %) zijn. Andere belangrijke bevolkingsgroepen zijn de Tadzjiekken (27 %), de Hazara's (ongeveer 9 %), de Oezbeken (ongeveer 9 %), de Aimak (4 %), de Turkmene (3 %) en de Baloch (2 %).³ Daarnaast zijn er nog vele kleinere etnische groepen, waaronder de Noeristani's en de Farsen of Farsiwan en de nomadische Kuchi's.⁴

De etnische samenstelling van de bevolking is buitengewoon complex en kan van dorp tot dorp verschillen.⁵

In Kaboel (ongeveer 3,5 miljoen inwoners) wonen traditiegetrouw veel Pashtuns. Sinds 30 jaar trekken ook veel Hazara's naar Kaboel. Ook alle andere etniciteiten zijn in de hoofdstad vertegenwoordigd.

¹ Het betreft: Badakhshan, Badghis, Baghlan, Balkh, Bamiyan, Farah, Fariab, Ghazni, Ghor, Helmand, Herat, Jowzjan, Kaboel, Kandahar, Kapisa, Kunar, Kunduz, Laghman, Logar, Nangarhar, Nimroz, Uruzgan, Paktia, Paktika, Parwan, Samanghan, Sar-i-Pol, Takhar, Wardak, Zabul, Nuristan, Khost, Daikundi en Panshir.

² Schatting uit 2007. ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³ Schatting uit 2007. ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

⁴ Volgens een van de standaardwerken van Erwin Orywal uit 1986 over de bewoners van Afghanistan komen er in Afghanistan ten minste 55 verschillende etnische groepen voor. Geciteerd in: W. Vogelsang, *Afghanistan, een geschiedenis* (Amsterdam 2002).

⁵ 'In the dark. Afghanistan's tribal complexity', *The Economist*, 02.02.08.

Zowel Pashtuns als Tadzjiken hebben een ongeveer even grote, omvangrijke gemeenschap in Herat (349.000 inwoners⁶), aangevuld met kleine groepen Oezbeken en Turkmenen.

In Mazar-i-Sharif (ongeveer 300.000 inwoners⁷) maken de Oezbeken, Turkmenen en Hazara's alle drie een ongeveer even groot deel van de bevolking uit, met daarnaast nog een kleine minderheid aan Pashtuns.

De bevolking van Kandahar (800.000 inwoners) is overwegend Pashtun.

De islam is de officiële religie in Afghanistan. Ongeveer 80 % van de bevolking is soennitisch moslim, terwijl ongeveer 20 % sjiitisch moslim is (waartoe ook een kleine groep ismaëlieten behoort). Daarnaast leeft een kleine groep hindoes en sikhs in Afghanistan, alsmede enkele christenen.⁸

In Afghanistan worden meer dan 30 talen gesproken, waarvan het aan het Perzisch verwante Dari en Pashtu de belangrijkste zijn. Deze talen worden respectievelijk gesproken door 50 procent en 35 procent van de bevolking.⁹ Sinds 1936 zijn Dari en Pashtu de officiële talen van Afghanistan, hetgeen is bevestigd in de nieuwe grondwet van januari 2004. De Turkse talen (Oezbeeks en Turkmeens) zijn in de nieuwe grondwet samen met het Baluchi, Pashai, Nuristani en Pamiri na het Pashtu en Dari tot derde officiële taal verheven in die gebieden waar een meerderheid van de bevolking deze talen spreekt.¹⁰ Onderwijs wordt alleen in het Pashtu en Dari gegeven.¹¹ Minderheidstalen kunnen ook als vak worden aangeboden in het curriculum, als derde taal.¹² Het Pashtu wordt overwegend door de Pashtuns gesproken. Tadzjiken en Hazara's spreken voornamelijk Dari. Veel stedelijke Pashtuns, met name in Kaboel, spreken ook Dari. Na de val van het Talibanbewind in 2001 heeft het Dari aan populariteit gewonnen, omdat het Pashtu wordt geassocieerd met de Taliban, die grotendeels uit Pashtuns bestaan. Het volkslied wordt uitsluitend in het Pashtu gezongen.

Hoewel Afghanistan op macro niveau economische groeicijfers kent, is door de wereldwijde economische crisis, sterk stijgende voedselprijzen, droogte en enkele

⁶ Economist Intelligence Unit, 'Country Profile Afghanistan 2008'.

⁷ Immigration and Refugee Board of Canada - Country Fact Sheet Afghanistan – January 2008.

⁸ US Department of State – 'International Religious Freedom Report 2008', 19.09.08.

⁹ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

¹⁰ Immigration and Refugee Board of Canada - Country Fact Sheet Afghanistan – January 2008.

¹¹ http://www.equip123.net/docs/e2-Afg_IRC%20Case%20Study.pdf Geraadpleegd op 11.11.08.

¹² Ministry of Education, Islamic Republic of Afghanistan – 'National Report: The development of education', 15.10.08.

strengere winters, de sociaal economische situatie voor de gemiddelde Afghaanse burger verslechterd.

2.1.2 Geschiedenis

De moderne geschiedenis van Afghanistan begint met de machtsovername door Mohammed Daoud, die in 1973 zijn neef koning Zahir Shah afzette, zichzelf tot president benoemde en daarmee een einde maakte aan de semiconstitutionele monarchie die tussen 1919 en 1973 in Afghanistan bestond.¹³ Zahir Shah is op 23 juli 2007 overleden. Hij kreeg een staatsbegrafenis in Kaboel.

Communistische periode (1978 – 1992)

De heerschappij van Daoud duurde tot 1978, toen de Democratische Volkspartij van Afghanistan (DVPA) met een militaire coup de macht overnam.¹⁴ De DVPA zou 14 jaar aan de macht blijven. De ‘Democratische Republiek Afghanistan’, zoals Afghanistan toen ging heten, werd achtereenvolgens geregeerd door de presidenten Nur Mohammad Taraki (1978 – 1979), Hafizollah Amin (1979), Babrak Karmal (1980 – 1986) en Mohammad Najibullah (1986 – 1992). Tijdens de regeerperiode van Najibullah werd de naam van het land gewijzigd in ‘Republiek Afghanistan’. Van 1979 tot 1989 werden grote delen van het land bezet door Sovjettroepen.

Gedurende de gehele periode 1978 – 1992 woedde een gewapend conflict tussen aanhangers van het communistische bewind en Sovjettroepen aan de ene kant en islamitische opstandelingen, de Mujahedin, aan de andere kant. Najibullah slaagde er niet in om tot nationale verzoening te komen. In april 1992 kwam een einde aan de communistische heerschappij in Afghanistan.

Mujahedin-periode (1992 – 1996)

De verschillende Mujahedin-facties die de communisten hadden bevochten, vulden in 1992 het ontstane machtsvacuüm en grepen daar waar zij konden de macht.¹⁵ Om het hoofd te kunnen bieden aan de chaos die hiervan het gevolg was, besloten de Mujahedin een interim-regering te vormen. Op 24 april 1992 werd hiertoe door de Mujahedin-facties een overeenkomst gesloten (het Peshawar

¹³ H. Magnus en E. Naby, *Afghanistan. Mullah, Marx and Mujahid* (Colorado en Oxford 2000).

¹⁴ Voor een uitvoerige beschrijving van de geschiedenis van de communistische periode zie bijvoorbeeld: Algemeen ambtsbericht ‘Rechtsgang in Afghanistan (1978-1992)’ van 29.09.00 met kenmerk DPC/AM-695004, W.B. Fisher, A. Mukarram en K. Rafferty, ‘Afghanistan’, in: *The Far East and Australasia 1999* (1999), H.S. Bradsher, *Afghan Communism and Soviet Intervention* (Oxford, 1999) en M. Urban, *War in Afghanistan* (Londen 1990).

¹⁵ Voor een uitvoerige beschrijving van de geschiedenis van de Mujahedin-periode zie bijvoorbeeld: Algemeen ambtsbericht ‘Hezb-i-Wahdat, mensenrechtenschendingen (1992-1999)’ van 23.06.00 met kenmerk DPC/AM-681499, R.H. Magnus en E. Naby, *Afghanistan. Mullah, Marx and Mujahid* (Colorado en Oxford 2000) en W.B. Fisher, A. Mukarram en K. Rafferty, ‘Afghanistan’, in: *The Far East and Australasia 1999* (1999).

akkoord), dat voorzag in een transitie-regering waarvan het leiderschap om de vier maanden zou roteren. Sibghatullah Mojaddedi was de eerste president van de nieuw uitgeroepen 'Islamitische Staat Afghanistan'. Het akkoord hield echter niet lang stand. Op 7 maart 1993 sloten de Mujahedin-partijen een nieuw akkoord (Islamabad akkoord). Dat voorzag in een transitie-regering onder leiding van Burhanuddin Rabbani voor de duur van 18 maanden en in een duidelijke afbakening van taken en bevoegdheden. Omdat Rabbani zich met name niet hield aan het laatstgenoemde aspect, laaide het gewapende conflict tussen de Mujahedin-facties weer op. Pas na de komst van de Taliban werd in grote delen van Afghanistan de rust hersteld.

Talibanperiode (1996 – 2001)

De opmars van de Taliban in Afghanistan begon in 1994.¹⁶ De Talibanbeweging werd in dat jaar opgericht door een groep Afghanen die had gestudeerd aan door Arabische landen gefinancierde koranscholen, zogenaamde madrassa's, met name gesitueerd in Pakistan (Peshawar en Quetta). In Afghanistan bestonden toen nog nauwelijks madrassa's. Onder de oprichters en aanhangers van de Taliban bevonden zich veel oud-strijders van diverse (Pashtun) Mujahedin-facties.

De Taliban wisten in korte tijd belangrijke steden als Kandahar, Herat, Jalalabad en op 27 september 1996 de hoofdstad Kaboel, te veroveren. Onder de Taliban werd de officiële naam van het land gewijzigd in 'Islamitisch Emiraat Afghanistan'. De Taliban waren aanvankelijk in staat grote delen van het land te bezetten doordat de diverse partijen verdeeld waren als gevolg van etnische tegenstellingen en machtsstrijd. Pas toen de verschillende facties in juni 1997 de handen ineen sloegen, wist men de opmars van de Taliban te stoppen en op enkele plaatsen zelfs terug te dringen. Deze coalitie werd aangeduid als *United Islamic Front for the Salvation of Afghanistan*, kortweg ook 'United Front' of 'Noordelijke Alliantie' (NA) genoemd.

De belangrijkste facties in de NA waren: Jamiat-i-Islami onder leiding van Burhanuddin Rabbani (Tadzjiek) en Ahmad Shah Massoud¹⁷ (Tadzjiek); Junbish-i-Melli onder leiding van de generaal Abdul Rashid Dostum (Oezbeek); Hezb-i-Wahdat onder leiding van Abdal Karim Khalili (Hazara); Harakat-i-Islami onder leiding van Ayatollah sjeikh Mohseni (sjiit) en een aantal splintergroeperingen.

¹⁶Voor een uitvoerige beschrijving van de geschiedenis van de Talibanperiode zie bijvoorbeeld: Algemeen ambtsbericht 'Situatie in Afghanistan' van 21.06.01 met kenmerk DPC/AM-704362, M. Griffin, *Reaping the whirlwind. The Taliban movement in Afghanistan* (Londen, Virginia 2001), W. Maley, *Fundamentalism reborn? Afghanistan and the Taliban* (New York 1998), en A. Rashid, *Taliban. Islam, oil and the new great game in Central Asia* (New York 2000).

¹⁷Ahmad Shah Massoud was in 1992 benoemd tot minister van Defensie onder de regering van Rabbani. Hij speelde als voorzitter van de Shura-i Nazar, de militaire vleugel van Rabbani's Jamiat-i-Islami, een sleutelrol in de Noordelijke Alliantie. Massoud werd op 9 september 2001 op 48-jarige leeftijd in Faizabad vermoord door moslimextremisten, die waarschijnlijk verbonden waren aan de Taliban of Al Qa'ida.

Tussen 1997 en 2001 wisten de Taliban uiteindelijk 90 tot 95% van Afghanistan in handen te krijgen, waar zij een schrikbewind voerden. Zij bleken echter niet in staat de Noordelijke Alliantie definitief te verslaan en geheel Afghanistan te veroveren.

Na de Taliban

Op 7 oktober 2001 begonnen de Verenigde Staten met militaire acties in Afghanistan gericht tegen de Taliban en eenheden van de terroristische organisatie Al Qa'ida. De acties waren het gevolg van de op 11 september 2001 in de Verenigde Staten gepleegde aanslagen door het terroristische Al Qa'ida-netwerk, geleid door Osama Bin Laden. De leiders van Al Qa'ida konden zich onder het Talibanbewind in Afghanistan verschuilen en vanuit daar de aanslagen voorbereiden. De militaire acties leidden ertoe dat de Taliban- en Al Qa'ida-eenheden dermate werden verzwakt, dat de Noordelijke Alliantie in november en december 2001, met steun van de Verenigde Staten, Afghanistan onder haar controle wist te brengen.

Parallel aan de militaire campagne werd onder leiding van de Speciale Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties (VN), Lakhdar Brahimi, gewerkt aan een politieke oplossing voor Afghanistan. Op 5 december 2001 werd in Bonn een akkoord bereikt over de samenstelling van een interim-regering, de *Afghan Interim Administration* (AIA), onder leiding van Hamid Karzai.¹⁸ De belangrijkste taak van de AIA was om binnen zes maanden een nood-Loya Jirga (hierna: Loya Jirga)¹⁹ voor te bereiden, die moest resulteren in een overgangsregering die in 2004 verkiezingen zou organiseren. Daarnaast werd ingestemd met de komst van een internationale vredesmacht, aangeduid als *International Security Assistance Force* (ISAF), die er voor moest zorg dragen dat de AIA in een veilige omgeving van start kon gaan. Het Akkoord van Bonn werd op 6 december 2001 door middel van resolutie 1383 door de VN-Veiligheidsraad bekrachtigd. De AIA werd op 22 december 2001 geïnstalleerd.

¹⁸ President Karzai is van Pashtun etniciteit.

¹⁹ Een Loya Jirga is de benaming voor traditionele vergaderingen van leiders van de Pashtun-stammen en leiders van andere etnische groepen in Afghanistan, aan wie belangrijke politieke beslissingen kunnen worden voorgelegd. Het bijeenroepen van een Loya Jirga moet voldoen aan twee voorwaarden, te weten 1) een Loya Jirga dient binnen het territorium van Afghanistan te worden gehouden, vrij van buitenlandse inmenging, en 2) het bijeenroepen van een Loya Jirga moet geschieden door een door het volk gekozen hoofd van de – wettige – regering. Op grond van deze voorwaarden misten de machthebbers tijdens de communistische periode (1978 – 1992), de Mujahedin-periode (1992 – 1996) en het Talibantijdperk (1996 – 2001) de autoriteit om een Loya Jirga te beleggen, ondanks dat in deze periodes wel bijeenkomsten hebben plaatsgevonden die als Loya Jirga werden aangeduid. Zie voor een nadere beschrijving van de onderhandelingen in Bonn onder andere A. Rashid, *Descent into chaos. How the war against Islamic extremism is being lost in Pakistan, Afghanistan and Central Asia* (London, 2008).

De door de AIA georganiseerde Loya Jirga werd op 18 juni 2002 afgesloten. Afspraken van het Akkoord van Bonn werden nagekomen, in die zin dat er een interim-staatshoofd (Hamid Karzai) werd benoemd en dat de structuur en invulling van de belangrijkste posities in het kabinet werden goedgekeurd. De resultaten van de Loya Jirga werden op 26 juni 2002 door de VN-Veiligheidsraad bekrachtigd door de unanieme aanneming van resolutie 1419. De enige verplichting uit het Akkoord van Bonn die nog open staat is de organisatie van districtverkiezingen.

De macht van de overgangsregering bleef vooral beperkt tot Kaboel en omgeving. Daarbuiten trokken krijgsheren veel macht naar zich toe. Hoewel de regering zelf geen mensenrechtenschendingen in de hand werkte, maakten verscheidene overheidsorganen zoals de veiligheidsdienst, zich schuldig aan mensenrechtenschendingen.²⁰

Op 4 januari 2004 werd na 22 dagen van overleg door de Constitutionele Loya Jirga (CLJ) een nieuwe grondwet voor Afghanistan aangenomen. Na ondertekening door president Karzai op 26 januari 2004 werd de grondwet met onmiddellijke ingang van kracht. De president is ook verantwoordelijk voor de implementatie van de grondwet.²¹

Tijdens de CLJ werd uiteindelijk bepaald dat de president zou worden bijgestaan door twee vicepresidenten.²² Alhoewel dit niet in de grondwet is vastgelegd, zou er algemene overeenstemming zijn dat de vicepresidenten tot een andere etnische groep dienen te behoren dan de president zelf.

Op 9 oktober 2004 vonden voor het eerst in de geschiedenis in Afghanistan vrije presidentsverkiezingen plaats. Dit kon gebeuren op grond van de kieswet die in juli 2004 is aangenomen. In de periode voorafgaand aan de verkiezingen vonden veel incidenten plaats.²³ Vele daarvan hadden tot doel de verkiezingen te saboteren.

Op 18 september 2005 vonden parlementsverkiezingen plaats. Op die dag werden zowel afgevaardigden gekozen voor het Lagerhuis als voor de provinciale raden. De verkiezingen verliepen rustig, al werd stembusfraude gemeld. Ook kwam geweld in de aanloop naar de verkiezingen voor.

²⁰ Office of the EU Special Representative for Afghanistan, *Human Rights report No. 9/2003* (Kaboel, 25.03.03).

²¹ Economist Intelligence Unit, 'Country Report Afghanistan', februari 2004. Meer in Algemeen ambtsbericht Afghanistan van mei 2004, met kenmerk DPV/AM-855889.

²² In de conceptgrondwet was nog sprake van één vicepresident.

²³ AIHRC-UNAMA, 'Joint Verification of Political Rights', Third Report (17.08.05 – 13.09.05).

Op 31 januari 2006 werd de Londen Conferentie gehouden, waarbij afspraken werden vastgelegd tussen de Afghaanse regering en de internationale gemeenschap. In dit zogenaamde Afghanistan Compact is een veertigtal concrete en tijdgebonden doelen vastgelegd aangaande de volgende vijf beleidsterreinen: veiligheid; bestuurlijke hervorming; rechtsorde en mensenrechten; economische en sociale ontwikkeling en drugsbestrijding. In 2011 moeten de doelen zijn gehaald. In 2008 werd de Afghan National Development Strategy (ANDS) aangenomen. De ANDS is het Poverty Reduction Strategy Paper voor Afghanistan en bouwt voort op de afspraken van het Afghanistan Compact.

2.1.3 Staatsinrichting

Kabinet

De regering bestaat tegenwoordig uit de president, Karzai (Pashtun), twee vicepresidenten, Massoud (Tadzjiek) en Khalili (Hazara) en 28 ministers, waaronder één vrouw. In het kabinet zijn de belangrijkste etnische groepen vertegenwoordigd. Uiteindelijk is slechts één voormalig krijgsheer in het kabinet opgenomen: Ismael Khan (voormalig gouverneur van Herat) is minister van Energie. Verder bekleedt maarschalk Muhammad Fahim, kopstuk van de Noordelijke Alliantie, de functie van *Senior Advisor to the President*.

Bestuurlijke indeling

Afghanistan is bestuurlijk verdeeld in 34 provincies en 398²⁴ districten. Gebaseerd op de huidige wetgeving is het Afghaanse bestuur formeel als volgt georganiseerd:

- provincies vormen de grootste administratieve eenheden in Afghanistan. Zij worden elk geleid door een gouverneur (*wali*), die is benoemd door de centrale regering in Kaboel; de provinciale raden functioneren in het bestuur van de provincies formeel als adviserende lichamen.²⁵ Het is niet duidelijk wat nu exact het mandaat is van de Provinciale Raden. Een wijziging in de Wet op de Provinciale Raden, waarin de raden meer monitoringsbevoegdheden zouden krijgen, werd in de zomer van 2006 door het Hogerhuis afgekeurd. Sindsdien zijn er geen nieuwe ontwikkelingen te melden met betrekking tot de Wet op de Provinciale Raden;
- districten zijn de gedecentraliseerde administratieve eenheden (*woluswali*) binnen een provincie, die normaal worden geleid door een districtsraad, waarvan de leden voor een periode van 3 jaar worden gekozen in democratische verkiezingen. Districtsverkiezingen worden reeds enige tijd

²⁴ In juni 2005 heeft het Afghaanse ministerie van Binnenlandse Zaken de districten heringedeeld. Sommige districten werden gesplitst of onder een andere provincie gebracht. De grenzen van de districten zijn nog niet officieel vastgesteld.

²⁵ Artikel 4 Wet op de Provinciale Raden; UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

uitgesteld in afwachting van een oplossing voor een dispuut over districtsgrenzen²⁶;

- dorpen vormen de kleinste administratieve eenheid binnen een district. De sociale instituties binnen een gemeenschap verschillen van regio tot regio in functie en structuur en worden meestal aangeduid als *jirga* of *shura*. Dit zijn *ad hoc* groepen van gerespecteerde personen binnen een gemeenschap die optreden als scheidsrechters bij disputen. *Jirga*'s of *shura*'s kunnen ook twee of meer gemeenschappen representeren.²⁷

Independent Directorate for Local Governance

Ter verbetering van het lokale bestuur werd in augustus 2007 het *Independent Directorate for Local Governance* (IDLG) opgericht. Zowel gouverneurs als districtleiders vallen onder de supervisie van het IDLG, die voor benoemingen ook voordrachten kan doen bij de regering. Ook moet het IDLG de Provinciale Raden ondersteunen en trachten geïsoleerd gelegen gemeenschappen te bereiken.²⁸

Het IDLG is sinds haar oprichting aanzienlijk gegroeid. De centrale staf bestaat uit beleidsmedewerkers, inclusief de leiding van het instituut. Deze leiding bestaat thans uit twee personen: Minister Popal en zijn plaatsvervanger de heer Karimi die de ambtelijke leiding heeft. Het IDLG heeft in zijn statuten staan dat aanstelling in functies geschiedt op basis van competenties. De praktijk is echter weerbarstiger. Benoemingen op basis van vriendschap komen voor.

Het instituut is rechtstreeks verantwoording verschuldigd aan het stafkantoor van de President. Van daadwerkelijke onafhankelijkheid is dan ook geen sprake; met het woord *independent* wordt bedoeld op het feit dat het IDLG niet onder een ministerie valt.

Het IDLG kan provinciale- en districtgouverneurs overplaatsen of ontslaan. Echter, de president kan deze beslissingen van het IDLG weer ongedaan maken. Het IDLG vervult haar supervisetaken ten aanzien van de provinciale en districtgouverneurs steeds beter. Het IDLG heeft in 2008 en begin 2009 alle districtgouverneurs voor een drie daagse training in Kaboel uitgenodigd. Dit heeft de kwaliteit van het werk van deze gouverneurs vergroot. Het IDLG is echter nog onvoldoende in staat om in rurale gebieden poolshoogte te nemen van de bestuurlijke situatie. Vaak ook is het lokale bestuur weinig effectief omdat zij

²⁶ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

²⁷ UNDP: 'Afghanistan Human Development Report 2007'; ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

²⁸ General Assembly Security Council – 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security', 06.03.08.

weinig draagvlak heeft bij de bevolking en haar positie wordt ondermijnd door lokale krijgsheren en politici.

Burgemeesters

Abdul Ahad Sahibi is burgemeester van Kaboel. Hij heeft nauwe banden met president Karzai en is niet aan een bepaalde factie verbonden. De burgemeester van Kandahar, Ghulam Hadiar, heeft eveneens nauwe banden met Karzai. De burgemeester van Mazar-i-Sharif is Mohammad Yonus Muqem. Muqem is verbonden aan de politieke partij Jamiat-i-Islami. Herat wordt bestuurd door Mohammed Rafiq Mujadidi. Deze burgemeester is familie van Sibghatullah Mujadidi, de voorzitter van de Meshrano Jirga, het Afghaanse Hogerhuis.

Grondwet

In de in januari 2004 aangenomen grondwet wordt Afghanistan officieel aangeduid als 'Islamitische Republiek Afghanistan'. De grondwet bepaalt dat Afghanistan zowel islamitisch als democratisch is. De grondwet creëert een presidentieel systeem waarbij de overheid wordt verdeeld in een uitvoerende, wetgevende en rechterlijke macht. Alhoewel in de grondwettekst niet expliciet naar de sharia of het islamitische recht wordt verwezen, staat wel vermeld dat geen enkele Afghaanse wet 'tegengesteld kan zijn aan het geloof en de bepalingen van de islam'. Dit kan spanningen veroorzaken tussen het islamitische recht en de internationale verdragen waaraan Afghanistan zich heeft gecommitteerd.²⁹

Uitvoerende macht

De uitvoerende macht ligt in handen van de president, die via directe verkiezingen voor een periode van vijf jaar wordt gekozen. De president moet moslim en Afghaan staatsburger zijn en mag maximaal één keer worden herkozen. Tot zijn verantwoordelijkheden behoren:

- het optreden als opperbevelhebber van het nationale leger;
- het bepalen van het overheidsbeleid met instemming van het parlement;
- het benoemen van ministers, de procureur-generaal, de directeur van de centrale bank en de rechters van het Hooggerechtshof met instemming van het belangrijkste wetgevende orgaan, de *Wolesi Jirga* (zie hierna). De president benoemt ook de provinciale gouverneurs en hun plaatsvervangers; provinciale politiechefs en provinciale hoofden van de veiligheidsdienst; chefs van de stadspolitie en districtsgouverneurs.

Wetgevende macht

De Nationale Vergadering van de Islamitische Republiek Afghanistan is het hoogste wetgevende orgaan en bestaat uit twee huizen: de *Wolesi Jirga* (het Huis van het Volk/ Lagerhuis) en de *Meshrano Jirga* (het Huis van Ouderen/

²⁹ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

Hogerhuis). De Wolesi Jirga heeft meer zeggenschap dan de Meshrano Jirga. De maximaal 249 afgevaardigden van de Wolesi Jirga worden direct gekozen. Iedere provincie vaardigt een aantal leden af, dat aantal is vastgesteld op grond van het bevolkingsaantal van de provincie. Volgens de grondwet dienen per provincie ten minste twee afgevaardigden vrouw te zijn. In november 2008 waren 17 van de 100 leden van Meshrano Jirga, en 68 van de 249 leden van de Wolesi Jirga vrouw.³⁰

Per provincie worden twee leden voor de Meshrano Jirga benoemd, een door de provinciale raad en een door de verzamelde districtsraden. De overige leden van de Meshrano Jirga, gelijk aan het aantal provincies, worden benoemd door de president. Van de presidentieel benoemde kandidaten moet de helft vrouw zijn.

De regering en de leden van de Nationale Vergadering hebben het recht initiatieven te doen voor wetsvoorstellen (initiatiefrecht). Het Hooggerechtshof heeft een beperkt initiatiefrecht inzake het rechtswezen en kan dergelijke wetsvoorstellen alleen via de regering doen.

De Nationale Vergadering heeft de primaire verantwoordelijkheid voor: de bekrachtiging, de aanpassing of het intrekken van wetgeving; de goedkeuring van ontwikkelingsprogramma's en de goedkeuring van de nationale begroting; het instellen, aanpassen of wijzigen van administratieve eenheden; en de ratificatie van internationale verdragen.

In aanvulling hierop heeft de Wolesi Jirga ook het recht om ministers ter verantwoording te roepen over het gevoerde beleid; beslisrecht over ontwikkelingsprogramma's en het nationaal budget; en de mogelijkheid tot goed- of afkeuring van benoemingen op basis van de grondwet.

Rechterlijke macht

De hoogste rechterlijke instantie in Afghanistan wordt gevormd door de *Stera Mahkama* (Hooggerechtshof). De leden van het Hof worden voorgedragen door de president, waarna de Nationale Vergadering moet instemmen. De ambtstermijn voor een rechter in het Hooggerechtshof bedraagt maximaal tien jaar. Het Hooggerechtshof beoordeelt wetten op hun islamitische gehalte en spreekt recht in laatste instantie. Formeel bestaan er rechtbanken op landelijk, provinciaal en districtsniveau.³¹ Formeel kunnen rechters zijn opgeleid in zowel het islamitisch recht als in het seculiere recht.

³⁰ Radio Free Europe – 'Afghanistan: New Party to Focus On women's Rights', 20.02.08.
<http://www.president.gov.af/english/composition.msp#Wolesi> (Geraadpleegd op 03.11.08).

³¹ Zie verder hoofdstuk 3.3.5.

Bevolkingsadministratie

Als gevolg van de burgeroorlog ontbreken in Afghanistan veel bevolkingsstatistieken. De laatste volkstelling werd in 1979 uitgevoerd. Onder meer met behulp van de *Identity Checking Unit* (IDCU) worden gegevens over geboorte en sterfte nu centraal geregistreerd. Ook maakte het *Central Statistics Office* (CSO) in 2006 een schatting van de bevolking. Een voorgenomen volkstelling is uitgesteld, waarschijnlijk tot na de parlementsverkiezingen van 2010. Het is de verwachting dat nieuwe identiteitsdocumenten worden verstrekt nadat de census is afgerond.³²

De ontmanteling van de bevolkingsadministratie begon onder het communistische bewind in het midden van de jaren tachtig van de vorige eeuw. Als gevolg van de burgeroorlog bleek het steeds moeilijker om de administratie op orde te houden. Daarnaast werden in deze periode allerhande centrale en decentrale archieven op last van de algemene inlichtingendienst van de Sovjet-Unie (KGB) en de Democratische Volkspartij van Afghanistan (DVPA) opgeschoond of vernietigd om te voorkomen dat gevoelige informatie in handen van de vijand zou vallen. Na de val van het communistische bewind in 1992 bestond feitelijk alleen nog in dorpen op het Afghaanse platteland een soort (bevolkings)administratie. Deze administratie werd gewoonlijk bijgehouden door een dorpsoudste. Dit laatste overblijfsel van het oorspronkelijke administratiesysteem is met de komst van de Taliban ook verdwenen. Door ongeletterdheid of desinteresse van de plaatselijke vertegenwoordigers van de Taliban werd de bevolkingsadministratie veelal niet gecontinueerd.³³

2.2 Politieke ontwikkelingen

Het Afghaanse politieke krachtenveld wordt bepaald door facties (los georganiseerde politiek/ideologische groeperingen), waarvan de meeste een militia (gewapende groep die zelfstandig opereert maar wel aan een politieke stroming of aan een andere machtsfactor is verbonden) tot hun beschikking hebben. Warlords (meestal oud- Mujahedin die op lokaal niveau de dienst uitmaken en hun machtspositie deels op politieke relaties en deels op intimidatie en geweld baseren) en hun lokale commandanten (aanvoerders van gewapende groepen die onder het bevel van een warlord staan) drukken hun stempel op de (veiligheids)situatie in Afghanistan. De vele gewapende groepen die in Afghanistan opereren, laten zich onderverdelen in *Opposing Militant Forces* (OMF, die er een ideologische agenda op nahouden en tegen de Afghaanse autoriteiten strijden, waaronder de Taliban, de Hezb-e-Islami Gulbuddin en al Qa'ida) en *Illegal Armed Groups* (IAG,

³² ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³³ Zie ook Algemeen ambtsbericht 'Situatie in Afghanistan' van 21.06.01 met kenmerk DPC/AM-704362.

gewapende groepen zonder ideologische agenda – hieronder vallen vrijwel alle warlords, alsmede de lokale commandanten en criminele groepen).

In deze verslagperiode is het de Afghaanse centrale overheid niet gelukt een steviger grip te krijgen op de provincies. Gedurende de verslagperiode nam de kritiek van Afghanen op president Karzai toe en sprak ook de internationale gemeenschap Karzai aan op corruptie van de Afghaanse overheid. Het vertrouwen van de Afghaanse bevolking in haar regering daalde.³⁴ In het parlement voeren conservatieve krachten de boventoon.³⁵ Dit bleek onder andere uit de snelheid waarmee beide kamers van het parlement aan het einde van de verslagperiode een wet aannamen die de rechten van sjiitische vrouwen ernstig zou inperken. Na een storm van protest uit de internationale gemeenschap kondigde president Karzai, die de wet al had ondertekend, een *review* van de wet aan. De wet, die volgens mensenrechtenorganisaties onder andere zou stellen dat sjiitische vrouwen hun echtgenoot geen geslachtsgemeenschap mogen weigeren tenzij zij ziek zijn en hen niet zou toestaan het huis te verlaten zonder toestemming van hun echtgenoot, is nog niet in werking getreden.³⁶

In het najaar van 2008 voerde Karzai enkele opvallende wijzigingen in zijn kabinet door, die in het algemeen positief werden beoordeeld door de internationale gemeenschap.³⁷ In 2009 en 2010 zijn respectievelijk presidents- en parlamentsverkiezingen voorzien.

2.2.1 Regering, parlement en politieke partijen

Officieel zijn er meer dan 80 partijen geregistreerd. Grofweg is in het parlement een aantal clusters te onderscheiden, die elkaar intern niet noodzakelijkerwijs in stemgedrag volgen. In de eerste plaats is er de Hazara Hezb-e-Wahdat stroming, onder leiding van Mohaqeq, die zich profileert als pro-Karzai. In de tweede plaats is er een groep die onder invloed staat van de Pashtuns Sayyaf en Almas. Ondanks dat deze groep niet uitgesproken pro-Karzai is, heeft de groep hem wel op belangrijke momenten gesteund.

Op 3 april 2007 werd formeel de politieke beweging National Front (NF, eerder ook *United National Front of Afghanistan* geheten) opgericht, waarin critici van Karzai zich hebben verenigd. In de beweging zitten voornamelijk Tadzjiken,

³⁴ The Economist (22.05.08); Reuters (03.06.08); General Assembly Security Council – ‘The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security’ 06.03.08; Barnett R. Rubin and Achmed Rashid, ‘From great game to grand bargain. Ending chaos in Afghanistan and Pakistan’, Foreign Affairs, November/December 2008.

³⁵ Economist Intelligence Unit, ‘Country report Afghanistan’, april 2008.

³⁶ The Guardian, 31.03.09; The Guardian, 01.04.09; Associated Press, 02.04.09; AFP, 04.04.09; New York Times, 05.04.09.

³⁷ Economist Intelligence Unit, ‘Country Report Afghanistan’, January 2009.

maar ook Pashtuns en Hazara's. Bovendien maken enige voormalige communisten deel uit van de beweging. Echter, het zijn leden van de voormalige Noordelijke Alliantie die de boventoon voeren binnen het NF. Meest prominente leden zijn Lagerhuisvoorzitter Qanooni, minister voor Water en Energie Ismael Khan, de eerste vicepresident Zia Massood, veiligheidsadviseur van president Karzai Muhammad Fahim, oud-minister van Buitenlandse Zaken Abdullah Abdullah, voormalige krijgsheer Dostum en Lagerhuislid en Jamiat-i-Islami voorman Rabbani. Laatstgenoemde is ook voorzitter van de beweging.³⁸ Opvallend is het lidmaatschap van Mustafa Zahir, de kleinzoon van de voormalige koning. Hij geldt als invloedrijk binnen het NF en zou zich kandidaat willen stellen bij de presidentsverkiezingen van 2009.³⁹

Het NF bestempelt zichzelf als een hervormingsbeweging, die onder meer een grondwetsherziening nastreeft. Zo dient in de optiek van het NF een parlementair systeem te worden ingevoerd, waarin het parlement een premier kiest en de functie van president een meer ceremoniële functie wordt.⁴⁰ Karzai beschouwt het NF als politieke oppositie.⁴¹

In april 2007 werd ook de Afghaanse Parlementaire Groep (AGP) gevormd. Naar eigen zeggen heeft deze zich geïmplementeerd tussen de regering en het NF. De AGP bestaat voornamelijk uit Pashtuns uit het oosten van Afghanistan en uit Hazara's. In de AGP zijn nauwelijks Tadzjiken en Pashtuns uit het westen vertegenwoordigd.

Voorts zetelt in het parlement nog een aantal kleinere, multi-etnische oppositiegroepen: Nationale Onafhankelijkheid (Estiqlal-e-Milli), Nationale Observator (Nezarat-e-Milli) en de Progressieve Parlementaire Groep (Taraqee Khwah).⁴² Daarnaast is in februari 2007 de progressieve Derde Weg (Khat-e-Siwom) opgericht als groep in het parlement.⁴³ In 2007 is ook een uitgesproken pro-Karzai partij opgericht: de Republikeinse Partij (Jamhuree Khwah).

Politieke affiliaties lopen vaak langs etnische lijnen. Nieuwe benoemingen van ministers en de verdeling van posities in de Wolesi Jirga onder parlementsleden weerspiegelen niet altijd de etnische verhoudingen in het parlement. In 2008 waren de vijf belangrijkste posities⁴⁴ binnen de Wolesi Jirga verdeeld tussen de

³⁸ Economist Intelligence Unit, 'Country report Afghanistan', april 2008.

³⁹ Economist Intelligence Unit, 'Country report Afghanistan', april 2008.

⁴⁰ Economist Intelligence Unit, 'Country report Afghanistan', april 2008.

⁴¹ Economist Intelligence Unit, 'Country Profile Afghanistan', 2008.

⁴² UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

⁴³ http://www.kas.de/proj/home/pub/80/1/year-2007/dokument_id-10740/index.html

⁴⁴ Het gaat hierbij om de volgende posities: *Speaker of the House, First Deputy Speaker of the House, Second Deputy Speaker of the House, Secretary and Assistant Secretary*. Deze posities worden jaarlijks opnieuw ingevuld.

twee grootste etnische groepen, de Pashtuns en de Tadzjiken. Oezbeken en Hazara's werden hierbij gepasseerd. Critici van deze ontwikkeling werden ervan beschuldigd de politiek te 'etnificeren'.

Presidentsverkiezingen zijn voorzien voor 20 augustus 2009. Er bestond lange tijd onduidelijkheid over het tijdstip van de verkiezingen. De ambtstermijn van president Karzai verloopt op 22 mei en de grondwet stelt dat verkiezingen tenminste een maand eerder dienen te worden gehouden. De noodzakelijke veiligheidsmaatregelen (inclusief een tijdelijke uitbreiding van de internationale militaire presentie) zouden echter niet op tijd gereed zijn. Voorts zouden de overige voorbereidingen en kandidaatstellingen met de vroege verkiezingsdatum in het nauw komen. Onduidelijk is wat het mandaat van president Karzai zal zijn in de periode tussen het verstrijken van zijn ambtstermijn en het moment waarop de verkiezingen plaatsvinden.⁴⁵

Hoewel president Karzai zich nog niet officieel kandidaat heeft gesteld, heeft hij laten doorschemeren een tweede termijn te overwegen. Parlementsverkiezingen vinden in 2010 plaats. Over het voorstel om wegens financiële, logistieke en veiligheidsredenen te besluiten beide verkiezingen op hetzelfde moment te houden bleek geen parlementaire consensus te kunnen worden gevonden.⁴⁶ De eerste fase van de kiezersregistratie is op 6 oktober 2008 begonnen. Het is de bedoeling dat de kiezersregistratie gefaseerd in het hele land wordt uitgevoerd.

In de verslagperiode werd een aantal nieuwe ministers benoemd. In maart 2008 werd generaal Khody Dad benoemd als minister van Drugsbestrijding, een post die hij al een jaar als waarnemend minister bekleedde. Tegelijkertijd werd Habidullah Qaderi benoemd als minister van Transport en Burgerluchtvaart. Begin november 2008 werd Qaderi door president Karzai echter uit zijn functie ontheven wegens corruptie.⁴⁷ Mohammad Omar Zakhilwal volgde hem op.

In oktober 2008 voerde president Karzai een grootschalige herschikking van zijn regering door. Hanif Atmar werd overgeplaatst van het ministerie van Onderwijs naar Binnenlandse Zaken, Farouk Wardak verruilde het departement van Parlementaire Zaken voor de portefeuille Onderwijs. Als nieuwe minister van Parlementaire Zaken is Mohammad Anwar Jigdalik benoemd. Viceminister van Plattelandsontwikkeling Asef Rahimi werd benoemd tot minister van Landbouw. Minister Zarar Moqbil van Binnenlandse Zaken werd genomineerd als minister van Vluchtelingen en Repatriëring, maar kon wegens afwezigheid bij de stemming niet door het parlement bevestigd worden. Uiteindelijk werd Abdul Karim

⁴⁵ Associated Press, 29.01.09; new York Times, 30.01.09.

⁴⁶ Reuters (09.04.08), AFP (10.04.08).

⁴⁷ Global Insight, 11.11.08

Barahwy benoemd als minister van Vluchtelingen en Repatriëring.⁴⁸ Asadullah Khaled werd benoemd als nieuwe minister voor Grenszaken.⁴⁹

Met name de aanstelling van voormalig minister van Onderwijs Atmar als minister van Binnenlandse Zaken werd positief gewaardeerd door de internationale gemeenschap. Atmar wordt in staat geacht de corruptieproblemen op zijn ministerie daadkrachtig aan te pakken. Hij kondigde vlak na zijn optreden aan dat hervorming van de politie zijn prioriteit had.⁵⁰

In december 2008 werd minister van handel Mohammad Amin Farhang van zijn taak ontheven omdat hij de olieprijs niet voldoende zou controleren.⁵¹ Hij werd opgevolgd door Wahidullah Sharani, wiens vader thans de functie van minister van Hadj en Islamitische Zaken bekleedt.

In februari 2009 nam minister van Financiën Anwar ul-Haq Ahadi ontslag om zich kandidaat te stellen voor de presidentsverkiezingen. Hij werd opgevolgd door Omar Zakhilwal, die eerder fungeerde als waarnemend minister van Transport.⁵²

Bij een zelfmoordaanslag in Baghlan kwamen in november 2007 enkele parlementariërs om het leven.⁵³ Parlements lid Fazl ur-Rahman Samkanai, van de Paktia partij, kwam om het leven bij een mislukte aanslag op president Karzai tijdens een militaire parade in Kaboel, op 27 april 2008. Een ander parlements lid van deze partij, Daud Zazai, raakte bij de aanslag ernstig gewond. Zowel de Taliban als Hezb-i-Islami heeft de aanslag opgeëist. Habibullah Jan, parlements lid uit Kandahar werd op 4 juli 2008 doodgeschoten door twee onbekende schutters. Hij was de tiende parlementariër die sinds 2005 werd vermoord. Het onderzoek verloopt traag en tot op heden is geen van deze aanslagen opgelost. Het Parlements lid Dad Mohammad Khan kwam in maart 2009 om het leven bij een aanslag met een bermbom in Helmand.⁵⁴

Malalai Joya, het vrouwelijk parlements lid dat door haar collega's werd geschorst omdat ze parlements leden zou hebben beledigd⁵⁵, heeft haar schorsing

⁴⁸ Pajhwok Afghan News, 07.12.08.

⁴⁹ Pajhwok Afghan News, 07.12.08.

⁵⁰ Economist Intelligence Unit, 'Country Report Afghanistan', January 2009.

⁵¹ AFP, 18.12.08.

⁵² AFP, 05.02.09.

⁵³ Economist Intelligence Unit, 'Afghanistan Country Report', April 2008.

⁵⁴ BBC, 19.03.09; New York Times, 20.03.09.

⁵⁵ Malalai Loya, het vrouwelijke parlements lid van de Wolesi Jirga heeft bij meerdere gelegenheden geklaagd dat het parlement bevolkt wordt door criminelen en oorlogsmisdadigers. In mei 2007 werd zij door haar collega's geschorst. Directe aanleiding was een televisie interview waarin zij het parlement met een dierentuin of stal vergeleek, waarbij aangegeven werd dat die laatste meer nut hebben aangezien een koe nog melk geeft en een ezel gebruikt wordt om een vracht te dragen. Hoewel in het parlement vaker verbaal en fysiek geweld is gebruikt

aangevochten omdat deze ongrondwettig zou zijn. De zaak is gedurende de verslagperiode niet opgelost.⁵⁶

In februari 2008 richtte parlamentslid Fatima Nazari een nieuwe politieke partij op, 'National Need', die zich met name op vrouwenrechten zal richten. De partij hoopt aan de volgende verkiezingen deel te kunnen nemen.⁵⁷

Parlementariërs van het NF, waaronder oud-president Rabbani en veiligheidsadviseur van president Karzai, Muhammad Fahim, hebben gesprekken gevoerd met de Taliban, zo werd in april 2008 bekend. De gesprekken hadden tot doel het geweld in Afghanistan een halt toe te roepen.⁵⁸ In het najaar van 2008 nam de roep om onderhandelingen met Taliban en andere OMF toe. In oktober 2008 zou Saudi-Arabië geheime gesprekken tussen Afghaanse autoriteiten en de Taliban hebben gefaciliteerd.⁵⁹ Tijdens een vredes-jirga waarop autoriteiten en stamoudsten uit Pakistan en Afghanistan in Islamabad bij elkaar kwamen in oktober 2008, werd besloten gesprekken met Taliban en andere OMF te voeren die tot een oplossing zouden moeten leiden voor het aanhoudende geweld in Afghanistan.⁶⁰ Onderhandelingen met Talibanleider Mullah Omar werden in november 2008 door president Karzai niet uitgesloten. Taliban hebben aangegeven pas bereid te zijn te onderhandelen als alle buitenlandse troepen Afghanistan hebben verlaten.⁶¹ In maart 2009 gaf de Amerikaanse president Obama aan bereid te zijn te onderhandelen met gematigde elementen binnen de Taliban.⁶²

Ook zouden er gedurende de verslagperiode opnieuw vredesonderhandelingen hebben plaatsgevonden tussen commandanten van de Hezb-i-Islami (Gulbudin Hekmatyar-factie, HIG) en de regering Karzai, maar berichten hierover waren tegenstrijdig.⁶³

2.2.2 Machtsfactoren

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat de macht van de centrale overheid buiten Kaboel beperkt is. De centrale overheid is vertegenwoordigd in alle provinciehoofdsteden en in de meeste districtscentra van Afghanistan. Veel provincies kampen met gebrekkige belangstelling voor de regio vanuit de

tijdens en en marge van zittingen is nog nooit eerder een parlamentslid geschorst. Associated Press, 20.05.07; The Guardian Weekly, 31.12.08.

⁵⁶ AFP (05.04.08).

⁵⁷ Radio Free Europe – 'Afghanistan: New Party to Focus On women's Rights', 20.02.08.

⁵⁸ Associated Press, 16.04.08.

⁵⁹ New York Times, 30.10.08.

⁶⁰ AFP (28.10.08); Global Insight, 29.10.08.

⁶¹ New York Times, 17.11.08.

⁶² BBC, 11.03.09; New York Times, 08.03.09; New York Times, 11.03.09.

⁶³ The Independent (08.10.08); Pajhwak Afghan News, 07.05.08.

hoofdstad. Gouverneurs hebben hun eigen netwerk en eigen banden. De centrale overheid voorziet hen onvoldoende van financiële middelen, en heeft dientengevolge ook beperkt controle over hen.

Niet alleen etniciteit en tribalisme spelen een rol in de complexe machtsbalans van Afghanistan, maar ook nepotisme. Voorts kan een oude, niet vereffende rekening voor onvermoede animositeiten zorgen (bloedwraak⁶⁴), hetgeen het politieke landschap nog onoverzichtelijker maakt. Afghanistan kent een ‘government of relationships’; benoemingen vinden plaats via relaties en voor loyaliteit van partijen moet betaald worden. De machtsbalans kan van dag tot dag en van district tot district verschillen. Ook binnen een district kan snel veel veranderen.

In de Afghaanse politiek zijn de volgende politieke partijen/facties⁶⁵ dominant⁶⁶:

- Jamiat-i-Islami/ Shura-i-Nazar (Tadzjiëks), geleid door Burhanuddin Rabbani, Abdul Hafez Mansur en Munawar Hasan. Jamiat-i-Islami is de dominante factie in de Afghaanse politiek. De meeste overheidsinstellingen zijn direct of indirect met deze groep verbonden. De partij is relatief goed georganiseerd en is ontstaan vanuit onderdelen van de oud-Mujahedin van de Noordelijke Alliantie.
- Hezb-i-Islami (Pashtun) heeft zowel Pashtun, Turkmenen als Tadzjiëken onder haar leden. Arghandiwal is de huidige leider van de politieke factie. Volgens bronnen is het onduidelijk in hoeverre deze los staat van de gewapende factie van Hekmatyar, de Hezb-e-Islami Gulbuddin (HIG).
- Junbesh-i-Milli (Oezbeeks) staat onder leiding van generaal Dostum.
- Dawat-e Islami (Pashtun) wordt gesteund door Saudi Arabië en wordt geleid door Abdul Rasul Sayyaf.
- Hezb-i-Wahdat (shjiitische Hazara’s) komt op voor de belangen van de shjiitische minderheid in Afghanistan. De partij wordt geleid door Mohammad Karim Khalili.

Hamid Karzai (Pashtun) behoort niet tot een bepaalde politieke factie. Hierdoor was hij voor alle partijen acceptabel als president en was hij in staat om tussen de verschillende facties te bemiddelen. Gedurende de verslagperiode nam de steun voor Karzai bij veel Afghanen af, onder andere wegens gebrek aan daadkracht. Vermeende corruptie van familieleden bracht hem in opspraak. Desalniettemin beschouwen waarnemers hem als een serieuze kandidaat om de presidentsverkiezingen van 2009 te winnen.⁶⁷

⁶⁴ Zie verder paragraaf 3.3.9.

⁶⁵ Zie Bijlage II van dit ambtsbericht voor een overzicht van de belangrijkste politieke facties en hun gewapende eenheden.

⁶⁶ Economist Intelligence Unit, Afghanistan Country Report, July 2008; Immigration and Refugee Board of Canada - Country Fact Sheet Afghanistan – January 2008.

⁶⁷ Economist Intelligence Unit, Afghanistan Country Profile 2008.

De dominantie van Jamiat-i-Islami in het overheidsapparaat na de val van de Taliban is enigszins aan het afnemen. De partij zou banden hebben met warlords en criminelen in het noorden. Vooral nog behoort de meerderheid van de door de regering benoemde gouverneurs tot Jamiat-i-Islami. Ongeveer een derde van alle benoemde gouverneurs behoort tot de politieke factie van Hezb-i-Islami.

De veiligheidsdienst NDS vormt een parallel juridisch systeem en heeft bevoegdheden om te arresteren, te onderzoeken en te vervolgen zonder controle of toezicht van buitenaf. De NDS heeft nog steeds banden met personen van Jamiat-i-Islami/Shura-i-Nazar, onder andere met Fahim, Qanooni en Rabbani. Velen van hun aanhangers of voormalige aanhangers werken bij de NDS.

Een overzicht van personen die feitelijk de macht in handen hebben in de provincies, districten en de belangrijkste steden in Afghanistan is lastig te geven vanwege de constante veranderingen die plaatsvinden. In veel gebieden maken plaatselijke commandanten de dienst uit. De fluctuerende machtsverhoudingen worden nog onoverzichtelijker door het hoge verloop onder lokale commandanten. Hoewel zij in staat zijn een achterban te mobiliseren om politieke druk uit te oefenen, zijn (voormalige) warlords niet populair bij de bevolking. Steun aan warlords wordt veelal ingegeven door opportunisme of is het resultaat van intimidatie.

Hieronder volgt een overzicht van enkele prominente warlords en OMF-leiders. Ismael Khan en Dostum, beide prominente spelers in het Afghaanse politieke landschap, hebben sterke milities tot hun beschikking. Hekmatyar, Haqqani, Mehsud en Mullah Omar hebben een militant-ideologische agenda. Zij opereren doorgaans los van elkaar, maar volgens bronnen zouden zij bij gelegenheid informatie delen of samenwerken.⁶⁸

Mohammad Ismael Khan (Jamiat-i-Islami)

De voormalige gouverneur van Herat en de huidige minister van Energie en Water, Ismael Khan, heeft nog steeds veel politieke invloed in de westelijke provincie Herat. Bondgenoten van Ismael Khan zitten in het provinciale bestuur van Herat. Hij is in staat in korte tijd honderden mensen te mobiliseren die voor hem betogen. Ook zou hij de beschikking hebben over een sterke militie.⁶⁹

Abdul Rashid Dostum (Junbesh-i-Milli)

Deze voormalige communistische leider van Oezbeekse afkomst heeft zijn machtsbasis in de provincie Jowzjan, met name in en rond de stad Sheberghan, alsmede in de provincie Sar-i-Pul. Aan hem gelieerde milities zijn op meerdere plaatsen in het noorden van Afghanistan actief. Dostum is deze verslagperiode uit

⁶⁸ Los Angeles Times, 30.09.08; AFP, 29.09.08; Global Insight, 22.10.08.

⁶⁹ Economist Intelligence Unit, Afghanistan Country Profile 2008.

zijn functie als Adviseur van de Opperbevelhebber van de Strijdkrachten ontheven nadat hij een parlamentslid had gegijzeld en mishandeld. Dostum dreigde zijn achterban te mobiliseren als hij zou worden aangeklaagd. Afghaanse autoriteiten ondernamen geen gerechtelijke stappen tegen Dostum. Ook het Nationale Front dreigde met ‘catastrofale gevolgen’ indien Dostum berecht zou worden.⁷⁰ Dostum zou momenteel in Turkije verblijven.

Gulbuddin Hekmatyar (Hezb-i-Islami)

Hekmatyar en de Hezb-i-Islami militie die onder zijn aanvoering staat weigeren het gezag van de regering Karzai te erkennen en bestrijden het gezag gewapenderhand.⁷¹ Hekmatyar is naar schatting verantwoordelijk voor een kwart van het OMF-geweld in Afghanistan.

De invloed van Hekmatyar nam gedurende de verslagperiode toe. Zijn basis ligt in het oosten (de provincies Nangarhar, Kunar, Badakhshan, Paktia, Wardak, Logar en Kaboel), maar zijn troepen zijn ook actief op veel andere plaatsen in Afghanistan, waaronder de provincies Kandahar, Helmand, Zabul, Ghor, Nuristan, Kunduz en Takhar. Hekmatyar heeft een goed netwerk, ook in het westen van Afghanistan. Op vele plaatsen in het land is Hekmatyar in staat mensen te activeren. Hij geldt als religieus fundamentalistisch maar pragmatisch. De meest spraakmakende actie van zijn factie was de hinderlaag in het Sarobi district van de provincie Kaboel (in augustus 2008) waarbij tien Franse militairen om het leven kwamen. In een videoboodschap claimden later ook de Taliban verantwoordelijk te zijn voor de aanslag op de Franse militairen.⁷² Hekmatyar zou zich schuil houden in Pakistan, ten noorden van Peshawar.⁷³

Er bestaat ook een geregistreerde politieke partij met de naam Hezb-i-Islami. Deze Hezb-i-Islami (factie Farooqi) presenteert zich als een zuiver politieke organisatie met conservatief-islamitische signatuur. Het is onduidelijk in hoeverre beide facties met elkaar verbonden zijn.⁷⁴ De huidige leider van Hezb-i-Islami (factie Farooqi) is Abdul Hadi Arghandiwal.

Jalaluddin Haqqani (Taliban)

Jalaluddin Haqqani is een voormalige Talibanminister die met een gewelddadige militie opereert vanuit Waziristan in Pakistan. Zijn acties zijn gericht op het omverwerpen van de Afghaanse overheid.⁷⁵ Zijn organisatie is met name actief in

⁷⁰ Economist Intelligence Unit, ‘Country report Afghanistan’, april 2008.

⁷¹ Economist Intelligence Unit, ‘Country profile Afghanistan’, 2008; Global Insight, 29.10.08.

⁷² AFP, 29.09.08; AFP, 18.11.08.

⁷³ New York Times, 20.08.08; Los Angeles Times, 30.09.08.

⁷⁴ Economist Intelligence Unit, ‘Country profile Afghanistan’, 2008.

⁷⁵ Global Insight, 29.10.08.

Zuid-Oost Afghanistan.⁷⁶ Hij eiste de verantwoordelijkheid op voor de aanslag op het Serena hotel in Kaboel, in januari 2008, alsmede voor de aanslag op de Indiase ambassade in juli 2008. Ook zou de groep verantwoordelijk zijn voor een aanval op een Amerikaanse legerbasis in de provincie Khost. Haqqani is inmiddels in de 70 en laat veel operationele zaken over aan zijn zoons, waaronder Sirajuddin Haqqani. Hij zou banden hebben met Osama Bin Laden en rekruteert nieuwe strijders in de madrassa's in Noord-en Zuid Waziristan (Pakistan).⁷⁷

Baitullah Mehsud (Pakistaanse Taliban)

Oud-mujahedinstrijder Baitullah Mehsud opereert vanuit de Pakistaanse provincie Waziristan. Zijn acties zijn gericht op het omverwerpen van de Afgaanse overheid en het implementeren van streng islamitische regelgeving.⁷⁸ Hij zou zich met name richten op het verwoesten van wederopbouwprojecten in Afghanistan, alsmede op de destabilisatie van het Pakistaanse staatsgezag.⁷⁹ Zo wordt hij verantwoordelijk gehouden voor de moord op de Pakistaanse politica Benazir Bhutto, in december 2007.⁸⁰

Mullah Omar (Taliban)

Mullah Omar is de leider van de Taliban beweging. Zijn acties zijn gericht op het omverwerpen van de Afgaanse overheid en het implementeren van streng islamitische regelgeving.⁸¹ Omar zou zich ophouden in de omgeving van Quetta, Pakistan en vertoont zich nauwelijks in het openbaar.⁸²

2.3 Militaire ontwikkelingen en veiligheidssituatie

In maart 2008 werd de Noorse diplomaat Kai Eide benoemd als de nieuwe speciaal Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal van de VN voor Afghanistan. Zijn voornaamste taak is de coördinatie van activiteiten van de internationale gemeenschap, de Verenigde Naties en de NAVO in Afghanistan.⁸³

2.3.1 ISAF

De *International Security Assistance Force* valt onder de NAVO-commandostructuur. ISAF bestond aan het einde van de verslagperiode uit ongeveer 55.000 militairen.⁸⁴ In totaal leveren 41 landen een bijdrage aan ISAF.⁸⁵

⁷⁶ BBC, 26.11.08

⁷⁷ Los Angeles Times, 30.09.08.

⁷⁸ Global Insight, 29.10.08.

⁷⁹ de Volkskrant, 28.09.08.

⁸⁰ Washington Post, 18.01.08.

⁸¹ Global Insight, 29.10.08.

⁸² Los Angeles Times, 30.09.08.

⁸³ Reuters, 08.03.08.

⁸⁴ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 10.03.09.

Het door de VN Veiligheidsraad gegeven mandaat voor ISAF wordt jaarlijks verlengd.⁸⁶ De ISAF-missie is in vrijwel heel Afghanistan actief. Alleen in de provincies Daikundi, Nimroz, Sar-i-Pul en Samangan is ISAF niet actief.⁸⁷

ISAF is opgericht met het doel de regering te assisteren bij de stabilisatie en handhaving van de veiligheid in Afghanistan. ISAF's missie behelst: 1) de verzekering van een veilige omgeving; 2) opbouw van Afgaanse instituties; 3) de verbetering van het functioneren van de Afgaanse politie en het Afgaanse leger; 4) het leiden van Kaboel International Airport en 5) de verbetering van de eigen bescherming en de verbetering van informatievergaring over de situatie in het hele land.⁸⁸ De bescherming van individuele burgers die zich tot ISAF wenden, valt niet onder het ISAF mandaat. In voorkomende gevallen wordt individuele burgers door ISAF een helpende hand geboden.

Het mandaat van ISAF voor drugsbestrijding is begrensd en bevat geen bevoegdheid tot vernietiging van papavervelden door ISAF zelf. Wel omvat het mandaat het leveren van (veiligheids)assistentie door ISAF aan de Afgaanse overheid bij het uitvoeren van haar antidrugsbeleid.⁸⁹ Op de NAVO-bijeenkomst van ministers van Defensie op 9 en 10 oktober 2008 in Boedapest is besloten meer te gaan doen op het gebied van drugsbestrijding, met name de mogelijkheid om op verzoek en ter ondersteuning van de Afgaanse autoriteiten zich direct te richten op de aanpak van laboratoria en productiefaciliteiten.⁹⁰

Gedurende de verslagperiode vonden verscheidene grote operaties plaats in het zuiden van Afghanistan waarbij Afgaanse legereenheden en ISAF nauw samenwerkten. Deze operaties hadden onder meer tot doel de invloed van de Taliban terug te brengen.

2.3.2 PRT

In de provincies zijn de ISAF militairen actief in 26 *Provincial Reconstruction Teams* (PRT's).⁹¹ De PRT's hebben tot taak de Afgaanse overheid te assisteren bij het vergroten van de veiligheid en stabiliteit in de provincies, om daarmee de Afgaanse centrale regering in staat te stellen haar gezag in de provincie te

⁸⁵ <http://www.nato.int/issues/isaf/index.html> Geraadpleegd op 22.01.09.

⁸⁶ Het ISAF mandaat is laatstelijk verlengd op 22 september 2008. Het mandaat loopt in ieder geval tot en met oktober 2009.

⁸⁷ http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/isaf_placemat_090112.pdf Geraadpleegd op 21.01.09.

⁸⁸ <http://www.nato.int/issues/afghanistan/050816-factsheet.htm>, geraadpleegd op 26.08.08.

⁸⁹ http://www.nato.int/issues/afghanistan_stage3/index.html Geraadpleegd op 26.08.08.

⁹⁰ Afghanistan Stand van Zaken brief aan de Tweede Kamer (nummer 27925), 28.10.08.

⁹¹ <http://www.nato.int/issues/isaf/index.html> Geraadpleegd op 26.08.08.

vergroten en wederopbouwactiviteiten van de regering of andere actoren te faciliteren.⁹²

Ten opzichte van de vorige verslagperiode is de commandostructuur van de onder ISAF vallende PRT's niet veranderd. De PRT's worden bestuurd vanuit vijf regionale commandocentra in de steden Kaboel, Mazar-i-Sharif, Herat, Kandahar en Bagram. In het noorden bevinden zich vijf PRT's (in Mazar-i-Sharif, Kunduz, Maimana, Pul-e-Khomri en Feyzabad), in het westen vier (in Herat, Farah, Qala-e-Naw en Chaghcharan), in het zuiden vier (in Kandahar; Lashkar Gah, Tarin Kowt en Qalat) en in het oosten dertien (Bagram, Bamiyan, Sharan, Ghazni, Gardez, Asadabad, Jalalabad, Pansjir, Mitharlam, Khost, Wardak, Logar en Nuristan).⁹³

Voorts zijn er vier *Forward Support Bases* in Herat, Mazar-i-Sharif, Kandahar en Bagram die PRT's in hun omgeving ondersteunen.⁹⁴

OMF belemmeren het werk van PRT's. Gedurende de verslagperiode kwamen aanvallen van OMF op PRT's, ngo's en aannemers die constructiewerkzaamheden verrichtten geregeld voor.⁹⁵

2.3.3 'Enduring Freedom'

De *Operation Enduring Freedom* (OEF) is sinds oktober 2001 operationeel. Aan OEF nemen, naast de Verenigde Staten, diverse andere landen deel. Aan OEF namen in 2008 ongeveer 19.000 Amerikaanse militairen deel.⁹⁶ Hoofddoel van de operatie is de strijd tegen het internationale terrorisme, niet alleen in Afghanistan maar ook elders. Bovendien verzorgen de Amerikaanse OEF-militairen trainingen voor de Afghaanse politie en ook het Afghaanse leger.

2.3.4 Afghaanse veiligheidsorganisaties

Leger

In Afghanistan bestaat geen dienstplicht. Formeel is dat vastgelegd in een presidentieel decreet uit 2002.⁹⁷ Net als in de vorige verslagperiode is het Afghaanse Nationale Leger (*Afghan National Army*, ANA) nog steeds in opbouw. In september 2008 kondigde de Afghaanse regering aan de totale sterkte van de Afghaanse krijgsmacht te verhogen van het huidige plafond van 80.000 naar 134.000. De Afghaanse regering verwacht deze sterkte in 2014 te kunnen

⁹² http://www.nato.int/isaf/topics/recon_dev/prts.html Geraadpleegd op 26.08.08.

⁹³ http://www.nato.int/isaf/topics/recon_dev/prts.html Geraadpleegd op 26.08.08.

⁹⁴ http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/isaf_placemat.pdf Geraadpleegd op 08.09.08.

⁹⁵ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

⁹⁶ New York Times, 08.08.08.

⁹⁷ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

bereiken, hoewel met behulp van de internationale gemeenschap wordt getracht dit proces te versnellen.⁹⁸ De huidige omvang van de ANA bedraagt ongeveer 63.000 manschappen en de inzetbaarheid en zelfstandigheid van de Afghaanse troepen nemen gestaag toe. Zo neemt de ANA thans landelijk deel aan bijna 70 procent van alle ISAF-operaties en opereert de ANA steeds vaker volledig zelfstandig.⁹⁹

De ANA is niet gelieerd aan een bepaalde factie of stroming. Het leger is een redelijke afspiegeling van de etnische samenstelling van de Afghaanse bevolking, al zijn veel officieren van Tadjiekse afkomst.¹⁰⁰ Het is niet langs etnische lijnen georganiseerd.

In veel gebieden is ANA het meest zichtbare bewijs van het officiële gezag. Hoewel met de professionalisering van de ANA voortgang wordt geboekt, zijn problemen uit het verleden, zoals desertie of het niet- of onregelmatig betalen van soldij, nog niet uitgebannen.¹⁰¹ Er zijn geen berichten geweest over gedwongen rekrutering. Datzelfde geldt voor bestraffing na desertie.

Politie

De Afghaanse Nationale Politie (*Afghan National Police*, ANP) valt onder het ministerie van Binnenlandse Zaken.¹⁰² Het streven is in 2010 een etnisch uitgebalanceerde politiemacht in Afghanistan te hebben opgebouwd van 82.000 man, waarin alle etnische groepen een eerlijke vertegenwoordiging hebben. Vooral nog wordt de top van de ANP echter gedomineerd door Tadzjiekken.¹⁰³ Het aantal commandanten van andere etniciteiten neemt echter toe. Volgens UNDP is de helft van alle ANP medewerkers thans Tadzjiek. Pashtuns zijn met 42 procent vertegenwoordigd, Oezbeken met 4 procent en Hazara's maken voor 2 procent deel uit van de ANP.¹⁰⁴

Bij de ANP blijven corruptie en gebrek aan discipline een probleem.¹⁰⁵ Binnen de ANP zijn meerdere machtsnetwerken actief. Tribale affiliaties spelen bij benoemingen in voorkomende gevallen een rol. De meerderheid van de

⁹⁸ US Department of State – 'United States-Afghanistan strategic partnership joint statement', 25.09.08.

⁹⁹ Afghanistan Stand van Zaken brief aan de Tweede Kamer (nummer 27925), 28.10.08; Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 10.03.09.

¹⁰⁰ Oxford Analytica – 'Afghanistan: Army remains a liability', 04.12.07.

¹⁰¹ Oxford Analytica – 'Afghanistan: Army remains a liability', 04.12.07.

¹⁰² De ANP is eigenlijk een verzamelnaam waaronder verscheidene politiemachten vallen, te weten: Afghan Uniformed Police (AUP, in feite het gros van de politiemensen), Afghan Border Police (ABP), Afghan National Civil Order Police (ANCOP) en de Counter Narcotics Police of Afghanistan (CNPA). Afghanistan Research and Evaluation Unit: 'Cops or robbers? The struggle to reform the Afghan national police', 31.07.07.

¹⁰³ Oxford Analytica – 'Police training goals will not be met', 03.10.07.

¹⁰⁴ UNDP – 'Afghanistan Human Development Report 2007'.

¹⁰⁵ 'Report of the Security Council mission to Afghanistan 21 to 28 november 2008', 12.12.08.

provinciale politiecommandanten is ofwel lid van Dawat-i-Islami of van Jamiat-i-Islami.¹⁰⁶

In oktober 2008 telde de ANP 511 vrouwelijke agenten. In september 2008 waren tien van de 1600 cadetten van de politieacademie in Kaboel vrouw. Net als de vrouwen die al deel uitmaken van de ANP zullen zij uiteindelijk een bureaubaan krijgen of ingezet worden bij de grenspolitie om vrouwelijke reizigers te fouilleren. Volgens een rapport van de International Crisis Group zijn vrouwelijke agenten in toenemende mate het doelwit van aanslagen.¹⁰⁷ In september 2008 werd de meest prominente Afghaanse vrouwelijke politiecommandant, Malalai Kakar door Taliban doodgeschoten in Kandahar. Zij spande zich in voor misbruikte vrouwen.¹⁰⁸

De EU assisteert bij capaciteitsopbouw van de ANP. In het kader van de EUPOL-missie zijn in Afghanistan 170 Europese politiemensen en trainers actief.¹⁰⁹ Ook ISAF draagt bij aan politietraining.

Hoewel de hervorming van de ANP traag verloopt, is deze verslagperiode vooruitgang geboekt met het betalen van achterstallige soldij.¹¹⁰ Onder de *Pay and Rank Reform* is een aantal politieofficieren dat verantwoordelijk is voor mensenrechtenschendingen ontslagen. Binnen de ANP bestaan nog steeds elementen die mensenrechtenschendingen op hun naam hebben, zich schuldig zouden maken aan afpersing en/of banden hebben met de drugsmaffia.

De loyaliteit aan de principes van de rechtstaat van veel agenten laat te wensen over. Zowel op centraal, provinciaal als op districtsniveau wordt corruptie van ANP agenten en loyaliteit aan lokale facties gemeld.¹¹¹ Ook werd er deze verslagperiode melding gemaakt van rivaliserende ANP-eenheden die elkaar beschooten. In voorkomende gevallen traden agenten niet op bij meldingen van diefstal, geweld of afpersing, indien dit de belangen van lokale machthebbers schaafde. Ook werden gevallen gemeld van verdachten die werden vrijgelaten

¹⁰⁶ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

¹⁰⁷ Der Spiegel Online - 'The Women of the Kabul Police Academy', 24.09.08; International Crisis Group, Policing in Afghanistan: Still searching for a strategy', 18.12.08.

¹⁰⁸ The Independent, 29.08.08; AFP, 28.09.08; Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 10.03.09.

¹⁰⁹ NATO - Quarterly Report to the United Nations on the operations of the International Security Assistance Force, 23.01.08.

¹¹⁰ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 23.09.08. Afghanistan Stand van Zaken brief aan de Tweede Kamer (nummer 27925), 28.10.08.

¹¹¹ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08; Oxford Analytica - 'Police training goals will not be met', 03.10.07; International Crisis Group, Policing in Afghanistan: Still searching for a strategy', 18.12.08.

nadat zij agenten hadden omgekocht.¹¹² Dat de politie in Afghanistan niet altijd even loyaal is aan de overheid bleek verder uit het feit dat ANP agenten bij zowel legale als illegale wachtposten mensen geld afhandig maakten.¹¹³ Ook werden agenten omgekocht op hun controlepost om drugstransporten een vrije doorgang te verlenen.¹¹⁴

In de zuidelijke provincies was de politie het meest kwetsbaar. Het leeuwendeel van de aanvallen van OMF richtte zich op de ANP.¹¹⁵ De trend van intimidatie van ANP-mansschappen was erop gericht rekruten af te schrikken. Voorts waren ANP-agenten vaak het doelwit van aanslagen vanwege hun actieve rol bij het vernietigen van papavervelden. Zowel in 2007 als in 2008 werden ongeveer 1200 politieagenten vermoord door Taliban.¹¹⁶

De *Afghan National Civil Order Police* (ANCOP) valt onder de ANP en telde eind 2008 ongeveer 2500 man en geldt als multi-etnisch.¹¹⁷ Het is de bedoeling dat deze politiemacht uitgroeit tot een 5.000 man sterke eenheid, die optreedt bij ordeverstoringen en noodsituaties. Ook worden agenten van de ANCOP ingezet in het kader van het Amerikaanse *Focused District Development* programma, waarbinnen zij lokale politie tijdens hun achtweekse training vervangen. De eenheden van ANCOP zijn relatief goed opgeleid en beter uitgerust dan agenten van de ANP. Ook krijgen zij een hoger salaris¹¹⁸

De *Afghan National Auxiliary Police* (ANAP) is opgericht als tijdelijke ondersteuning van de ANP in vooral het zuiden. De ANAP is per 1 oktober 2008 opgeheven, maar de daadwerkelijke ontmanteling is nog niet overal voltooid. De ANAP als separate structuur is echter opgehouden te bestaan. ANAP-mansschappen zijn deels opgenomen in de *Afghan Uniformed Police* (AUP).¹¹⁹

In december 2008 begon de Afghaanse regering, met steun van de Verenigde Staten, met een pilot die geselecteerde dorpingen moet leren zichzelf te verdedigen tegen criminelen en OMF. Deze zogenaamde '*community guards*', ook wel burgermilities genaamd, zouden ook wapens krijgen.¹²⁰ Tegenstanders van het plan vrezen dat nieuwe gewapende groepen het land verder zullen destabiliseren.

¹¹² 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

¹¹³ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

¹¹⁴ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 23.09.08.

¹¹⁵ Associated Press, 24.04.08.

¹¹⁶ International Crisis Group, Policing in Afghanistan: Still searching for a strategy', 18.12.08.

¹¹⁷ International Crisis Group, Policing in Afghanistan: Still searching for a strategy', 18.12.08.

¹¹⁸ International Crisis Group, Policing in Afghanistan: Still searching for a strategy', 18.12.08.

¹¹⁹ International Crisis Group, Policing in Afghanistan: Still searching for a strategy', 18.12.08.

¹²⁰ AFP, 09.01.09.

In februari 2009 werden de eerste burgermilities geïnstalleerd in de provincie Wardak.¹²¹

Veiligheidsdienst NDS

Het NDS (*National Directorate for Security*) opereert onder een rechtstreeks presidentieel mandaat dat niet openbaar is gemaakt.¹²² Het NDS heeft de bevoegdheid om huiszoekingen te verrichten, personen te arresteren, te onderzoeken en te verhoren. Doordat deze functies niet juridisch van elkaar zijn gescheiden, en doordat verdachten geen getuigen of advocaten kunnen oproepen, bestaan bij mensenrechtenorganisaties grote zorgen over de rechten van personen die door het NDS zijn aangehouden. Voortgang van hervorming van de NDS is gedurende de verslagperiode gebrekkig geweest. Het NDS maakt gebruik van eigen detentiecentra. In de verslagperiode berichtten verscheidene mensenrechtenorganisaties over NDS-medewerkers, die zich schuldig maakten aan het willekeurig opsluiten en martelen van mensen.¹²³ De directeur van de NDS noemt deze beschuldigingen ongegrond. Mensenrechtenorganisaties worden slechts sporadisch toegelaten tot de detentiecentra. Het ICRC en de Afghaanse Rode Halve Maan hebben doorgaans wel toegang tot de detentiecentra van de NDS.

De NDS zou overwegend Tadzjiek zijn en nauw gelieerd aan Jamiat en de Shura-i-Nazar. Daarnaast zijn oud-communisten die in de Sovjet Unie zijn opgeleid en in mindere mate Pashtuns in de NDS vertegenwoordigd. De NDS wordt geleid door Amrullah Saleh (Tadzjiek), die tot de Shura-i-Nazar zou behoren.

2.3.5 Ontwapening, demobilisatie en re-integratie

Ontwapening geldt als één van de belangrijkste punten van het Bonn-akkoord. Het programma heet officieel het *Afghanistan's New Beginnings Programme* (ANBP). Nadat in 2006 alle *Afghan Military Forces* (AMF) waren ontwapend en gedemobiliseerd, werd de aandacht gericht op de ontwapening van de vele *Illegal Armed Groups* (IAG) die in Afghanistan bestaan.¹²⁴ Hiervoor werd het *Disbandment of Illegal Armed Groups* (DIAG)-programma ontwikkeld.

¹²¹ NRC Handelsblad, 02.12.08; International Herald Tribune, 24.12.08; Associated Press, 04.02.09.

¹²² 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

¹²³ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09; Amnesty International Report 2008 – Afghanistan; General Assembly Security Council – 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 06.03.08.

¹²⁴ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

De definitie van een IAG is tamelijk breed. Volgens UNAMA kan zo'n groep al uit vijf personen bestaan, mits ze maar geformeerd is rondom een commandant. Milities van lokale commandanten, (drugs)criminelen en OMF vallen allemaal binnen de definitie van een IAG, en vaak lopen hun motieven en activiteiten door elkaar. Sommige IAG hebben een duurzame machtsbasis weten op te bouwen, met goede politieke connecties.

Er zijn ongeveer 1800 IAG actief in Afghanistan. Tezamen bestrijken de IAG heel Afghanistan; er is geen plek waar zij niet voor problemen kunnen zorgen, al verschilt de kans met een IAG geconfronteerd te worden per regio. De meeste IAG's bevinden zich in het zuiden, zuidoosten en het noordoosten van Afghanistan.

Voortgang van het DIAG-programma verloopt moeizaam. In september 2008 gaf vicepresident (tevens voorzitter van het Joint Secretariat for Disbandment of Illegal Armed Groups) Khalili opdracht aan alle gouverneurs om de aanwezige IAG in hun provincie in kaart te brengen, met het oog op de presidentsverkiezingen van 2009, waar personen verbonden aan een IAG zich niet kandidaat voor mogen stellen. Hieraan werd niet door alle gouverneurs gehoor gegeven.

2.3.6 Veiligheidssituatie¹²⁵

De onzekere veiligheidssituatie in Afghanistan wordt veroorzaakt door een groot aantal verschillende factoren die dwars door elkaar lopen en soms met elkaar verbonden zijn.¹²⁶ Er kunnen in Afghanistan grofweg drie bronnen van onveiligheid worden onderscheiden: (1) groepen die zich ideologisch tegen de Afgaanse autoriteiten hebben gekeerd en een andere staatsinrichting voor ogen hebben, zoals de Taliban en de Hezb-i-Islami factie van *warlord* Hekmatyar; (2) lokale warlords en commandanten die een gebied domineren maar geen ideologische agenda voeren en (3) criminele bendes, waarvan de meeste in de wijdverbreide drugseconomie actief zijn of zich met ontvoeringen bezig houden.¹²⁷

Bovengenoemde actoren ondermijnden ook deze verslagperiode het politieke, sociale en economische leven in Afghanistan.¹²⁸ Tussen stammen onderling vonden bovendien ook met enige regelmaat gewapende confrontaties plaats,

¹²⁵ Na een algemene schets van de veiligheidssituatie in Afghanistan volgt in paragraaf 2.3.7 een gedetailleerder overzicht van de veiligheidssituatie per provincie.

¹²⁶ Zie verder paragraaf 2.2.2 Machtsfactoren.

¹²⁷ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

¹²⁸ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 06.03.08.

waarbij gestreden wordt over bijvoorbeeld land of water. In Afghanistan zijn veel wapens in omloop, waardoor kleine conflicten snel kunnen escaleren.¹²⁹

In het noorden en het westen van Afghanistan is de situatie een stuk rustiger dan in het zuiden en oosten. Hoewel in het noorden en westen ook gewelddadige incidenten voorkomen, is hier sprake van een redelijk stabiele situatie, zoals bijvoorbeeld is gebleken uit de rustig verlopen kiezersregistratie.¹³⁰

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat veiligheidsincidenten in het westen en noorden van Afghanistan doorgaans gerelateerd zijn aan criminaliteit en rivaliteit tussen de verschillende facties, terwijl de problemen in Zuiden en Oosten van Afghanistan met name worden veroorzaakt door meer of minder gecoördineerde groepen OMF en door druggerelateerde criminaliteit.¹³¹ Desalniettemin zouden de activiteiten van OMF in het noorden en westen toenemen, met name in gebieden waar veel Pashtuns wonen.¹³²

In 2007 nam het aantal veiligheidsincidenten in Afghanistan sterk toe ten opzichte van het jaar daarvoor.¹³³ Volgens een rapport van de Secretaris Generaal van de VN vonden in 2007 gemiddeld 566 veiligheidsincidenten per maand plaats, tegen 425 per maand in 2006. Bij deze incidenten in 2007 kwamen ongeveer 8000 mensen om het leven, onder wie circa 1500 burgers.¹³⁴ In de loop van 2008 nam het aantal veiligheidsincidenten nog verder toe, met name in het zuiden en oosten van Afghanistan.¹³⁵ Mei, juni en juli 2008 werden opeenvolgend door mensenrechtenorganisaties de meest gewelddadige maanden in Afghanistan sinds 2001 genoemd.¹³⁶ Ook nadien bleef het geweldsniveau hoog. Volgens de Verenigde Naties was 2008 uiteindelijk het meest gewelddadige jaar in Afghanistan sinds 2001, met 31 procent meer incidenten dan in het jaar ervoor.¹³⁷

¹²⁹ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

¹³⁰ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 10.03.09; 'Report of the Security Council mission to Afghanistan 21 to 28 november 2008', 12.12.08.

¹³¹ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 06.03.08.

¹³² AFP, 04.02.09.

¹³³ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

¹³⁴ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 06.03.08, Associated Press, 08.04.08.

¹³⁵ Special report of the Secretary-General pursuant to Security Council resolution 1806 (2008) on the United Nations Assistance Mission in Afghanistan. 03.07.08; 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

¹³⁶ Reuters, 01.08.08; ANP/DPA, 31.07.08.

¹³⁷ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 10.03.09.

Tijdens de verslagperiode kwamen in vrijwel het gehele gebied dat gedomineerd wordt door Pashtuns (Zuid- en Oost-Afghanistan, met voorposten tot aan de stadsrand van Kaboel) activiteiten van OMF voor.¹³⁸ Volgens ACBAR, een overkoepelende organisatie van 100 Afghaanse en internationale ngo's die in Afghanistan actief zijn, voeren Taliban in Zuid- en Oost-Afghanistan in toenemende mate een systematische terreurcampagne met dreigementen, ontvoeringen en executies gericht tegen de lokale bevolking.¹³⁹

Sommige regio's zijn stabielier dan andere, maar bomaanslagen en ontvoeringen kunnen overal plaatsvinden. Volgens een rapport van de Secretaris-Generaal van de VN vonden de meeste geweldsincidenten in het zuiden plaats in een geconcentreerd gebied: 70 procent van de veiligheidsincidenten vond plaats in 10 procent van de Afghaanse districten, waar in totaal 6 procent van de bevolking woont.¹⁴⁰ Andere bronnen wijzen er echter op dat het conflict terrein wint, gezien het toegenomen aantal veiligheidsincidenten in het noorden, westen en midden van het land.¹⁴¹

Gedurende de verslagperiode waren hele districten, waaronder het grootste gedeelte van het oosten, zuidoosten en zuiden, zeer moeilijk toegankelijk voor Afghaanse autoriteiten en hulpverleners.¹⁴²

Hoewel gedurende de verslagperiode sommige districten tijdelijk onder controle stonden van de Taliban, zijn laatstgenoemden in het algemeen niet bij machte gebleken om administratieve centra voor lange tijd bezet te houden. Wel slaagden zij er in om lokale regeringsfunctionarissen in hun bewegingsvrijheid te beperken.¹⁴³

OMF activiteiten worden technisch steeds geavanceerder.¹⁴⁴ Gedurende de verslagperiode was er bij OMF sprake van een toename van het gebruik van

¹³⁸ International Crisis Group 'Afghanistan: the need for international resolve' 06.02.08; The Times, 05.12.07; Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 23.09.08.

¹³⁹ Reuters, 01.08.08.

¹⁴⁰ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 06.03.08; Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 10.03.09.

¹⁴¹ International Council on Security and Development, 'Struggle for Kabul: The Taliban Advance', 08.12.08.

¹⁴² Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 06.03.08; International Crisis Group 'Afghanistan: the need for international resolve' 06.02.08; The Times, 05.12.07; Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

¹⁴³ The Independent, 22.11.07.

¹⁴⁴ Special report of the Secretary-General pursuant to Security Council resolution 1806 (2008) on the United Nations Assistance Mission in Afghanistan, 03.07.08; Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 10.03.09.

guerrillatactieken, zoals de inzet van zelfgemaakte explosieven, (zelf)moordaanslagen en ontvoeringen. Ook richten OMF zich steeds vaker op gebieden die tot voor kort als rustig bekend stonden, zoals de provincies Kaboel, Wardak en Logar.¹⁴⁵ De zelfmoordaanslagen eisten steeds meer slachtoffers. Nieuw was dat soms ook vrouwen en in voorkomende gevallen kinderen werden ingezet als zelfmoordterrorist.¹⁴⁶

Afghanistan is een lappendeken van politieke netwerken en allianties die sterk aan verandering onderhevig zijn. Een individu is voor bescherming in de eerste plaats afhankelijk van zijn eigen netwerk en relaties. Voor veiligheid op individueel niveau is het niet alleen van belang wie de macht in handen heeft, maar ook hoe het individu zich tot de machthebber verhoudt, bijvoorbeeld op etnisch of politiek vlak. Hierdoor is het ook in gebieden die door de officiële autoriteiten worden gecontroleerd, mogelijk dat een individu gevaar loopt.

Doelwitten

Het aantal aanslagen op politici en gezagsdragers is toegenomen. Ook het aantal aanslagen op buitenlandse en lokale hulpverleners is toegenomen.¹⁴⁷ Andere doelwitten van aanslagen waren, naast nationale en internationale militairen: vrouwen, scholen en leraren, dorpsoudsten, gemeenschapsleiders, mensenrechtenactivisten, journalisten en voedselkonvoien.¹⁴⁸ Ook familieleden van vooral politiemensen (en andere overheidsfunctionarissen) werden slachtoffer van moord en ontvoering. Tot slot moeten mensen die met Afgaanse autoriteiten samenwerken of buitenlandse troepen assisteren, vrezen voor represailles.¹⁴⁹

Voor alle hierboven genoemde bedreigde groepen geldt dat het risico groter is indien betrokkene een vrouw is.

Taliban maakten deze verslagperiode veelvuldig gebruik van zogenaamde nachtberichten (*'shabnamah'*) om bedreigingen te uiten aan het adres van Afghanen die met internationale troepen of de Afgaanse autoriteiten samenwerken. De handgeschreven of gedrukte pamfletten worden 's nachts verspreid en kunnen aan één persoon gericht zijn of voor de hele bevolking bestemd zijn. In nachtberichten werden Afgaanse mannen onder meer

¹⁴⁵ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 23.09.08; AFP, 04.02.09.

¹⁴⁶ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 06.03.08; NATO - Quarterly report to the United Nations on the operations of the International Security Assistance Force, 23.01.08; Oxford Analytica 12.03.08.

¹⁴⁷ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 23.09.08; 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

¹⁴⁸ IRIN, 10.04.08; IRIN 28.05.08; Human Rights Watch – 'World Report 2009', 14.01.09.

¹⁴⁹ ANP/DPA, 01.10.07; Reuters, 30.01.08.

opgeroepen om hun vrouwen niet naar school te sturen, niet in de buurt van buitenlandse troepen te komen en geen hulp – zoals bijvoorbeeld zonnepanelen – van buitenlandse troepen te accepteren. Ook riepen sommige pamfletten op niet voor de ANA, de ANP of een ngo te werken. Nachtberichten zijn geen nieuw verschijnsel in Afghanistan, maar de dreiging die er vanuit gaat, is toegenomen vanwege de groeiende aanwezigheid van de Taliban. De nachtberichten kwamen deze verslagperiode onder meer voor in Khost, Wardak, Logar en Uruzgan. Ook criminele organisaties zouden gebruik maken van nachtberichten uit naam van de Taliban om angst te zaaien onder de bevolking, waardoor het moeilijk is de authenticiteit van een Taliban nachtbericht vast te stellen.¹⁵⁰ Gedurende de verslagperiode werden ook doodsbedreigingen geuit door middel van sms-berichten.¹⁵¹

Het doel van de nachtberichten is niet het aankondigen van een aanslag, maar het intimideren van de bevolking om daarmee een bepaald gedrag teweeg te brengen. Uit ervaring, ook onder het Talibanregime, weet de bevolking dat de nachtberichten serieus genomen moeten worden om represailles te voorkomen. Hoewel nachtberichten evenals aanslagen zelden te herleiden zijn naar de auteurs, zodat een verband moeilijk is vast te stellen, is het zeker niet onwaarschijnlijk dat een aanslag (mede) het gevolg kan zijn van het feit dat een persoon of groep personen niet het gewenste gedrag heeft vertoond.

Gedwongen rekrutering

Gedwongen rekrutering komt volgens bronnen minder voor dan vroeger. Lokale commandanten die loyaal zijn aan Dostum zouden soms nog aan gedwongen rekrutering doen, onder andere in Sar-i-Pol, Faryab en Jowzjan. In Logar circuleerde een nachtbericht van de Taliban dat families opriep een zoon af te staan. Ook in Noord-Helmand (Musa Qala) zijn gevallen van gedwongen rekrutering bekend. Ook werden mensen gedwongen de Taliban van voedsel en accommodatie te voorzien. Ook kwam het voor dat Taliban mannen dwongen mee te vechten in een enkele operatie, waarna ze weer naar hun gezin mochten terugkeren.¹⁵² Niet bekend is of de Hezb-i-Islami van Hekmatyar ook mensen ronselt.

Gezien het feit dat gedwongen rekrutering vaak plaatsvindt in gebieden waar de autoriteiten nauwelijks invloed hebben, is het moeilijk bescherming te vinden tegen deze praktijk. Wie weigert loopt het risico bedreigd of geïntimideerd te worden. In voorkomende gevallen is het mogelijk om gedwongen rekrutering af te kopen of uit te stellen. Het is niet bekend wat de positie is van personen die na ronseling gedeserteerd zijn.

¹⁵⁰ International Crisis Group ‘Taliban propaganda: winning the war of words?’ Asia Report No. 158 – 24.07.08; ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

¹⁵¹ The Observer, 24.08.08.

¹⁵² The Observer, 24.08.08.

Milities

Machtige personen omringen zich in Afghanistan graag met een militie om aan status te winnen. In de praktijk varieert de samenstelling van een militie van een goed bewapend privéleger tot een krachteloze en slecht getrainde groep (soms oude) mannen.

Burgerslachtoffers

De strijd in Afghanistan kostte aan meer burgers het leven dan in de vorige verslagperiode. De Taliban zijn daarbij rechtstreeks verantwoordelijk voor het merendeel van de slachtoffers. Het risico dat er bij een veiligheidsincident burgerslachtoffers vallen, wordt vergroot doordat OMF zich onder de burgerbevolking verbergen en burgers in voorkomende gevallen als levend schild gebruiken.¹⁵³ Burgers die met Afghaanse autoriteiten of buitenlandse troepen samenwerkten, werden gedurende de verslagperiode bedreigd en aangevallen. Een aantal onthoofdingen en ophangingen van ‘collaborateurs’ door OMF zorgde voor een groot gevoel van onveiligheid onder de bevolking.¹⁵⁴

Volgens een rapport van de VN Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens waren OMF verantwoordelijk voor ruim de helft van alle burgerslachtoffers in 2007. In 2008 zouden OMF verantwoordelijk zijn voor 56% van de burgerslachtoffers. Afghaanse en internationale troepen zouden zowel in 2007 als 2008 verantwoordelijk zijn voor iets minder dan de helft van de burgerslachtoffers.¹⁵⁵ Volgens een rapport van Human Rights Watch vielen de meeste burgerslachtoffers van pro-regeringszijde door bombardementen van militairen die opereerden onder Operation Enduring Freedom.¹⁵⁶

De NAVO heeft maatregelen aangekondigd om het aantal burgerslachtoffers zoveel mogelijk te beperken, maar burgerslachtoffers door bombardementen komen nog steeds voor.¹⁵⁷ Burgerslachtoffers van geallieerde zijde zijn vooral het gevolg van bombardementen en zogenaamde ‘force-protection incidents’ waarbij militairen het vuur openen op personen die te dicht bij een konvooi of checkpoint

¹⁵³ NATO - Quarterly report to the United Nations on the operations of the International Security Assistance Force, 23.01.08; Human Rights Watch – ‘Troops in contact: airstrikes and civilian deaths in Afghanistan’, 08.09.08; New York Times, 18.02.09; Human Rights Watch, ‘World Report 2009’, 14.01.09.

¹⁵⁴ ‘Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights’, 21.02.08.

¹⁵⁵ ‘Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights’, 21.02.08.

¹⁵⁶ Human Rights Watch – ‘Troops in contact: airstrikes and civilian deaths in Afghanistan’, 08.09.08.

¹⁵⁷ Associated Press, 23.08.08; AFP, 23.08.08; Human Rights Watch – ‘Troops in contact: airstrikes and civilian deaths in Afghanistan’, 08.09.08; International Herald Tribune, 07.11.08; New York Times, 07.11.08; Report of the Secretary General, ‘The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security’ 23.09.08.

komen en niet reageren op waarschuwingen van de militairen.¹⁵⁸ Tot slot kwamen deze verslagperiode ook incidenten voor waarbij bodyguards van Afghaanse politici het vuur openden op ongewapende burgers in reactie op demonstraties of aanslagen. Ook hierbij vielen burgerslachtoffers.¹⁵⁹

Mijnen

Afghanistan ligt bezaaid met landmijnen. Hierdoor vallen nog geregeld slachtoffers, vooral kinderen.¹⁶⁰ Volgens het UN Mine Action Centre for Afghanistan (UNMACA) worden maandelijks gemiddeld 57 Afghanen het slachtoffer van een landmijn.¹⁶¹ Naast mijnen die gedurende eerdere conflicten in Afghanistan zijn gelegd, zouden de Taliban nieuwe mijnen en explosieven plaatsen, met name in het district Arghandab van de provincie Kandahar en in de provincie Helmand.¹⁶² Personen die mijnen willen ruimen zijn gedurende de verslagperiode doelwit geweest van OMF.¹⁶³

Snelweg

In het begin van de verslagperiode beschouwden veel Afghanen de snelweg die Kaboel met Kandahar en Herat verbindt als te gevaarlijk om te gebruiken nadat Taliban controleposten op hadden gezet en hinderlagen legden op de weg in de provincies Wardak, Ghazni, Zabul en Kandahar. Ondanks toegenomen ISAF patrouilles op deze weg, kwamen ook in december 2007 nog sporadisch hinderlagen door Taliban voor. De veiligheid op de weg verslechterde weer in de zomer van 2008.¹⁶⁴

2.3.7 Veiligheidssituatie per provincie

In deze paragraaf wordt de veiligheidssituatie per provincie beschreven. De hoeveelheid beschikbare informatie verschilt per provincie, zodat niet elke provincie even uitgebreid kon worden beschreven.

Centraal-Afghanistan: Kaboel, Bamiyan, Wardak, Logar, Daikundi, Ghazni, Parwan

De veiligheidssituatie in centraal Afghanistan is gedurende de verslagperiode verslechterd. Lokale autoriteiten zijn niet in staat hun invloed te doen gelden

¹⁵⁸ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

¹⁵⁹ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

¹⁶⁰ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security'. 10.03.09.

¹⁶¹ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

¹⁶² IRIN 'Afghanistan: Landmines impede civilians' return to volatile Arghandab' 22.06.08; Human Rights Watch – 'World Report 2008 - Afghanistan', January 2008.

¹⁶³ CBC, 06.04.08.

¹⁶⁴ BBC, 13.08.08.

buiten de provinciehoofdsteden en de districtscentra en kunnen zich alleen verplaatsen met gewapende escortes. OMF en lokale commandanten zijn verantwoordelijk voor de slechte veiligheidssituatie. Het aantal veiligheidsincidenten in Logar, Wardak en Parwan is in 2008 gestegen tot het hoogste niveau sinds 2003.

Kaboel(provincie)

In 2008 is de veiligheidssituatie in de provincie Kaboel verslechterd. Volgens de VN is de situatie in de hele provincie thans instabiel.¹⁶⁵ De districten Sarobi, Paghman (Arghad-e Bala en Archand-e Payan), Khak-e-Jabar, Musahi en Charasyab gelden als onveilig volgens UNHCR.¹⁶⁶

Kaboel (hoofdstad)

In de verslagperiode hebben in de Afghaanse hoofdstad meer aanslagen plaatsgevonden dan in de voorgaande periode. Hierbij zijn ook burgerslachtoffers gevallen. Het aantal niet-terroristische veiligheidsincidenten in de hoofdstad nam mede dankzij de verbeterde aanwezigheid van Afghaanse veiligheidsdiensten echter af.¹⁶⁷ OMF en criminele bendes zijn echter nog altijd in de hoofdstad actief, met name op en langs de wegen die de stad in leiden. Inwoners van de hoofdstad lopen het risico slachtoffer te worden van ontvoeringen (meestal voor losgeld) en zelfmoordaanslagen die veelal gericht zijn op buitenlanders of politici.¹⁶⁸ Naast zelfmoordaanslagen had Kaboel periodiek last van raketaanvallen.¹⁶⁹

Buitenlanders zijn in toenemende mate het doelwit van ontvoering en moordaanslagen in en om de hoofdstad.¹⁷⁰ Bij een aanslag op het Serena hotel in januari 2008 kwamen negen personen om het leven en raakten negen mensen gewond. Onder de slachtoffers waren zowel Afghanen als buitenlanders.¹⁷¹ De aanslag op het Serena hotel, dat als veilig bekend stond en populair is onder buitenlanders, werd algemeen gezien als een strategisch succes voor de Taliban, die met deze aanslag aantoonde ook op zwaar beveiligde plaatsen te kunnen

¹⁶⁵ 'Report of the Security Council mission to Afghanistan 21 to 28 november 2008', 12.12.08.

¹⁶⁶ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 23.06.08; 06.10.08.

¹⁶⁷ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 23.09.08.

¹⁶⁸ International Council on Security and Development, 'Struggle for Kabul: The Taliban advance', December 2008; McClatchy Newspapers, 17.12.08; Schweizerische Flüchtlingshilfe, 'Asylsuchende aus Afghanistan', 26.02.09; Economist Intelligence Unit, 'Country Report Afghanistan', January 2009.

¹⁶⁹ Quqnoos: 'More rockets hit capital Kabul', 19.08.08; Quqnoos: 'Kabul rocket attack kills two people; injures three', 05.11.08.

¹⁷⁰ The Observer, 24.08.08; de Volkskrant, 30.10.08; New York Times, 21.10.08; International Herald Tribune, 26.10.08; Global Insight, 04.11.08.

¹⁷¹ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 06.03.08.

toeslaan.¹⁷² Een mislukte moordaanslag in Kaboel op president Karzai, op 27 april 2008, versterkte het beeld dat de Taliban aan invloed winnen in de hoofdstad.¹⁷³

Bij een aanslag op de Indiase ambassade in Kaboel op 7 juli 2008 kwamen 41 mensen om het leven en raakten 150 mensen gewond. In oktober 2008 werd een aantal buitenlanders werkzaam voor ngo's in de Afghaanse hoofdstad doodgeschoten door OMF¹⁷⁴. Bij een zelfmoordaanslag in het ministerie van Onderwijs vielen op 29 oktober 2008 vijf doden. Taliban claimden de verantwoordelijkheid voor de aanslag en verklaarden dat buitenlandse adviseurs het doelwit waren geweest.¹⁷⁵

Op 12 februari 2009 vielen zelfmoordcommando's gelijktijdig drie overheidsgebouwen (het ministerie van Onderwijs, het ministerie van Justitie en een kantoor van het gevangenisdirectoraat) in Kaboel aan. Taliban-strijders bestormden de gebouwen al schietend. Tenminste vier van hen slaagden er in zich in de gebouwen op te blazen. Bij de gecoördineerde aanvallen vielen 20 doden, alsmede 57 gewonden. Ook de acht aanvallers kwamen om het leven.¹⁷⁶

Logar en Wardak

De Taliban wisten hun invloed in de zomer van 2008 uit te breiden tot in Logar en Wardak. Er worden geregeld veiligheidsincidenten (waaronder aanslagen op overheidsvertegenwoordigers en stamhoofden; onvoering, afpersing en intimidatie van burgers en het in brand steken van scholen) gemeld in deze provincies. Taliban kunnen ongehinderd opereren. Aan het einde van de verslagperiode was de veiligheidssituatie in beide provincies verslechterd.¹⁷⁷ De maand juni 2008 werd gekenmerkt door het hoogste aantal veiligheidsincidenten in Wardak en Logar sinds 2003. Beide provincies gelden volgens UNHCR als onveilig.¹⁷⁸ De macht van de autoriteiten is buiten de provinciehoofdsteden van Logar en Wardak beperkt.

In juni 2008 ontstonden er gewapende ongeregeldeheden tussen Hazara's en nomadische Kuchi's in Wardak ten gevolge van conflicten over land. Er zouden meerdere doden en gewonden gevallen zijn, maar getuigenissen van beide kanten

¹⁷² Afghan Recovery Report No 279, 15.01.08 'Taliban attack to "drive foreigners out"'; New York Times 15.01.08.

¹⁷³ New York Times, 28.04.08; Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 23.09.08.

¹⁷⁴ International Herald Tribune, 31.10.08.

¹⁷⁵ Global Insight, 30.10.08; International Herald Tribune, 31.10.08.

¹⁷⁶ Global Insight, 11.02.09; BBC, 11.02.09.

¹⁷⁷ Associated Press, 04.02.09; 'Report of the Security Council mission to Afghanistan 21 to 28 november 2008', 12.12.08.

¹⁷⁸ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 23.06.08; 06.10.08.

liepen te zeer uiteen om een betrouwbare inschatting te geven. De groepen beschuldigden elkaar ervan aanstichter van het geweld te zijn.¹⁷⁹

Ghazni

In de verslagperiode heeft een verslechtering van de veiligheidssituatie plaatsgehad in Ghazni. Alleen de districten waar vooral Hazara's wonen gelden als relatief rustig. De gehele provincie geldt als onveilig volgens UNHCR.¹⁸⁰ De autoriteiten zouden slechts de controle hebben over vijf districtscentra (Malistan, Jaghori, Nawur, Jaghatu en Ghazni-stad).

In Ghazni zijn meerdere IAG actief, waarvan de meeste een eigen werkterrein hebben. De IAG zijn afsplitsingen van verscheidene oud-mujahadin-groepen in de provincie - Harakat Inqilab, Hezb-i-Islami (Khalis) en Hezb-i-Islami (HIG).

Taliban winnen er aan invloed en zouden hun eigen sharia rechtbanken weer hebben opgezet in de provincie.¹⁸¹ In het grootste gedeelte van Ghazni zijn Taliban in staat hun wil op te leggen aan de bevolking, zonder dat zij hiervoor gebieden permanent hoeven te bezetten. Voorts waren er berichten van lokale autoriteiten en politiecommandanten die de Taliban zouden ondersteunen.

Na dreigementen van Taliban werden veel scholen in Ghazni gesloten.¹⁸² Zelfs in de provinciehoofdstad sloten vrijwel alle meisjesscholen de deuren als gevolg van Taliban dreigementen. Ook overige overheidsactiviteiten alsmede hulpprojecten kwamen gedurende de verslagperiode tot stilstand. De snelweg gold als gevaarlijk wegens Taliban aanvallen. Op 30 mei 2008 bezetten Talibanstrijders kortstondig het gehele Rashidan district in Ghazni. In juni 2008 werd kortstondig een dorpje in het Ajiristan district door Taliban ingenomen.¹⁸³ In september 2008 werd Ghazni-Stad meerdere malen met raketten bestookt.

In de provincie Ghazni is sprake van etnisch geweld tussen (pro-Taliban) Pashtun's en (anti-Taliban) Hazara's. Het aantal aanslagen is in 2008 verdubbeld ten opzichte van een jaar daarvoor. Lokale Taliban commandanten, onder wie Mullah Nasir en Mullah Ismail, zouden mede verantwoordelijk zijn voor de verslechterde veiligheidssituatie in Ghazni. In Ghazni heeft een groot aantal nomadische Kuchi's zich bij de Taliban aangesloten.

Criminele bendes floreren in deze omgeving van wetteloosheid. Gedurende de verslagperiode was er in Ghazni sprake van samenwerking tussen criminelen en

¹⁷⁹ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

¹⁸⁰ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 23.06.08; 06.10.08.

¹⁸¹ Associated Press 06.08.08.

¹⁸² BBC, 22.05.08.

¹⁸³ BBC, 24.07.08.

Taliban. Zo zijn er gevallen bekend van aanslagen uitgevoerd door criminelen in opdracht van (en gefinancierd door) Taliban. Ook ontvoeringen in opdracht van Taliban kwamen voor.

In Ghazni waren deze verslagperiode berichten van journalisten en ngo medewerkers die werden geïntimideerd door zowel lokale autoriteiten als Taliban indien zij over hen onwelgevallige informatie naar buiten brachten.

Daikundi

In Daikundi zijn geen buitenlandse of Afgaanse militairen aanwezig. De veiligheid wordt er bewaakt door een kleine groep politieagenten. De districten Kiti en Kijran gelden volgens UNHCR als onveilig.¹⁸⁴ Aan het begin van de verslagperiode bezetten Taliban kortstondig het districtcentrum van Kijran, in het zuiden van de provincie Daikundi. In 2007 stond het district Gizab onder controle van Taliban. Gedurende de verslagperiode zijn ontvoeringen gemeld in de provincie Daikundi.

Bamiyan

In de door Tadzjiekse gedomineerde gebieden in het district Kahmard van de provincie Bamiyan zijn deze verslagperiode OMF activiteiten gemeld.¹⁸⁵

Parwan

Volgens UNHCR gelden de districten Koh-e-Safi, Siya Gird en Shinwari als onveilig.¹⁸⁶

West-Afghanistan: Herat, Badghis, Farah, Ghor, Nimroz

Hoewel West-Afghanistan als relatief kalm bekend staat, is de veiligheidssituatie er ook fragiel te noemen.¹⁸⁷ OMF maken gebruik van het gegeven dat Afgaanse en ISAF troepen nauwelijks in het gebied aanwezig zijn en trachten hun invloed er uit te breiden.¹⁸⁸ In het grensgebied met Iran in de provincies Nimroz, Farah en Herat zou wapenhandel plaatsvinden.

Nimroz

De situatie in Nimroz is verslechterd sinds de tweede helft van 2007. Lokale facties en warlords vechten er. De Taliban zouden in het westen van Nimroz hele gebieden onder controle hebben. Alleen in Zaranj zou het rustig zijn.¹⁸⁹

¹⁸⁴ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 23.06.08; 06.10.08.

¹⁸⁵ International Crisis Group 'Afghanistan: Taliban presence in the north is growing' 26.11.07.

¹⁸⁶ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 23.06.08; 06.10.08.

¹⁸⁷ 'Report of the Security Council mission to Afghanistan 21 to 28 november 2008', 12.12.08.

¹⁸⁸ NATO - Quarterly report to the United Nations on the operations of the International Security Assistance Force, 23.01.08; International Herald Tribune, 21.12.08; New York Times, 22.01.09.

¹⁸⁹ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 31.03.08; 23.06.08.; 06.10.08.

Farah

Samen met Nimroz behoorde Farah tot de meest onrustige provincies van West-Afghanistan.¹⁹⁰ Aan het begin van de verslagperiode waren de districten Fararoad, Pusthroad, Baqwa, Balablook en Gulistan onveilig. Het geweld in de provincie Farah is sinds november 2007 toegenomen. Het dorp Shamshir is een centrum van opstandelingen. Het is onduidelijk of er links met Taliban zijn. Ook vinden er in Farah geregeld zelfmoordaanslagen plaats. Sinds juni 2008 gold de hele provincie, met uitzondering van Farah stad, volgens UNHCR als onveilig.¹⁹¹ Inwoners van Farah klagen veelvuldig over lokale politieagenten en milities die betrokken zouden zijn bij georganiseerde misdaad en drugshandel. Ook zouden agenten samenwerken met de Taliban.¹⁹² In mei 2008 werd in het Bala Buluk district van Farah zwaar gevochten tussen Taliban en Afgaanse- en ISAF legereenheden. De maanden hieraan voorafgaand werd al een toename in gevechten in Farah gemeld.¹⁹³

Ghor

In de provincie Ghor zijn deze verslagperiode OMF activiteiten gemeld. Ghor wordt door Taliban gebruikt als uitvalsbasis voor infiltraties in de provincie Sar-i-Pul. De Taliban maken daarbij gebruik van Tadzjiekse en Oezbeekse militanten.¹⁹⁴ Vanaf juni 2008 gold de hele provincie Ghor, met uitzondering van de stad Chakhcheran, als onveilig volgens UNHCR. Daarvoor stonden alleen de districten Taiwara en Pasawand als onveilig te boek.¹⁹⁵

Herat

De veiligheidssituatie in de provincie Herat is deze verslagperiode verslechterd, met name in de districten Shindand en Farsi. In juni 2008 werd de gehele provincie Herat, met uitzondering van Herat stad en de districten Kohsan, Kushke Rubat Sangi, Guzara en Engil door UNHCR als onveilig bestempeld.¹⁹⁶ In het westen van Herat zijn relatief veel criminele groepen actief, alsmede lokale commandanten die links met Taliban hebben. De onveilige situatie in Herat werd gedurende de verslagperiode voorts gevoed door corruptie in het politieapparaat, alsmede bij de lokale autoriteiten. Bedrijven zouden Herat hebben verlaten vanwege de toenemende onveiligheid.¹⁹⁷

¹⁹⁰ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 31.03.08; 23.06.08.

¹⁹¹ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 23.06.08; 06.10.08.

¹⁹² Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 06.03.08.

¹⁹³ BBC, 29.05.08.

¹⁹⁴ International Crisis Group 'Afghanistan: Taliban presence in the north is growing' 26.11.07.

¹⁹⁵ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 31.03.08; 23.06.08; 06.10.08.

¹⁹⁶ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 31.03.08; 23.06.08; 06.10.08.

¹⁹⁷ IWPR 'Herat reeling from violent crime wave' 26.10.07.

In Herat domineren drie facties: Harakat-Islami (inclusief Shia partijen en de gouverneur van Herat); Jamiat (gelieerd aan Ismael Khan, onder andere Herat's politiecommandant Mohammed Joma Adeel steunt Jamiat) en een factie rond Maulawi Khodaidad, een Pashtun die nauwe banden met president Karzai heeft.

Een golf van ontvoeringen deed de spanning in Herat gedurende de verslagperiode oplopen. Het ging steeds om kidnapping van personen (waaronder kinderen) uit rijke families met als doel losgeld te ontvangen.¹⁹⁸ Ghulam Mayia, een lokale commandant met een eigen IAG in Gozara, bestaande uit ongeveer 120 man, zou achter de ontvoeringen zitten. Ghulam Mayia (een Tadzjiek) heeft nauwe banden met Ismael Khan, de minister van Water en Energie en voormalig gouverneur van Herat.

Ismael Khan heeft er links met commandanten, met name in het district Shindand, waar Taliban aanwezig zijn. Er werd gedurende de verslagperiode veel gevochten rond het Amerikaanse vliegveld nabij Shindand.

Badghis

In Badghis is de veiligheidssituatie verder verslechterd gedurende de verslagperiode. Met name in het door Pashtuns gedomineerde noorden van de provincie werd de invloed van de overheid verder verzwakt. De eerste helft van de verslagperiode stonden de districten Jawand, Ghormach en Mughab te boek als onveilig. Het grensgebied tussen Faryab en Badghis geldt als gewelddadig. Sinds juni 2008 geldt de hele provincie (met uitzondering van de districten Aab Kamari en Qadis, alsmede de stad Qala-e-Now) als onveilig volgens UNHCR.¹⁹⁹ Met name politieagenten waren doelwit van aanslagen.

Zuid-Afghanistan: Kandahar, Helmand, Zabul, Uruzgan

Het zuiden van Afghanistan heeft in de verslagperiode in sterke mate te maken gehad met gevechten en veiligheidsincidenten, waarbij OMF trachten het bestuur van deelgebieden over te nemen.²⁰⁰ De veiligheidssituatie blijft er kwetsbaar.²⁰¹ OMF controleerden gedurende de verslagperiode grote delen van Zuid Afghanistan.²⁰² In de zuidelijke provincies Helmand, Uruzgan en Zabul kunnen autoriteiten zich alleen verplaatsen onder zware beveiligingsmaatregelen. Er is

¹⁹⁸ Financial Times, 29.04.08.

¹⁹⁹ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 31.03.08; 23.06.08; 06.10.08.

²⁰⁰ NATO - Quarterly report to the United Nations on the operations of the International Security Assistance Force, 23.01.08.

²⁰¹ Brief van de ministers van Buitenlandse Zaken, van Defensie en voor Ontwikkelingssamenwerking aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, nr. 27 295, 15.02.08; BBC, 09.03.09.

²⁰² International Crisis Group 'Afghanistan: the need for international resolve' 06.02.08; Senlis Council, 'Stumbling into chaos – Afghanistan on the brink' November 2007; International Council on Security and Development, 'Struggle for Kabul: The Taliban Advance', 08.12.08; New York Times, 22.01.09.

sprake van infiltratie van buitenlandse (niet Afghaanse) strijders via Pakistan. Door de gevechten in het zuiden zijn veel Afghanen op de vlucht geslagen.

De gehele provincies Kandahar, Helmand, Zabul en Uruzgan golden gedurende de verslagperiode als onveilig volgens UNHCR.²⁰³

Kandahar

De situatie in Kandahar is het afgelopen jaar verslechterd. Het aantal ontvoeringen nam toe, alsmede het aantal moordaanslagen. Meestal betrof het afrekeningen in het criminele circuit. De politie is alleen in de stad zelf aanwezig en vertoont zich nauwelijks buiten de stad.

Dat de situatie vooral in het zuiden verslechterd is tijdens de verslagperiode, blijkt onder meer uit het feit dat de overheid bepaalde landelijke gebieden nauwelijks kan controleren. In het begin van de verslagperiode zouden de autoriteiten slechts controle hebben over 5 districten²⁰⁴ van de provincie Kandahar. Internationale hulpverleners hebben zich vrijwel allemaal teruggetrokken uit Kandahar. In de provincie Kandahar wordt veel gevochten tussen OMF en ISAF militairen.

Bij een zelfmoordaanslag op een markt in het district Arghandab, nabij Kandahar, kwamen op 17 februari 2008 tachtig mensen, onder wie 13 politieagenten, om het leven. De aanslag leek gericht op de districtbevelhebber Abdul Hakim Jan, die tot de slachtoffers behoorde.²⁰⁵ De dag erop reed een zelfmoordterrorist in het grensstadje Spin Boldak in op een ISAF konvooi, waarbij 63 mensen om het leven kwamen, waaronder 3 ISAF militairen.²⁰⁶

Op 13 juni 2008 slaagde een grote groep Talibanstrijders er in om alle 1100 gevangenen die in de Sarposa gevangenis in Kandahar zaten opgesloten, te bevrijden. Ten minste 400 van de bevrijde gevangenen zouden Talibanstrijders zijn. Aangenomen kan worden dat de meesten van hen de wapens direct weer hebben opgenomen, hetgeen de veiligheidssituatie in de provincie Kandahar verder destabiliseerde.²⁰⁷ Enkele dagen na de uitbraak bezetten Talibanstrijders, waaronder veel bevrijde gevangenen, dorpen in het district Arghandab, die zij echter na zware gevechten met Afghaanse en internationale troepen weer moesten prijsgeven.²⁰⁸

²⁰³ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 31.03.08; 23.06.08; 06.10.08.

²⁰⁴ Het zou gaan om de districten Daman, Dand, Arghandab, Takhtpul en Spin Boldak.

²⁰⁵ New York Times, 18.02.08.

²⁰⁶ Report of the Secretary-General, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security. 06.03.08.

²⁰⁷ New York Times, 27.08.08.

²⁰⁸ BBC, 16.06.08; The Times, 17.06.08.

Doordat ISAF troepen de druk op Taliban in Helmand steeds verder opvoeren, zouden Taliban in toenemende mate weer in Kandahar actief zijn. Kandahar en het nabijgelegen district Arghandab waren gedurende de verslagperiode het epicentrum van de gevechten tussen Taliban en troepen van ANA en ISAF.²⁰⁹ In het district Ghorak werden de autoriteiten belegerd door OMF.

Uruzgan

De bewegingsvrijheid van Taliban in de provincie Uruzgan is enigszins afgenomen, met name ten noorden van Tarin Kowt, Deh Rawood en in de Darafshan vallei. Niettemin kent het bestuur in de provincie aanzienlijke problemen en vinden geregeld aanslagen plaats op met name de Afghaanse overheid en internationale troepen. In delen van de provincie hebben Taliban een ‘schaduw-regering’ opgezet, die de bevolking bedreigt en afperst, bijvoorbeeld in Gizab en het Khas Uruzgan district.²¹⁰

Daarnaast wordt de veiligheidssituatie negatief beïnvloed door tribale spanningen en het optreden van lokale informele machthebbers en hun milities, die het functioneren van de lokale autoriteiten belemmeren.²¹¹ Veel veiligheidsincidenten vinden hun oorsprong in tribale conflicten, onder meer tussen Ghilzai en Noorzai enerzijds en Popalzai onder leiding van oud-gouverneur Jan Mohammad anderzijds.²¹² In het Khas Uruzgan district werden Hazara’s afgeperst en bedreigd. Ook werden zij gedwongen Talibanstrijders onderdak te verlenen.

Het plaatsje Deh Rawood viel in september 2007 tijdelijk in handen van Talibanstrijders. Politieposten werden door de Taliban ingenomen of werden tijdens gevechten vernietigd. In het stadje vonden openbare executies plaats. Niet bekend is waarom mensen werden terechtgesteld. Door de gevechten in en rond Deh Rawood sloegen veel Afghaanse families op de vlucht, onder andere naar Kandahar. In februari 2008 slaagden ISAF troepen erin de Taliban uit Deh Rawood te verdrijven en het gezag van de Afghaanse autoriteiten te herstellen.²¹³ Talibanstrijders trokken zich hierop terug in de districten Shahidi Hassas (Char Chino), Khaz Uruzgan en Gizab.

De veiligheidssituatie in Chora (Uruzgan) was gedurende de verslagperiode instabiel. Sinds de dood van districtsbestuurder Rozi Khan in september 2008 is er in Chora sprake van tribale spanningen. De stabiliteit in dit district lijdt onder tegenstrijdige belangen van verschillende lokale machthebbers en de afwezigheid van een formeel benoemde gekwalificeerde districtspolitiecommandant en

²⁰⁹ BBC, 18.06.08.

²¹⁰ Afghanistan Stand van Zaken brief aan de Tweede Kamer (nummer 27925), 28.10.08.

²¹¹ Afghanistan Stand van Zaken brief aan de Tweede Kamer (nummer 27925), 28.10.08.

²¹² The Economist, 12.03.09.

²¹³ ANP, 29.09.07; NRC Handelsblad 18.02.08.

districtsgouverneur.²¹⁴ In Chora zouden zogenaamde nachtberichten van de Taliban de ronde doen. Ook worden er geregeld bembommen gelegd door OMF.²¹⁵

Helmand

In Helmand wordt veel gevochten tussen ISAF en Afgaanse troepen enerzijds, en OMF en zich met drugshandel inlatende facties anderzijds.²¹⁶ Bij gelegenheid werken de diverse OMF en IAG hierbij samen. Met name in het zuiden van de provincie is het aantal gevechtshandelingen toegenomen.²¹⁷ In december 2007 heroverden ANA-militairen samen met Amerikaanse en Britse troepen het stadje Musa Qala, dat sinds februari van dat jaar geheel in handen was van Talibanstrijders.²¹⁸ Ook nadat de Taliban uit Musa Qala verdreven waren, bleef de situatie in het stadje gespannen.²¹⁹ De Taliban zouden nog steeds invloed uitoefenen in een aantal omringende districten.²²⁰ In de omgeving van Musa Qala werd in februari 2008 opnieuw zwaar gevochten tussen Taliban en militairen van ANA en ISAF.²²¹

Op 31 januari 2008 kwam de ondergouverneur van Helmand, Haji Peer Mohammad om bij een aanslag in Lashkar Gah. Vijf andere personen werden bij de aanslag gedood.

Rond het plaatsje Garmsir, door Taliban lang gebruikt als logistiek centrum, is in het voorjaar van 2008 zwaar gevochten tussen Amerikaanse troepen en Taliban.²²²

Rond Laskar Gah, de provinciehoofdstad van Helmand, werd in augustus 2008 zwaar gevochten.²²³ Bij een grootschalige aanval op Laskar Gah werden in oktober 2008 naar schatting 100 OMF-strijders gedood.²²⁴ Enkele dagen later volgde een nieuwe aanval op de stad, waarbij 18 OMF-strijders om het leven kwamen.²²⁵

²¹⁴ Afghanistan Stand van Zaken brief aan de Tweede Kamer (nummer 27925), 28.10.08.

²¹⁵ NRC Handelsblad, 01.11.08.

²¹⁶ The Economist, 31.01.08.

²¹⁷ Afghanistan Stand van Zaken brief aan de Tweede Kamer (nummer 27925), 28.10.08.

²¹⁸ Economist Intelligence Unit, Country Report Afghanistan January 2008.

²¹⁹ Brief van de ministers van Buitenlandse Zaken, van Defensie en voor Ontwikkelingssamenwerking aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, nr. 27 295, 15.02.08.

²²⁰ Report of the Secretary-General, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security. 06.03.08, New York Times, 22.01.09.

²²¹ BBC, 21.02.08.

²²² Reuters, 09.07.08.

²²³ de Volkskrant, 28.08.08.

²²⁴ Global Insight, 13.10.08; Times Online, 13.10.08.

²²⁵ Global Insight, 16.10.08.

Zabul

In Zabul zijn in vergelijking met andere delen van Afghanistan, weinig overheidstroepen of internationale militairen aanwezig. De regio wordt geplaagd door netwerken van commandanten en Taliban. Het kan worden omschreven als een achtergebleven ruraal gebied waar de overheid er nauwelijks in slaagt haar gezag te doen gelden.

Noord-Afghanistan: Balkh, Jowzjan, Faryab, Sar-i-Pol, Badakhshan, Kunduz, Takhar, Baghlan, Panshir en Samanghan

Het noorden van Afghanistan is relatief rustig, maar de regio kent een aantal instabiele gebieden. Er was een toename van het aantal zelfmoordaanslagen en bomaanslagen, met name in Kunduz en Baghlan.²²⁶ De grootste dreiging in deze provincies is afkomstig van oud-strijders en lokale commandanten die nog altijd veel wapens in bezit hebben en veel informele macht hebben. Zij domineren op lokaal niveau.²²⁷ De strijd tussen verschillende facties in het noorden is de laatste jaren geluwd. De Taliban slagen er langzaam maar zeker in om in de noordelijke provincies te infiltreren, met name in Faryab (in de grensgebieden met provincie Baghdis), Sar-i-Pul, de centrale districten van Badakhshan, Takhar, het noorden van Baghlan en het Andarab district in Baghlan en de centrale districten van Kunduz.²²⁸ In zowel Kunduz als Takhar is de HIG van Hekmatyar actief.

Aan Shura-i-Nazar gerelateerde lokale commandanten in het noorden presenteren zichzelf als bolwerken tegen de Taliban. Zij waren onder andere actief in Takhar, Baghlan en Badakhshan. Hun loyaliteit jegens de centrale autoriteiten is gestoeld op machtspolitieke gronden. De veiligheidssituatie in het noorden is daarmee weliswaar relatief rustig, maar ook fragiel.²²⁹

Baghlan

Volgens UNHCR gelden de districten Baghlan Jadid, Baghlan Kohna, Nahreen, Andarab, Khost, Fereng, Guzargah Noor en Jelga als onveilig.²³⁰

Badakhshan

De bevolking van Badakhshan bestaat voornamelijk uit Tadzjieken. Tien procent van de bevolking is Oezbeeks en tussen de twintig en dertig procent is Ismaëlitisch sjjiitisch.

²²⁶ NATO - Quarterly report to the United Nations on the operations of the International Security Assistance Force, 23.01.08.

²²⁷ NATO - Quarterly report to the United Nations on the operations of the International Security Assistance Force, 23.01.08 en ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; IWPR 'Northern Afghanistan: the enemy within' 16.09.07.

²²⁸ International Crisis Group 'Afghanistan: Taliban presence in the north is growing' 26.11.07.

²²⁹ International Crisis Group 'Afghanistan: the need for international resolve' 06.02.08.

²³⁰ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 23.06.08; 06.10.08.

Veiligheidsincidenten werden in 2007 gemeld in de districten Shar-e Buzurg en Darwaz van de provincie Badakhshan en het district Rustaq in Takhar. In het Rustaq district domineert commandant Piram Qol, die de regio ook vertegenwoordigt in het Afgaanse parlement. Samen met commandanten die loyaal aan hem zijn zou hij zich ongestraft schuldig maken aan moord, kidnapping en landroof.²³¹ In augustus 2008 kwamen berichten naar buiten over lokale commandanten die de bevolking afpersten en illegale belasting hieven in het Darwaz district van Badakhshan.²³² Gedurende de verslagperiode waren de sporadische geweldsincidenten in Badakhshan gerelateerd aan onderlinge machtsstrijd tussen lokale commandanten en drugsgelateerde conflicten.

In Badakhshan en (in mindere mate) Takhar is sprake van infiltratie van Talibanstrijders vanuit Nuristan. Met name in de centrale districten van Badakhshan slagen zij erin aanhangers te werven.²³³ Ook wordt de provincie Badakhshan gebruikt als rustplaats door OMF afkomstig uit Nuristan.

Badakhshan stond lange tijd bekend als machtsbasis van de oud-president Rabbani en zijn Jamiat-e Islami. Dankzij steun van president Karzai is parlementariër Zulmay Mojadedi een factor waar rekening mee wordt gehouden, ten koste van de positie van Rabbani. De invloed van Mojadedi in Badakhshan geldt ongeveer de helft van de provincie. In het westen van de provincie is de Jumbush-i-Milli van Dostum invloedrijker aan het worden. Met name in de districten Argo en Kishim heeft de partij aanhangers, met name onder het Oezbeekse deel van de bevolking.

Faryab

In het zuiden van Faryab zijn verscheidene aanslagen gepleegd die werden toegeschreven aan de Taliban. Vooral politieagenten waren doelwit van aanslagen.

In de districten Kohistan, Gurziwan, Qaisar, Belcheragh en Almar van de provincie Faryab kwamen gedurende de verslagperiode veiligheidsincidenten voor. In het district Pashtun Kot werden alleen in 2007 veiligheidsincidenten gemeld. Sinds juni 2008 gelden de districten Kohistan en Qaisar in Faryab volgens UNHCR als onveilig, het noorden van het district Almar sinds oktober 2008.²³⁴

Sar-i-Pol

In Sar-i-Pol is de invloed van Hezb-i-Islami toegenomen. In het district Sarang Charak van Sar-i-Pol klaagden inwoners over een oud-commandant van generaal Dostum, Abdul Rahim, wiens militieleden in het district zouden moorden en

²³¹ IWPR 'Northern Afghanistan: the enemy within' 16.09.07.

²³² Pajhwok Afghan News – 'Afghan society still haunted by warlords', 23.08.08.

²³³ International Crisis Group 'Afghanistan: Taliban presence in the north is growing' 26.11.07.

²³⁴ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 23.06.08; 06.10.08.

verkrachten zonder dat autoriteiten ingrepen. Ook zou zijn militie illegale belasting heffen, mensen afpersen en land stelen.²³⁵

Balkh

In Balkh zit de Jamiat-i-Islami commandant Atta nog altijd stevig in het zadel. Hoewel het bekend is dat Atta in het verleden betrokken is geweest bij de schending van klassieke mensenrechten en zich momenteel actief in zou laten met drugshandel, wordt hij als gouverneur gedoogd. Door lokale commandanten onder controle te houden zorgt hij voor relatieve kalmte. Atta zou vooral steun genieten van Tadjieken. Hezb-i-Islami zou in Balkh nog invloedrijk zijn in districten met een hoge Pashtun-populatie, zoals Chemtal en Charbolak.

Ondanks de kalmte wordt de situatie, net als geheel Noord-Afghanistan, door organisaties ter plaatse instabiel genoemd vanwege de latente politieke en etnische spanningen. In Balkh waren de districten Balkh, Charbolak, Chemtal en Sholgara aan het begin van de verslagperiode onrustig. Aan het einde van de verslagperiode waren er meldingen van Talibaninfiltraties in voornoemde districten. Ook zouden hier in 2008 tenminste vijftien Pashtun stamoudsten vermoord zijn door Taliban in een ogenschijnlijke poging de steun voor de centrale overheid te breken en ruimte te creëren voor Taliban-support.

Jowzjan

Junbesh-i-Melli, de Oezbeekse beweging van Dostum, is dominant in de noordelijke provincie Jowzjan.²³⁶ In deze verslagperiode kwamen hinderlagen en overvallen voor door lokale krijgsheren langs de Oxus rivier in de door Turkmene gedomineerde gebieden van de provincie Jowzjan.

Kunduz

Sinds het voorjaar van 2008 gelden Chardara en Akhtash in het Khan Abad district van de provincie Kunduz als onveilig volgens UNHCR. Sinds oktober 2008 geldt dit ook voor Dasht-e-Archi in het Khan Abad district.²³⁷

Oost-Afghanistan: Nangarhar, Nuristan, Laghman, Kapisa, Kunar, Khost, Paktia, Paktika

In Oost-Afghanistan was gedurende de verslagperiode sprake van een groot aantal veiligheidsincidenten. OMF voerden kleinschalige aanvallen uit op Afghaanse en ISAF troepen, alsmede op overheidsvertegenwoordigers en ngo-medewerkers.²³⁸

²³⁵ Quqnoos: 'Dostum chief accused of rape and murder', 29.08.08; Economist Intelligence Unit, 'Country Profile Afghanistan 2008'.

²³⁶ Economist Intelligence Unit, 'Country Profile Afghanistan 2008'.

²³⁷ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 23.06.08; 06.10.08.

²³⁸ NATO - Quarterly report to the United Nations on the operations of the International Security Assistance Force, 23.01.08.

Inwoners werden door Taliban gewaarschuwd niet met autoriteiten mee te werken. Volgens een bron was het aantal aanvallen van OMF in Oost-Afghanistan de eerste vijf maanden van 2008 40 procent hoger dan dezelfde periode in 2007. De OMF bewegen zich vrij in het grensgebied met Pakistan, dat zij als uitvalsbasis gebruiken.²³⁹

Nangarhar en Kunar

In Oost-Afghanistan, met name in de provincies Nangarhar en Kunar slaagden plaatselijke autoriteiten er in de betrekkingen met lokale gemeenschappen te versterken en op bescheiden schaal economische verbeteringen te bewerkstelligen. ANA en ANP maakten deze verslagperiode een begin met een permanente aanwezigheid in deze gebieden die voorheen door opstandelingen werden gecontroleerd.²⁴⁰ Ondanks verbeteringen golden de districten Asad Abad, Khas Kunar, Chawkai, Narang, Noorgal en Bar Kunar van de provincie Kunar gedurende de verslagperiode als onrustig volgens UNHCR.²⁴¹ Aan het einde van de verslagperiode gold de hele provincie (met uitzondering van de hoofdstad, Asad Abad) volgens UNHCR als onveilig.²⁴²

In de provincie Nangarhar werden gedurende de verslagperiode veiligheidsincidenten gemeld in de districten Khogyani, Pacheer Wa Agam, Deh Bala, Naziyan, Shirzad, Chaparhar, Door Baba, Gostha, Lal Poor, Achin, Hisarak en Kot.²⁴³

Vier van de vijf Taliban/OMF-bases bevinden zich in het oosten van Afghanistan. In Kunar zetelen de belangrijkste commandanten van de door Hekmatyar geleide Hezb-i-Islami. De leiders van het noordelijke commando van de Taliban leven in Nangarhar en Laghman.

Khost, Paktia en Paktika

De tribale Pashtun structuur is sterk in deze drie provincies. De bevolking regeert zichzelf door middel van een Jirga. Het is onduidelijk waar de loyaliteit van deze groep Pashtuns ligt.

²³⁹ NATO - Quarterly report to the United Nations on the operations of the International Security Assistance Force, 23.01.08.

²⁴⁰ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 06.03.08.

²⁴¹ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 23.06.08.

²⁴² UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date' 06.10.08.

²⁴³ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 23.06.08; 06.10.08.

In heel Khost, Paktia en Paktika was de veiligheidssituatie de gehele verslagperiode zorgwekkend. Aan het einde van de verslagperiode golden de gehele drie provincies volgens UNHCR als onveilig.²⁴⁴

In de eerste drie maanden van 2008 verbeterde de veiligheidssituatie in de districten Alisher, Musa Khil en Qalandar in de provincie Khost, alsmede in de stad Khost. Sinds april 2008 is de veiligheidssituatie in Khost evenwel verslechterd. Sinds oktober 2008 geldt volgens UNHCR ook de hoofdstad van Khost als onveilig, alsmede de hoofdstad van Paktia, Gardez. Ook breidde het geweld zich uit van het Sabari district naar de omringende districten.²⁴⁵

Hezb-i-Islami (HIG) zou op groeiende steun onder de plaatselijke bevolking kunnen rekenen. Ook zou HIG in Khost samenwerken met de Taliban factie van Haqqani. Haqqani is vooralsnog verantwoordelijk voor de meeste aanslagen in de provincie. Haqqani zou ook actief zijn in de provincie Paktia.

De militie van Arbaqai is actief in Khost, Paktia en Nangarhar. Vanuit Noord- en Zuid Waziristan (Pakistan) vonden veel infiltraties plaats in deze provincies. In Khost zouden jongeren worden gerekruteerd door OMF om naar Pakistan te worden gestuurd voor training.²⁴⁶

Kapisa

Het aantal veiligheidsincidenten in Kapisa waarbij OMF waren betrokken, is in 2008 toegenomen. De districten Alassay, Nijrab, Kohband en Tagab staan volgens UNHCR bekend als onveilig.²⁴⁷ De macht van de autoriteiten is buiten de provinciehoofdstad beperkt.

Laghman

De districten Alinegar, Alishing, Mehtarlam en Dawlat Shah gelden als onveilig volgens UNHCR.²⁴⁸ Aan het einde van de verslagperiode gold de gehele provincie, met uitzondering van hoofdstad Mehtarlam, als onveilig volgens UNHCR.²⁴⁹

Nuristan

Over de provincie Nuristan zijn in 2007 geen veiligheidsincidenten bekend, behalve in de districten Kamdish en Waigal. In maart 2008 werden ook

²⁴⁴ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 31.03.08; 23.06.08; 06.10.08.

²⁴⁵ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 31.03.08; 23.06.08; 06.10.08.

²⁴⁶ de Volkskrant, 28.08.08.

²⁴⁷ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 23.06.08; 06.10.08.

²⁴⁸ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 23.06.08.

²⁴⁹ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 06.10.08.

veiligheidsincidenten gemeld in de districten Mandol en DoAba.²⁵⁰ Sinds oktober 2008 geldt de hele provincie, met uitzondering van hoofdstad Paroon, volgens UNHCR als onveilig.²⁵¹

Binnenlands gewapend conflict

De Raad van State hanteert bij uitspraak²⁵² van 20 juli 2007 de volgende definitie van een binnenlands gewapend conflict:

“Sprake is van een binnenlands gewapend conflict indien een georganiseerde gewapende groep met een verantwoordelijk bevel in staat is op het grondgebied van een land of een gedeelte daarvan militaire operaties uit te voeren jegens de strijdkrachten van de autoriteiten van dat land. Deze operaties dienen dan aanhoudend en samenhangend van aard te zijn, wil sprake zijn van een gewapend conflict. Ongeregeldheden en spanningen, zoals rellen, leiden niet tot de conclusie dat sprake is van een zodanig conflict.”

Voor Afghanistan geldt, dat zowel groepen die opereren onder de noemer van de Taliban als de Hezb-i-Islami Gulbuddin (HIG) op Afghaans grondgebied operaties uitvoerden jegens de strijdkrachten van de Afghaanse autoriteiten gedurende de verslagperiode. Deze zogenaamde *Opposing Militant Forces* (OMF) laten zich omschrijven als georganiseerde gewapende groepen. Hun acties waren aanhoudend van aard, met dien verstande dat zij een guerrillatactiek hanteerden en niet in staat waren gebieden langdurig te bezetten. Wel stonden gedurende de verslagperiode hele districten tijdelijk onder informele controle van de Taliban en slaagde de Taliban erin om lokale regeringsfunctionarissen in hun bewegingsvrijheid te beperken.

De veiligheidssituatie in Afghanistan fluctueert, waardoor het lastig is om exact aan te geven in welke provincies aan de criteria van de Raad van State wordt voldaan. Hoewel niet gesproken kan worden van samenhangende militaire operaties jegens de strijdkrachten van de autoriteiten van het land, maar van een opstand, kan in zijn algemeenheid gesteld worden dat volgens de criteria van de Raad van State in het zuiden, het zuidwesten en zuidoosten van Afghanistan sprake is van een binnenlands gewapend conflict. Ten aanzien van de overige gebieden kan geen uitspraak hieromtrent worden gedaan.

²⁵⁰ UNHCR, ‘Afghanistan security situation. Up-date’, 25.02.08; 23.06.08.

²⁵¹ UNHCR, ‘Afghanistan security situation. Up-date’, 06.10.08.

²⁵² Raad van State, Afdeling Bestuursrechtspraak. 200608939/1 (Datum uitspraak: 20.07.07).

3 Mensenrechten

3.1 Juridische context

3.1.1 Verdragen en protocollen

Afghanistan is onder meer partij bij het Verdrag inzake de voorkoming en de bestraffing van genocide (sinds 1956), het Internationaal Verdrag inzake de politieke rechten van vrouwen (sinds 1966), het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (sinds 1983), het Internationaal verdrag inzake de economische, sociale en culturele rechten (sinds 1983), het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (sinds 1983), het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing (sinds 1987), het Verdrag inzake de rechten van het kind (sinds 1994), het Verdrag inzake het verbod van het gebruik, de aanleg van voorraden, de productie en de overdracht van anti-personeelsmijnen en inzake de vernietiging van deze wapens (het Ottawa-verdrag, sinds 2002), het Statuut van Rome, waarbij het Internationaal Strafhof (ICC) is opgericht, het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen (sinds 2003) en het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen van 1951 en het bijbehorende Protocol van 1967 (sinds 2005) .

Daarnaast is Afghanistan ook partij bij de vier Geneefse conventies van 1949 ter bescherming van slachtoffers van gewapende conflicten. In artikel 7 van de grondwet staat dat Afghanistan zich dient te houden aan de internationale verdragen waarbij het partij is.

3.1.2 Nationale wetgeving

De grondwet van 2004

Op 4 januari 2004 heeft de Loya Jirga een nieuwe grondwet voor Afghanistan aanvaard. De nieuwe grondwet is na ondertekening door president Karzai met onmiddellijke ingang in werking getreden ter vervanging van de tot dan toe geldende grondwet van 1964. In de nieuwe grondwet zijn belangrijke compromissen opgenomen over gevoelige kwesties.

Een belangrijk punt van discussie betrof de positie van de islam. In de grondwet is namelijk de zinsnede opgenomen ‘geen enkele wet kan tegengesteld zijn aan de heilige religie van de islam en het geloof en bepalingen van de islam’(artikel 3) en dat indien de grondwet noch een andere wet voorziet in regels met betrekking tot een bepaalde zaak, rechters moeten oordelen in lijn met de ‘Hanafi

jurisprudentie²⁵³ (artikel 130).²⁵⁴ Deze bepaling lijkt ruimte te bieden voor het ontlopen van verplichtingen met betrekking tot vrijheden genoemd in internationale mensenrechtenverdragen. Er bestaat geen eenduidige jurisprudentie over hoe onder meer de artikelen 2 (vrijheid van godsdienst binnen de marges van de wet), 7 (onderschrijving van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en van andere internationale verdragen) en 130 (de verwijzing naar Hanafi-jurisprudentie indien de grondwet geen uitkomst biedt) zich tot elkaar verhouden.²⁵⁵

Het Hooggerechtshof is bij amendement geautoriseerd tot het ‘toetsen van wetten, wetgevende decreten, internationale verdragen en internationale conventies aan de grondwet en het interpreteren hiervan in overeenstemming met de wet’. De bepaling in de grondwet waarin wordt gesteld dat een ‘onafhankelijke commissie voor de supervisie van de implementatie van de grondwet zal worden gevormd’, creëert meer mogelijkheden voor tegenstanders van onderdelen van de grondwet en voor hen die proberen de interpretatie van deze onderdelen te beïnvloeden.

Voorstanders van versterking van de positie van de islam wisten via een amendement artikel twee van de grondwet te wijzigen tot ‘de religie van de staat van de Islamitische Republiek van Afghanistan is de heilige religie van de islam’. Ook dit levert het risico op dat Afghanistan juridische verplichtingen ontloopt, die voortvloeien uit internationale (mensenrechten) verdragen, waarbij het partij is.²⁵⁶

Anderzijds werd tijdens de Constitutionele Loya Jirga (CLJ) duidelijk bevestigd dat een meerderheid van de afgevaardigden een gematigde vorm van de islam voorstond in plaats van meer conservatieve vormen.

In de definitieve grondwettekst zijn ten opzichte van de concepttekst belangrijke veranderingen opgenomen ter versterking van de positie van vrouwen in Afghanistan. Een voorbeeld hiervan is de toevoeging ‘hetzij man of vrouw’ aan de zin ‘de burgers van Afghanistan hebben gelijke rechten en plichten voor de wet’. Eveneens belangrijk is de bepaling dat ten minste twee vrouwelijke gedelegeerden per provincie dienen te worden gekozen ter afvaardiging naar de Wolesi Jirga (de volksvertegenwoordiging), waarmee de vrouwelijke aanwezigheid wordt

²⁵³ Het hanafisme is binnen de soennitische islam één van de vier scholen (madhhabs) voor wat betreft de interpretatie van de godsdienstige wet, de fiqh. Imam Abu Hanifa staat aan de basis van deze stroming.

²⁵⁴ UNHCR’s eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

²⁵⁵ Zie verder paragraaf 3.3.10 en 3.4.5. Het zij opgemerkt dat artikel 149 van de grondwet amenderingen uitsluit van wetsartikelen die de grondbeginselen van de islam verwoorden.

²⁵⁶ UNHCR’s eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

verdubbeld. Dit betekent dat 64 van de in totaal 249 zetels in de Wolesi Jirga door vrouwen bezet moeten worden.

Onderwijs heeft in de grondwet prioriteit gekregen door de opname van een bepaling dat onderwijs kosteloos zal worden gegeven tot en met de universiteit (bachelorsniveau). In de grondwet is overigens geen sprake van leerplicht. Lang niet alle kinderen onder de 15 jaar gaan geregeld naar school. Voornaamste redenen hiervoor zijn dat die kinderen werken of dat de tussen huis en school af te leggen route niet veilig wordt geacht.²⁵⁷ Meisjes worden vaak van school weggehouden omdat ouders het nut van onderwijs voor meisjes niet inzien, of omdat er geen vrouwelijke docenten werkzaam zijn. Gedwongen huwelijken betekenen doorgaans een vroegtijdige afbreking van de schoolcarrière van meisjes.²⁵⁸

In de grondwet is voorts opgenomen dat de staat verplicht is gratis gezondheidszorg te verstrekken.

In de grondwet wordt ook aandacht besteed aan de positie van gehandicapten. Diverse amendementen verzekeren medische voorzieningen voor en ondersteuning aan gehandicapten en invaliden, garanderen hun ‘rechten en privileges’ en stellen hen in staat ‘actief deel te nemen aan en te re-integreren in de maatschappij’. Veel gehandicapten in Afghanistan moeten het in de praktijk evenwel zonder daadwerkelijke ondersteuning stellen.²⁵⁹

Huidige wetgeving in Afghanistan

De huidige wetgeving in Afghanistan is gebaseerd op drie rechtsbronnen: het seculiere recht, de sharia en het gewoonterecht.

De basis van het huidige rechtstelsel wordt gevormd door de nieuwe grondwet. Daarnaast gelden bestaande wetten en regels, voor zover zij niet in strijd zijn met het Akkoord van Bonn, internationale verdragen waarbij Afghanistan partij is of de nieuwe grondwet.

In Afghanistan is nog altijd het burgerlijk wetboek uit 1977 van kracht, waarin ook familierecht wordt behandeld. Nieuw familierecht zou in de maak zijn.

In de verslagperiode hebben geen wijzigingen in het nu geldende wetboek van strafrecht (daterend van 1976) plaatsgevonden. De huwelijkswetgeving uit 1971 is afgeschaft. Huwelijksgerelateerde zaken vallen thans onder artikel 60-336 van het burgerlijk wetboek.

²⁵⁷ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 11.03.08.

²⁵⁸ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

²⁵⁹ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

Het aantal rechtbanken dat door de overheid wordt aangestuurd is klein. Met name buiten de steden is er een gebrek aan rechters en officieren van justitie. Een gebrekkige coördinatie tussen het werk van politie, aanklagers, rechters en detentiefaciliteiten belemmeren een efficiënte rechtspraak.²⁶⁰

Rechtspraak gebaseerd op de sharia is wijdverbreid in Afghanistan. In veel rurale delen van Afghanistan is seculiere wetgeving zelfs niet of nauwelijks bekend en wordt in eerste instantie naar de sharia gekeken bij juridische geschillen. De interpretatie van de sharia kent grote verschillen per gebied.

In de delen van Afghanistan waar overwegend Pashtuns wonen, wordt zowel op het platteland als in de steden recht gesproken volgens de Pashtun-traditie, de 'Pashtunwali'. Conflicten worden beslecht in raden van ouderen en tribale hoofden (die ook bestaan bij andere bevolkingsgroepen dan Pashtuns), die *shura's*, *jirga's* of *maraka's* worden genoemd en niet in formele rechtbanken.²⁶¹ Ook bij zware misdrijven wordt volgens dit systeem recht gesproken, waarbij meestal niet wordt voldaan aan internationale normen en standaarden.

Volgens Afghaanse wetgeving zijn shura-uitspraken niet geldig, indien ze in strijd zijn met de grondwet, sharia of mensenrechten. In de praktijk komt weinig terecht van de implementatie van die wet.

In februari 2002²⁶² is door de toenmalige interim-regering decreet nummer 66 uitgevaardigd waarin werd verklaard dat alle voorgaande wetgeving die in strijd was met de grondwet van 1964²⁶³ of met de internationale verdragen waar Afghanistan partij bij is, nietig werd verklaard. Hiermee zijn ook de meeste van de door de Taliban uitgevaardigde decreten komen te vervallen. Sommige van die decreten vallen niet onder de vervallende voorwaarden van decreet nummer 66 en zijn in theorie nog inroepbaar. Het inroepen van Talibandecreten komt echter niet of nauwelijks voor, niet in de laatste plaats omdat de meeste Talibandecreten niet op schrift zijn gesteld. In de praktijk baseert de rechtsprekende macht zich dan ook niet op oude Talibandecreten, maar op eigen interpretaties van de Koran. Veel rechters hebben geen formele juridische opleiding.

Een onder het Talibanbewind uitgesproken veroordeling kan ten uitvoer worden gelegd voor zover de veroordeling niet in strijd is met het thans geldende recht.

²⁶⁰ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09. Zie verder paragraaf 3.3.5 Rechtsgang.

²⁶¹ Raden zoals shura's en jirga's komen ook bij de meeste andere etnische groeperingen in Afghanistan voor.

²⁶² Volgens de Afghaanse kalender 16 november 1380.

²⁶³ Volgens de Afghaanse kalender 1343.

Een dergelijke veroordeling is derhalve wel geldig maar heeft geen automatische doorwerking in het huidige rechtssysteem. De veroordeling dient rechterlijk te worden getoetst alvorens tot tenuitvoerlegging kan worden overgegaan. Dit geldt voor alle veroordelingen, ook voor veroordelingen tot de doodstraf op grond van beschuldiging van overspel.

Niet ten uitvoer gelegde Talibanveroordelingen worden niet automatisch aan een hernieuwde rechterlijke toetsing onderworpen. Meestal is een door familieleden van een slachtoffer bij de officier van justitie ingediende hernieuwde klacht aanleiding voor rechterlijke toetsing van een niet ten uitvoer gelegde veroordeling. Dergelijke klachten worden door de huidige autoriteiten serieus genomen omdat het vaak om sociaal gevoelige misdrijven zoals overspel gaat, waarbij het risico bestaat van wraak door familieleden van personen betrokken bij het overspel.

De *Judicial Reform Commission*, die wetswijzigingen zou moeten voorstellen, is al in 2005 afgeschaft. Haar taken zijn overgenomen door het ministerie van Justitie, het Hooggerechtshof en het kantoor van de openbare aanklager (OM). Samenwerking tussen die instanties op het gebied van wethervormingen vindt plaats in de *Justice Sector Consultative Group* (JSCG). Die groep heeft in samenwerking met UNDP een hervormingsstrategie getiteld *Justice for All* ontwikkeld, die in oktober 2005 door het kabinet is aangenomen.²⁶⁴

3.2 Toezicht

In Afghanistan aanwezige (internationale) mensenrechtenorganisaties leveren een bijdrage aan het toezicht op de naleving van de mensenrechten in het land. Het aantal in Afghanistan aanwezige organisaties groeit gestaag. Afghaanse ngo's ontplooiën activiteiten in Afghanistan op zeer uiteenlopende terreinen. Ten gevolge van de veiligheidssituatie zijn in het zuiden en zuidoosten van Afghanistan weinig organisaties actief.

Gedurende de verslagperiode bezochten de (toenmalige) VN Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens Louise Arbour, alsmede de VN Speciale Rapporteur voor Buitengerechtelijke Executies, Philip Alston Afghanistan. Ook de Speciaal Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal van de VN voor Kinderen en Gewapend Conflict, Radhika Coomaraswamy, bezocht Afghanistan.

3.2.1 Mensenrechtencommissie

De Afghaanse mensenrechtencommissie AIHRC (*Afghan Independent Human Rights Commission*) is in juni 2002 geïnstalleerd en sinds 18 mei 2003

²⁶⁴ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

operationeel met acht kantoren. Het hoofdkantoor, met zeven afdelingen, is gevestigd in Kaboel. Regionale kantoren, met elk vijf afdelingen, bevinden zich in Kandahar, Mazar-i-Sharif, Kunduz, Herat, Jalalabad, Gardez en Bamiyan. De AIHRC werkt nauw samen met UNAMA, waarbij mensenrechtenschendingen worden geïdentificeerd en onderzocht.²⁶⁵

De AIHRC bestaat uit negen commissarissen, waaronder enkele vrouwen, en wordt voorgezeten door voormalig minister van Vrouwenzaken Sima Samar.²⁶⁶ Officieel worden de bestuursleden van de AIHRC aangewezen door de president, daarin geadviseerd door het Hooggerechtshof. De AIHRC ondervindt tegenwerking van voornamelijk conservatieve krachten in het parlement. In de verslagperiode zijn de commissarissen officieel door president Karzai benoemd.

Het presidentiële decreet op basis waarvan de AIHRC is geïnstalleerd, bevatte een stevig mandaat voor de bescherming van de mensenrechten in Afghanistan. De commissie werd onder meer belast met het opstellen van een nationaal actieplan voor *transitional justice* en het onderzoek naar misstanden uit het verleden. Daarnaast moet de commissie erop toezien dat nationale wetgeving consistent is met de verplichtingen die voortvloeien uit de internationale mensenrechtenverdragen waarbij Afghanistan partij is.²⁶⁷

Ook werd de commissie belast met advisering over de naleving van de mensenrechtenverdragen.²⁶⁸ De commissie is geautoriseerd onderzoeken te initiëren in zowel individuele gevallen als in 'algemene situaties' waarbij de mensenrechten in het geding zijn. De commissie heeft daarbij de beschikking over procesrechtelijke instrumenten, zoals de mogelijkheid tot het oproepen en horen van getuigen. Via vijf verschillende themagerichte onderdelen wordt uitvoering gegeven aan het mandaat van de AIHRC.²⁶⁹

Op provinciaal niveau kunnen mensen nu met hun klachten terecht bij de regionale centra van AIHRC. De meeste klachten die de AIHRC heeft gekregen gingen over gedwongen huwelijken; huiselijk geweld; de illegale toe-eigening van land en arbitraire detentie. Veel klachten konden door de AIHRC uiteindelijk niet onderzocht worden vanwege de onveilige situatie en de betrokkenheid van

²⁶⁵ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

²⁶⁶ http://www.aihrc.org.af/aihrc_commissioners.htm Geraadpleegd op 05.11.08.

²⁶⁷ Zie paragraaf 3.1.1.

²⁶⁸ Zie Presidential Decree No. 16 on Enforcement of the Law on Structure, Duties and Mandate of the Afghanistan Independent Human Rights Commission, 22/2/1384 (12.05.05)
http://www.aihrc.org.af/law_of_aihrc.pdf

²⁶⁹ De Transition Justice Unit, de Monitoring and Investigation Unit, de Human Rights Education Unit, de Women's Rights Unit en de Child Rights Unit..

plaatselijke commandanten voor wie dikwijls een grote mate van straffeloosheid geldt.²⁷⁰

In augustus 2008 waren de activiteiten van AIHRC door de toenemende onveiligheid in het zuidoosten, het zuiden en het zuidwesten beperkt tot de provinciehoofdsteden.²⁷¹ Gedurende de verslagperiode werden de leden van AIHRC voorts geconfronteerd met intimidatie.²⁷²

In september 2007 eiste de Wolesi Jirga het recht op om de bestuursleden van AIHRC te benoemen. De politieke druk is sindsdien toegenomen waardoor AIHRC werd gedwongen steeds voorzichtiger te opereren en minder politiek gevoelige uitspraken te doen.

3.2.2 Transitional Justice

De vraag hoe om te gaan met mensenrechtenschendingen die zijn begaan sedert 1978 is een delicate kwestie. De situatie in Afghanistan is op dit gebied complex, gezien de lange periode waarin door verschillende regimes en oppositiegroepen ernstige en systematische mensenrechtenschendingen zijn gepleegd.

Nog steeds hebben commandantennetwerken invloed op de overheid, maken mensen binnen de overheid misbruik van hun macht en is er sprake van straffeloosheid.²⁷³ Mensenrechtenschenders bekleden nog steeds hoge posities, terwijl het verzoeningsproces steeds politieker wordt.²⁷⁴ Mensenrechtenactivisten die voor vervolging van misdrijven tegen de menselijkheid pleitten, kwamen gedurende de verslagperiode steeds meer alleen te staan.²⁷⁵ Personen die mensenrechtenschendingen uit de periode 1992-1996 aan de kaak wilden stellen, werden bedreigd.²⁷⁶

Het belangrijkste obstakel voor het verzoeningsproces is dat veel van de verantwoordelijken voor mensenrechtenschendingen en/of oorlogsmisdaden in het

²⁷⁰ AIHRC 'Annual Report', 2004-2005 (2005).

²⁷¹ Afghanistan Independent Human Rights Commission, 'Third quarterly report of 2008'.

²⁷² 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

²⁷³ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 23.09.08; *The Independent*, 24.08.08.

²⁷⁴ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

²⁷⁵ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

²⁷⁶ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

verleden, thans prominente posities in de Afgaanse politiek bekleeden²⁷⁷ en intensief betrokken zijn (geweest) bij de politieke transformatie die na de val van het Talibanbewind is ingezet. Rapporten van Human Rights Watch ('Blood-Stained Hands') en van het Afghan Justice Project ('Casting Shadows: War Crimes and Crimes against Humanity') hebben duidelijke aanwijzingen hiervoor geleverd.²⁷⁸

Daarnaast zijn de instituties die noodzakelijk zijn voor verzoening, zoals het Openbaar Ministerie en het ministerie van Justitie en de rechterlijke macht, zwak of staan ze onder invloed van personen waarvan bekend is dat zij zich zelf schuldig hebben gemaakt aan mensenrechtenschendingen en/of oorlogsmisdaden.²⁷⁹ Ten slotte is bij de samenwerking tussen coalitie-eenheden en regionale commandanten in de strijd tegen de Taliban en Al Qa'ida niet altijd nagegaan of de betreffende commandanten in het verleden betrokken zijn geweest bij mensenrechtenschendingen.²⁸⁰

Actieplan

Mede op grond van de in juni 2005 in Den Haag gehouden internationale conferentie over *transitional justice*, gaf het Afgaanse kabinet in oktober 2005 goedkeuring aan het Nationaal Actieplan voor Peace, Reconciliation and Justice. Op 10 december 2006 werd officieel het Nationale Actieplan gelanceerd.²⁸¹

Het Nationale Actieplan richt zich op symbolische erkenning van het lijden van het Afgaanse volk, op waarheidsvinding en documentatie van misdaden uit het verleden, bevordering van verzoening en op de opzet van betekenisvolle en effectieve mechanismen voor verantwoording van mensenrechtenschendingen.²⁸²

Het Transitional Justice proces stuit in Afghanistan op toenemende politieke weerstand, zoals onder meer bleek uit de aanneming in het parlement van een amnestieresolutie. De uitvoering van het Nationale Actieplan staat hierdoor onder

²⁷⁷ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

²⁷⁸ Afghan Justice Project, 'Casting Shadows. War Crimes and Crimes against Humanity' (2005), Human Rights Watch, 'Blood Stained Hands' (2005), diverse prominenten uit de Afgaanse politiek hebben zich schuldig gemaakt aan mensenrechtenschendingen, zoals Dostum, Sayyaf en Fahim.

²⁷⁹ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

²⁸⁰ United Nations General Assembly, 'Situation of Human Rights in Afghanistan' (13.08.02). International Crisis Group (ICG), 'Afghanistan: judicial reform and transitional justice' (28.01.03). Afghanistan Research and Evaluation Unit, 'Ending impunity and building justice in Afghanistan' (december 2003).

²⁸¹ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

²⁸² UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

druk. In maart 2008 laakte de (toenmalige) VN Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens Louise Arbour de Afgaanse regering voor het gebrek aan voortgang bij het Nationale Actieplan.²⁸³ Ook andere bronnen meldden dat er nauwelijks sprake is van vooruitgang en dat deadlines niet worden gehaald.²⁸⁴

Amnestie-resolutie

Het Nationale Actieplan valt moeilijk te rijmen met de amnestieresolutie die op 10 maart 2007 door het parlement werd aangenomen. Het National Reconciliation Charter was in feite een resolutie die door een parlementaire commissie in stemming was gebracht in het Lagerhuis en door het Lagerhuis werd goedgekeurd. Het Hogerhuis stemde in met de resolutie op 20 februari 2007. Tegenstanders van de resolutie werden geïntimideerd. In de 12 artikelen tellende resolutie werd onder meer het Human Rights Watch rapport Blood Stained Hands (2005) afgedaan als ‘ongefundeerd’.²⁸⁵

Verder werd in de resolutie gepleit voor een algehele amnestie voor de partijen die elkaar de afgelopen 25 jaar bevochten hadden. Volgens de tekst van de resolutie verdienden zij respect en moesten zij gevrijwaard blijven van gerechtelijke vervolging.²⁸⁶ Ook werden in de resolutie beperkingen opgelegd aan de media (verbod op het bekritisieren van voormalige Mujahedin) en zou het parlement het recht krijgen te oordelen of Afghanistan bepaalde internationale verdragen wel had mogen ondertekenen. De resolutie biedt ook OMF en personen die momenteel nog gewapend zijn de mogelijkheid aan het amnestie programma deel te nemen, mits zij bereid zijn de wapens neer te leggen.

De resolutie werd bekritiseerd. Niet alleen door de internationale gemeenschap, maar ook door Afgaanse organisaties als de AIHRC en door politici (b.v. oud-president Mojadeddi). Karzai weigerde de resolutie te ondertekenen.²⁸⁷ Hij beriep

²⁸³ ‘Afghanistan must do more to address impunity, advance human rights - UN’ www.un.org/news (Geraadpleegd op 18.03.08); Report of the Secretary General, ‘The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security’ 23.09.08.

²⁸⁴ ‘Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights’, 16.01.09; Human Rights Watch, ‘World Report 2009’, 14.01.09.; Report of the Secretary General, ‘The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security’ 10.03.09.

²⁸⁵ Kamerbrief DVB/CV/121, 23.03.07. In het rapport betitelt Human Rights Watch enige toonaangevende figuren in de Afgaanse politiek, zoals b.v. Dostum, als mensenrechtenschenders.

²⁸⁶ Alle partijen, dus communisten, Mujahedin én taliban zouden amnestie moeten krijgen. http://www.aihrc.org.af/charter_national_reconciliation.htm.

²⁸⁷ Report of the Secretary General, ‘The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security’, 15.03.07.

zich daarbij op de islamitische stelregel dat alleen het slachtoffer het recht heeft de dader te vergeven.²⁸⁸

Naar aanleiding van het veto van Karzai werd de resolutie aangepast en aan de Wolesi Jirga voorgelegd, die de resolutie met 126 tegen 4 stemmen aannam.²⁸⁹ De resolutie behoeft geen goedkeuring van de Meshrano Jirga en werd direct voor ondertekening voorgelegd aan president Karzai. Ook de gewijzigde (en afgezwakte) resolutie werd, mede door druk van de internationale gemeenschap, niet door Karzai ondertekend.

De kritiek van de internationale gemeenschap op de voorgestelde resolutie verstomde niet, met name omdat ze de staat ontslaat van de verantwoordelijkheid mensenrechtenschenders te vervolgen. Artikel 3 van de aangepaste resolutie voorziet in verzoening en amnestie voor de politieke en strijdende partijen bij het conflict (voor en na 2001), waarbij de gewapende oppositie wordt geïnstrueerd de grondwet te accepteren als ze in aanmerking willen komen voor amnestie. Artikel 4 stelt evenwel dat er geen automatische amnestie geldt voor 'misdaden tegen de veiligheid', maar dat hierover onderhandeld kan worden als onderdeel van verzoening. Voorts behouden slachtoffers het recht om schenders van mensenrechten aan te klagen.²⁹⁰

De huidige status van de resolutie is onduidelijk aangezien zij nog steeds niet door president Karzai is ondertekend.²⁹¹ Volgens een bron zou de wet vooral een symbolische betekenis hebben en doet het wel of niet implementeren ervan niets af aan het signaal dat ermee wordt afgegeven.

Amnestie Taliban

Voor voormalige Talibanstrijders van lagere rang is meer dan twee jaar geleden een re-integratieprogramma van start gegaan: Takhim-E Solh/ *Strengthening Peace*. Zo'n 5000 ex-Taliban hebben zich sinds de start ervan voor het programma aangemeld. Deelnemers zijn vaak teruggekeerde vluchtelingen die zich uitvegen voor Taliban, en Taliban voetvolk, die hopen op een beetje hulp bij het opbouwen van een bestaan. Het re-integratieprogramma bleek niet te kunnen voorkomen dat ex-strijders die gerehabiliteerd waren alsnog werden gearresteerd door ANA of NDS. Hierdoor durven belangrijke Talibanstrijders zich niet voor het programma

²⁸⁸ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

²⁸⁹ BBC, 15.03.07.

²⁹⁰ http://www.kas.de/proj/home/pub/80/1/year-2007/dokument_id-10740/index.html

²⁹¹ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08; Human Rights Watch, 'World Report 2009', 14.01.09; 'Report of the Security Council mission to Afghanistan 21 to 28 november 2008', 12.12.08.

aan te melden. De amnestieregeling heeft hierdoor nauwelijks effect gehad op de veiligheidssituatie. Na berichten van financieel wanbeheer hebben donoren de financiering van het Takhim-E Solh-programma stopgezet. Inmiddels werkt het IDLG aan een nieuw verzoeningsvoorstel voor midden-en lage commandanten.

3.3 Naleving en schendingen

Mensenrechten zijn stevig verankerd in de Afgaanse grondwet. Afghanistan heeft alle relevante internationale mensenrechtenverdragen ondertekend. In de praktijk zijn de Afgaanse autoriteiten slecht in staat om toe te zien op bescherming en naleving van de mensenrechten.²⁹²

De mensenrechtensituatie in Afghanistan is in de verslagperiode slecht gebleven. Door toename van het geweld, aanhoudende armoede, stagnatie bij institutionele hervormingen en de aanhoudende onmacht van de regering om de bevolking elementaire diensten, veiligheid en gerechtigheid te bieden, worden mensen in hun rechten geschonden.²⁹³ Straffeloosheid blijft een probleem en juridische hervormingen verlopen traag. Ook de met criminaliteit omgeven drugseconomie draagt bij aan toenemende onveiligheid en leidt tot mensenrechtenschendingen.²⁹⁴

Mensenrechten worden in Afghanistan door verschillende partijen en om verschillende redenen geschonden. Het gaat om afrekeningen, wraakacties, (oude) vetes en vijandschappen, de uitschakeling van politieke rivalen, het zaaien van angst en intimidatie. Mensenrechtenschendingen, zoals afpersing, landroof, gedwongen verhuizingen, ontvoering, verkrachting en willekeurige arrestaties, vinden plaats in het hele land.²⁹⁵ Elke Afgaan kan zo het risico lopen door elke andere Afgaan te worden bedreigd, mishandeld of vermoord wegens ras, sekse, religie of gedrag, ongeacht tot welke bevolkingsgroep hij/zij behoort of waar in Afghanistan hij/zij zich ook bevindt.

Het is in de verslagperiode moeilijker geworden voor mensenrechtenorganisaties en ngo's om adequaat te functioneren. Dit was niet alleen een gevolg van de verslechterde veiligheidssituatie, maar ook omdat de politieke druk op mensenrechtenorganisaties toenam. Ngo's en mensenrechtenorganisaties zijn regelmatig het doelwit geweest van aanslagen.²⁹⁶

²⁹² ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

²⁹³ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

²⁹⁴ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 10.03.09.

²⁹⁵ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

²⁹⁶ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

3.3.1 **Vrijheid van meningsuiting**

Journalisten stonden onder toenemende druk en liepen ook deze verslagperiode het risico te worden gearresteerd, geïntimideerd of te worden vermoord.²⁹⁷ Het aantal aanslagen op journalisten is deze verslagperiode toegenomen.

Alhoewel de regering officieel de vrijheid van meningsuiting en persvrijheid waarborgt en deze ook is neergelegd in de Afgaanse grondwet, zijn gedurende de verslagperiode meerdere gevallen bekend van kritische journalisten die van overheidswege geïntimideerd of gearresteerd werden.²⁹⁸ Voorts werden journalisten, verspreid over het hele land, geconfronteerd met restricties die door religieuze leiders, lokale overheidsfunctionarissen, militanten van Taliban en Hezb-i-Islami of door lokale machthebbers zijn opgelegd.²⁹⁹ Met name journalisten die werkzaam zijn in het zuiden en oosten van het land lopen volgens Reporters Without Borders risico's.³⁰⁰

De Mediawet is in september 2008 wederom door het parlement goedgekeurd. De oorspronkelijke versie was ter bekrachtiging voorgelegd aan de president. Deze heeft de wet met amendementen teruggestuurd, die het parlement nu met tweederde meerderheid heeft verworpen.³⁰¹ Er bestaat verschil van inzicht tussen de president en het parlement over de vraag of de wet nu in werking kan treden. De bezwaren van Karzai richtten zich met name tegen de (door het parlement) voorgestelde onafhankelijke positie van de staatsomroep RTA. Journalisten en ngo's hebben bezorgd gereageerd op artikel 45, dat onderwerpen verbiedt die anti-islamitisch zijn of de reputatie van personen beschadigen. De wet geeft hiervan echter geen definitie en journalisten vrezen dat dit artikel gebruikt zal worden om hen monddood te maken.³⁰²

²⁹⁷ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08; US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 11.03.08; Amnesty International – 'Afghanistan: Protect media freedom from intelligence agency interference', 31.07.08; Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 23.09.08; Amnesty International: 'Freedom of expression in Afghanistan faces increasing threats', 13.03.09; Amnesty International Report 2008 – Afghanistan; UN News Service – 'UNESCO deplores latest killing of Afghan journalist' 12.06.08.

²⁹⁸ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 10.03.09; Human Rights Watch – 'World Report 2009', 14.01.09.

²⁹⁹ UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007; US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09; 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

³⁰⁰ Reporters Without Borders – 'Afghanistan – Annual Report 2008', 08.02.08.

³⁰¹ General Assembly Security Council – 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security', 23.09.08.

³⁰² 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

Het debat rond de Mediawet onderstreept de problemen waarmee de journalisten in Afghanistan wordt geconfronteerd. Journalisten lopen overal in Afghanistan, inclusief Kaboel, Mazar en Herat, risico indien zij criminelen, warlords of autoriteiten onderzoeken of beschuldigen. Sommige gouverneurs zijn intolerant ten aanzien van kritiek, waardoor journalisten hier geregeld zelfcensuur toepassen. Ook komt het voor dat journalisten worden gedwongen gunstig over een bepaald onderwerp te schrijven, zowel door Taliban, overheidsvertegenwoordigers als andere spelers.³⁰³ Journalisten lopen enerzijds het risico door autoriteiten te worden beschuldigd met OMF te collaboreren en anderzijds kunnen zij door OMF beschuldigd worden van samenwerking met de autoriteiten.

De vrijheid van meningsuiting is in de aanloop naar de verkiezingen van 2009 verder onder vuur komen te liggen, doordat de Afgaanse autoriteiten in toenemende mate controle uitoefenden op hetgeen in de media gemeld werd.³⁰⁴ Het Afgaanse ministerie voor Informatie en Cultuur heeft deze verslagperiode meerdere instructies uitgevaardigd waarin media werden opgeroepen uitsluitend ‘betamelijke onderwerpen’ te behandelen, vaak onder verwijzing naar de Ulema Shura, de Raad van Religieuze Leiders. Kranten en journalisten kregen geregeld telefoontjes van regeringsvertegenwoordigers waarin ongenoegen werd geuit over artikelen die kritisch ten opzichte van de overheid waren. In juli 2008 beval de NDS de omroep Ariana TV de uitzending van een programma te staken. In het programma werden de prestaties van de regering Karzai over de afgelopen vier jaar kritisch tegen het licht gehouden. Een redacteur en een journalist van Ariana TV werden door de NDS ondervraagd. Hen hangt nog steeds vervolging boven het hoofd.³⁰⁵ In maart 2009 werd een editor van de omroep *Emroz TV* gearresteerd omdat hij weigerde beelden van dansende vrouwen te censureren.³⁰⁶

(Religieuze) autoriteiten maken in toenemende mate gebruik van religieus conservatieve argumenten om onafhankelijke media de mond te snoeren. Dit gebeurt niet noodzakelijkerwijs vanuit zuiver religieuze motieven, maar lijkt ook door politieke overwegingen te zijn ingegeven. Afghanen die kritisch staan ten opzichte van een verdere islamisering van de Afgaanse samenleving, hebben aangegeven bang te zijn openlijk voor hun mening uit te komen. Ook journalisten die ervan beschuldigd worden ‘westerse waarden’ te propageren of met een westerse organisatie worden geassocieerd lopen het risico bedreigd te worden.³⁰⁷

³⁰³ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³⁰⁴ Associated Press, 14.02.09.

³⁰⁵ Amnesty International – ‘Afghanistan: Protect media freedom from intelligence agency interference’, 31.07.08.

³⁰⁶ BBC, 24.03.09; International Herald Tribune, 25.03.09.

³⁰⁷ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

In het licht van het voorgaande passen veel journalisten zelfcensuur toe of schrijven onder een pseudoniem.³⁰⁸

3.3.2 Vrijheid van vereniging en vergadering

Volgens de *Law on Political Parties* mogen politieke partijen zich niet presenteren als zijnde gebaseerd op etniciteit, taal of religie. Eind 2008 telde Afghanistan meer dan honderd geregistreerde politieke partijen.³⁰⁹ In de praktijk geldt dat er in Afghanistan ruimte is om een nieuwe politieke partij op te richten zolang niet teveel inbreuk wordt gepleegd op de belangen en territorium van lokale machtsfactoren.

De onzekere veiligheidssituatie in grote delen van Afghanistan alsmede optreden van lokale machthebbers en veiligheidsdiensten beperkten de facto het recht op vergadering, met name buiten de hoofdstad.³¹⁰

3.3.3 Vrijheid van godsdienst en overtuiging

Volgens de grondwet moeten zowel de president als de vicepresident moslim zijn.³¹¹ In de grondwet wordt de islam benoemd als staatsreligie en aangemerkt als de 'heilige religie', maar het praktiseren van andere religies is niet formeel verboden. In de Afgaanse praktijk is het echter moeilijk een ander geloof dan de islam openlijk te belijden. Van godsdienstvrijheid in Afghanistan is geen sprake in die zin dat niet-moslims hadden te vrezen van hun omgeving. Intolerantie ten aanzien van niet-moslims en ten aanzien van moslims die niet streng genoeg in de leer zouden zijn, uitten zich in discriminatie, afpersing, bedreigingen en in voorkomende gevallen geweld.³¹²

Personen die zich kritisch uitlaten over de islam lopen het risico gearresteerd te worden op beschuldiging van blasfemie, hetgeen onder sharia wetgeving een ter dood veroordeling tot gevolg kan hebben. Gedurende de verslagperiode zijn gevallen gemeld van arrestaties wegens het verspreiden van teksten die kritisch waren ten aanzien van de islam, of wegens het verspreiden van een Koran-

³⁰⁸ UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007; ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; Human Rights Watch – 'World Report 2009', 14.01.09; Associated Press, 14.02.09; 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

³⁰⁹ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

³¹⁰ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

³¹¹ US Department of State – 'International Religious Freedom Report 2008', 19.09.08.

³¹² US Department of State – 'International Religious Freedom Report 2008', 19.09.08; ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; AFP, 14.01.09.

vertaling waarbij de originele Arabische teksten ontbraken. In tenminste een tweetal zaken werd hiervoor een gevangenisstraf van twintig jaar geëist.³¹³

Volgens schattingen is 80 procent van de Afghanen soenniet en 19 procent sjiit. Andere religies maken minder dan 1 procent van de bevolking uit.³¹⁴

Hindoes en sikhs

Er leven naar schatting 3000 hindoes en sikhs in Afghanistan, met name in de provincies Kaboel, Nangarhar, Khost, Ghazni en Kandahar.³¹⁵ Tot 1992 konden zij hun religie vrij uitoefenen. Tijdens de Mujahedinperiode en het Talibanregime werden veel tempels vernietigd of gebruikt als militaire bases.

Tegenwoordig zijn er in Afghanistan zeven *gurdwaras* (plaatsen waar sikhs hun erediensten houden) in Kaboel en zes hindoe-tempels verspreid over vier steden (Ghazni, Jalalabad, Kandahar en Khost). Het staat sikhs en hindoes in principe vrij hun geloof te belijden.³¹⁶

Echter, net als andere minderheden heeft de gemeenschap nog altijd te lijden onder een rigoureuze en minder tolerante toepassing van orthodoxe islamitische waarden in Afghanistan en daaruit voortvloeiende discriminatie. Zij zijn slachtoffer van verschillende vormen van intimidatie op publieke plaatsen.³¹⁷ Er waren gedurende de verslagperiode meldingen van hindoes die door burens werden mishandeld. Centrale en lokale autoriteiten zouden hindoes en sikhs in voorkomende gevallen discrimineren bij de toekenning van land en werk.³¹⁸ Ook kwam het voor dat hindoe en sikh scholieren werd verhinderd zich in te schrijven op een school, of niet meer naar school gingen omdat zij door docenten en leerlingen gepest of mishandeld werden. De overheid deed niets om deze groep scholieren binnen de school te beschermen. Wel werd in juli 2007 in Ghazni de eerste door de overheid gesteunde school voor hindoes en sikhs geopend.³¹⁹

³¹³ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09; AFP, 14.01.09; .Het Parool, 07.02.09.

³¹⁴ US Department of State, 'International Religious Freedom Report 2008', september 2008.

³¹⁵ UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007; ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³¹⁶ US Department of State, 'International Religious Freedom Report 2008', september 2008.

³¹⁷ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

³¹⁸ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007.

³¹⁹ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 11.03.08; US Department of State, 'International Religious Freedom Report 2008', september 2008.

Hindoes en sikhs die zijn teruggekeerd vanuit India, hebben aangegeven dat zij niet in staat waren hun door anderen toegeëigende land terug te krijgen. Vaak durfden zij ook geen juridische stappen te ondernemen uit angst voor represailles van de lokale commandanten die hun land bezet houden.³²⁰

In tegenstelling tot eerdere jaren waarin hindoes klaagden dat zij hun doden niet mochten cremieren zoals hun traditie voorschrijft, garandeerden de Afghaanse autoriteiten deze verslagperiode het recht op crematie voor deze groep.³²¹ Wel zijn er nog steeds problemen bij het terugkrijgen van rituele crematieplaatsen die door anderen in beslag zijn genomen.³²²

Christenen

Het is onduidelijk hoeveel christenen er in Afghanistan leven. De schattingen lopen uiteen van 500 tot 8000.³²³ Er zijn geen christelijke scholen. De enige christelijke kerk in Afghanistan, die in Kaboel staat, is niet toegankelijk voor Afghanen. Omdat ze anders het risico lopen in hun mensenrechten te worden geschonden, komen Afghaanse christenen bijeen op geheime plaatsen.³²⁴ Omdat de christenen die er zijn hun geloof in het geheim belijden, is er weinig bekend over hun positie. De christenen die zich over hun geloof uitspreken, lopen in ieder geval het risico te worden geïntimideerd en bedreigd.³²⁵

In oktober 2008 werd een Britse ontwikkelingswerkster doodgeschoten in Kaboel. In een verklaring waarin de Taliban de aanslag opeist werd gerefereerd aan de christelijke signatuur van de ngo waarvoor zij werkzaam was.³²⁶

Bahai

Er zouden rond de 400 bahá'is in Afghanistan leven, waarvan het grootste deel (300) in Kaboel. De overige 100 leven verspreid over het land.³²⁷ In mei 2008 vaardigde het Hooggerechtshof een decreet uit waarin het bahai-geloof als een vorm van blasfemie werd bestempeld en haar aanhangers als ongelovigen. Tenminste één bahai aanhanger is gedurende de verslagperiode vanwege zijn geloofsovertuiging gearresteerd nadat zijn vrouw hem aangaf. Hij werd 31 dagen

³²⁰ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

³²¹ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 11.03.08.

³²² ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007.

³²³ US Department of State, 'International Religious Freedom Report 2008', september 2008.

³²⁴ US Department of State, 'International Religious Freedom Report 2008', september 2008.

³²⁵ US Department of State, 'Country Report on Human Rights Practices', 25.02.09.

³²⁶ The Independent, 21.10.08.

³²⁷ US Department of State, 'International Religious Freedom Report 2008', september 2008.

vastgehouden zonder formele aanklacht. Na internationale druk is de man vrijgelaten en naar het buitenland gevlucht.³²⁸

Bekeerlingen

De grondwet biedt onvoldoende bescherming aan bekeerlingen. Volgens de grondwet is het praktiseren van andere religies formeel niet verboden (artikel 2). Echter, volgens artikel 3 van de grondwet mag niet één wet strijdig zijn met de voorschriften van de islam. Onder het gewoonterecht en de sharia zijn blasfemie en afvalligheid niet geaccepteerd en beide kunnen leiden tot het opleggen van de doodstraf. Bekeerlingen lopen ernstig risico in hun mensenrechten te worden geschonden. Veel conservatieve rechters in Afghanistan volgen de Hanafi rechtspraak die de doodstraf voor bekeerde moslims voorschrijft.³²⁹

Indien iemand zich bekeert, ervaart de familie van de bekeerling dit als een schande die ook op de familie afstraalt. Het risico bestaat dat de omgeving van een bekeerling zelf het recht in handen neemt.³³⁰ Ook de gemeenschap kan zich tegen een bekeerling keren. In eerste instantie zullen bekeerlingen onder druk worden gezet terug te komen op hun beslissing en berouw te tonen. Indien een persoon volhardt in zijn nieuwe religie kan hij het slachtoffer worden van bedreiging, intimidatie en in voorkomende gevallen fysieke mishandeling en levensbedreigende situaties.³³¹ Afghanen die openlijk uitkomen voor hun bekering lopen grote risico's die in sommige gevallen levensbedreigende vormen kunnen aannemen. Het is dit laatste indachtig dan ook niet mogelijk een betrouwbare inschatting te maken van het aantal Afghanen dat zich van de islam heeft afgewend.³³²

Mensenrechtenorganisaties maakten gedurende de verslagperiode melding van een aantal gevallen van bedreiging van Afghanen die zich van de islam hadden afgewend. Er zijn echter geen meldingen bekend van Afghanen die vanwege een bekering ter dood zijn veroordeeld.³³³

³²⁸ US Department of State, 'Country Report on Human Rights Practices', 11.03.08.

³²⁹ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³³⁰ US Department of State – 'International Religious Freedom Report 2008', 19.09.08; ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007. , Country Report Afghanistan, november 2007; UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007.

³³¹ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007.

³³² ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³³³ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; Country Report Afghanistan, november 2007; US Department of State, 'International Religious Freedom Report 2008', september 2008.

3.3.4 Bewegingsvrijheid en documenten

Documenten

De Wet op Staatsburgerschap is in de verslagperiode niet aangepast. Elke Afghaan behoort een identiteitskaart genaamd *taskera* te bezitten. Het bezit van een *taskera* vormt het bewijs dat een persoon de Afghaanse nationaliteit heeft. Zo'n document is bijvoorbeeld nodig om een paspoort te verkrijgen of onroerend goed te kopen.

Een *taskera* is sinds 2001 zo groot als een A-4 vel. In het document staan naast de geboortedatum en –plaats van de *taskera*-houder eveneens de naam van de vader en grootvader vermeld. Voorts bevat het een pasfoto en vermeldt het document de nationaliteit en de moedertaal van de documenthouder. Vaak wordt op een *taskera* de geboorteplaats van de (groot)vader van de houder gebruikt in plaats van de geboorteplaats van de houder zelf; dit is mede het gevolg van het incomplete geboorteregister.

De *Identity Checking Unit* (IDCU), welke valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken, is verantwoordelijk voor het verstrekken van de *taskera*. De IDCU heeft kantoren op provincie – en districtsniveau in Afghanistan.

Een Afghaan die een *taskera* wil aanvragen, dient de volgende procedure te volgen:

- betrokkene moet een schriftelijk verzoek indienen bij het districtskantoor of het kantoor van de gouverneur in zijn of haar woonplaats;
- het bureau waar de aanvraag wordt ingediend legt deze voor aan de lokale overheidsvertegenwoordiger;
- de overheidsvertegenwoordiger bevestigt de identiteit van betrokkene en keurt de aanvraag voor een *taskera* goed;
- indien de overheidsvertegenwoordiger de identiteit van betrokkene niet kan vaststellen, zal hij nadere informatie inwinnen bij omwonenden of bij de plaatselijke mullah;
- op basis van de goedkeuring door de overheidsvertegenwoordiger verstrekt het lokale kantoor van IDCU de *taskera*;
- betrokkene moet persoonlijk aanwezig zijn bij de overhandiging van het document.

Eenmaal in het bezit van een *taskera* kan een Afghaan een paspoort aanvragen in de provincie waar hij woonachtig is.

Geboorteaktes zijn een zeldzaam verschijnsel in Afghanistan. In het verleden liet vrijwel niemand zijn kind officieel registreren. Indien een geboorteakte niet direct na de geboorte wordt verkregen, is het moeilijk om hier later nog aan te geraken. Volgens UNICEF is in ziekenhuizen in Kaboel begonnen met geboorteregistratie,

maar gezien het grote aantal vrouwen dat thuis bevalt is deze registratie verre van compleet. Kinderen die worden geboren in vluchtelingenkampen in Pakistan krijgen sinds 2004 een door UNHCR verstrekt geboortecertificaat.³³⁴ Officieel worden geboorte- en overlijdensaktes uitgegeven door de IDCU op basis van registraties bijgehouden door ziekenhuizen en in een aantal provincies door moskeeën.

Huwelijks- en echtscheidingscertificaten worden op basis van de *Civil Law for Afghan Nationals* verstrekt door de familierechtbank. De rechtbank heeft vervolgens de verantwoordelijkheid om de IDCU te informeren die het huwelijk of de echtscheiding zal registreren. In de praktijk zijn er nauwelijks Afghanen die hun huwelijk op officiële wijze registreren. In veel provincies wordt een huwelijksvideo door lokale autoriteiten als voldoende bewijs beschouwd dat een huwelijk daadwerkelijk heeft plaatsgevonden.³³⁵

De Afghaanse nationaliteit is in de praktijk enkel te verliezen op aanvraag bij de *Identity Checking Unit* (IDCU). De nationaliteit gaat niet verloren als een Afghaan met een niet-Afghaan in het huwelijk treedt: dubbele nationaliteit is mogelijk.³³⁶ Als iemand zijn documenten verloren is, kan de nationaliteit bewezen worden als drie personen uit het veronderstelde geboortedorp de nationaliteit bevestigen. De dorpsoudste moet hieraan goedkeuring verlenen. Een niet-Afghaan kan de Afghaanse nationaliteit aanvragen bij de IDCU, mits hij geen strafblad heeft. De procedure duurt dan vijf jaar. Indien de niet-Afghaan met een Afghaan is getrouwd, gelden dezelfde regels wat betreft het verkrijgen van de Afghaanse nationaliteit, alleen geldt de termijn van vijf jaar dan niet meer, maar zal de procedure zo snel mogelijk verlopen.

De leeftijd waarop een man zelfstandig een paspoort kan aanvragen en ophalen is achttien jaar. Vrouwen kunnen formeel vanaf hun zestiende zelfstandig een paspoort aanvragen en ophalen, maar in de praktijk worden volgens een bron ook paspoorten verstrekt aan vrouwen van vijftien. Vrouwen onder de zestien en mannen onder de achttien hebben bij het aanvragen van een paspoort en reisdocumenten toestemming nodig van hun ouders of voogd.

³³⁴ Immigration and Refugee Board of Canada – ‘Afghanistan: Issuance of birth certificates and marriage certificates; types of documents required by the applicant in Afghanistan or in embassies to obtain official documents’, 18.12.07.

³³⁵ Immigration and Refugee Board of Canada – ‘Afghanistan: Issuance of birth certificates and marriage certificates; types of documents required by the applicant in Afghanistan or in embassies to obtain official documents’, 18.12.07.

³³⁶ Immigration and Refugee Board of Canada – ‘Afghanistan: Information on citizenship since the fall of the Taliban government (1996-2001)’, 08.01.08.

Kinderen staan in principe bijgeschreven in het paspoort van één van beide ouders, al is het mogelijk voor een kind een eigen paspoort aan te vragen. Vrouwen en kinderen kunnen er, ook indien zij over een zelfstandig paspoort beschikken, voor kiezen om bijgeschreven te staan in het paspoort van hun echtgenoot/vader. Vrouwen kunnen alleen bij hun man in het paspoort worden bijgeschreven als een geldige huwelijksakte kan worden getoond.

Bij de aanvraag van een paspoort dient de verzoeker persoonlijk aanwezig te zijn. Bij de uitreiking van het paspoort dient degene die in het paspoort staat vermeld of wordt bijgeschreven aanwezig te zijn. Het is ook mogelijk iemand anders het paspoort op te laten halen, maar dit gaat gepaard met een moeilijke procedure.

In de aanvraagprocedure voor paspoorten wordt geen onderscheid gemaakt tussen mannen en vrouwen, of tussen getrouwde vrouwen en alleenstaande vrouwen. Een vrouw kan in principe een paspoort aanvragen zonder toestemming van haar man. In veel delen van Afghanistan blijkt echter in de praktijk dat vrouwen wel degelijk toestemming van hun man nodig hebben om een paspoort aan te vragen.³³⁷ Voor het paspoort van de kinderen is altijd toestemming van de vader noodzakelijk.

Corruptie bij het verkrijgen van civiele documenten (waaronder reis- en identiteitsdocumenten) is in Afghanistan wijdverbreid.³³⁸ Documenten kunnen in de praktijk op niet reguliere wijze worden verkregen. Geboorteakten, overlijdensakten, huwelijksakten, identiteitskaarten, paspoorten, arrestatiebevelen en schooldiploma's zijn vrij eenvoudig en tegen relatief lage prijzen te koop in Afghanistan, maar ook op de zwarte markt van Peshawar in Pakistan. Vooral in de grensstreek met Pakistan zijn veel valse taskera's in omloop.

Veel valse Afghaanse documenten zijn, ook na gedegen onderzoek door Afghaanse deskundigen, niet van authentieke documenten te onderscheiden. Afghaanse documenten hebben derhalve slechts een zeer beperkte waarde bij het vaststellen van de identiteit van een Afghaanse asielzoeker.

De AIHRC, noch het Hooggerechtshof geeft documenten af waarin wordt verklaard dat iemand geen mensenrechtenschendingen op zijn of haar geweten heeft. Het NDS, noch het OM is bevoegd verklaringen af te geven over het feit of de veiligheid van iemand door de overheid wel of niet te garanderen is. Gedurende de verslagperiode gaven sommige Afghaanse parlementariërs verklaringen uit over iemands onschuld bij mensenrechtenschendingen in het verleden. Niet duidelijk is of onderzoek aan deze verklaringen ten grondslag heeft gelegen en of de inhoud van de verklaringen wordt ondersteund door feiten en omstandigheden.

³³⁷ US Department of State, 'Country Report on Human Rights Practices', 11.03.08.

³³⁸ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

Mensenrechtenschendingen die plaats hebben gehad tijdens het communistische regime, zijn niet systematisch geregistreerd of structureel gearchiveerd.

Bewegingsvrijheid

Afghaanse burgers hebben formeel het recht om vrij te reizen binnen en buiten Afghanistan. In de praktijk gelden voor vrouwen en meisjes restricties: hun bewegingsvrijheid is met name buiten de grote steden beperkt. Buiten de grote steden kunnen vrouwen noch meisjes alleen reizen. Culturele gewoontes en een gebrek aan veiligheid liggen ten grondslag aan de ernstige beperkingen in bewegingsvrijheid voor vrouwen.³³⁹

Vrouwen kunnen thuis worden gehouden omdat de traditie dit gebiedt, maar ook vanwege de veiligheidssituatie buiten. Op de meeste plaatsen is het voor een vrouw wel toegestaan zich zonder begeleiding in de eigen gemeenschap te begeven. Bij reizen naar andere provincies hebben vrouwen een mannelijke begeleider (machram) nodig. In dorpen en rurale gebieden worden vrouwen zonder machram niet in taxi's of bussen gelaten. Een vrouw zonder mannelijke begeleider zou als van haar man weggelopen worden beschouwd. Ook een klein jongetje kan als machram fungeren. De minimumleeftijd is niet vastgelegd.

Een machram wordt door veel Afghanen niet gezien als een beperking, maar een goede traditie die er is voor de veiligheid van de vrouw. Als vrouwen in een groep reizen is er geen mannelijke begeleider nodig. Dat geldt ook voor reizen naar het buitenland. Overigens komt het beperkt voor dat (alleenstaande) vrouwen vrijelijk en ongeleid het land in- en uitreizen. Het betreft dan bijvoorbeeld vrouwen wier maatschappelijke status het hen mogelijk maakt alleen te reizen.

Gedurende de verslagperiode is de bewegingsvrijheid van burgers afgenomen ten gevolge van de toename van geweldsincidenten.³⁴⁰ Vooral in het zuiden en in het oosten was de bewegingsvrijheid in de verslagperiode verminderd vanwege de vele aanslagen, die dikwijls plaatshadden op snelwegen.³⁴¹ Het gevaar, voor vooral buitenlanders, ontvoerd te worden is in de verslagperiode toegenomen.³⁴² Ook is reizen wegens criminaliteit gevaarlijk.

Omdat in de meer afgelegen gebieden van Afghanistan feitelijk de dienst wordt uitgemaakt door commandanten, komt afpersing van reizigers dikwijls voor, met

³³⁹ US Department of State, Afghanistan 'Country Report on Human Rights Practices', 08.03.08. Zie verder paragraaf 3.4.4.

³⁴⁰ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 10.03.09.

³⁴¹ UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 23.06.08; 06.10.08.

³⁴² Financial Times, 29.04.08.

name in de vorm van illegale tolheffingen. Bovendien is de infrastructuur vaak erg slecht waardoor reizen op zich een gevaarlijke bezigheid is.³⁴³

3.3.5 Rechtsgang

Het Hooggerechtshof, de hoogste gerechtelijke instantie, bestaat uit de volgende afdelingen: strafrecht, civiel en publiek recht, handelsrecht en nationale veiligheid. Het Hooggerechtshof bestaat uit negen rechters, de voorzitter wordt aangewezen door de president van Afghanistan en hun voordracht moet door het parlement worden goedgekeurd. Behalve dat het Hooggerechtshof tot taak heeft wetten op hun islamitische gehalte te beoordelen, fungeert het ook als hoogste rechtsprekende instantie waar beroep aangekend kan worden tegen uitspraken van lagere rechters.³⁴⁴

De voorzitter van het Hooggerechtshof is Abdul Salam Hazami (ook wel Azimi genoemd). In tegenstelling tot eerdere verwachtingen werkt het Hof onder Hazami nauwelijks mee aan hervormingen van het rechtsbestel en houdt hij benoemingen graag in eigen hand, hetgeen de samenwerking met het ministerie van Justitie bemoeilijkt.

Afghanistan kent van overheidswege twee soorten rechtbanken: de algemene rechtbanken en de speciale rechtbanken. De algemene rechtbanken kennen een indeling naar provincie en district: dit zijn respectievelijk de rechtbanken van tweede en eerste aanleg. Ieder district en iedere stadszone zou een rechtbank van eerste aanleg moeten hebben. Kaboel heeft zestien rechtbanken van eerste aanleg. Deze rechtbanken hebben alleen jurisdictie binnen hun zone.³⁴⁵

De speciale rechtbanken kunnen opgericht worden op grond van grondwetsartikelen 69, 78 en 126.³⁴⁶ Momenteel bestaan als speciale rechtbank onder meer de veiligheidsrechtbank, de rechtbank voor drugszaken, de militaire rechtbank en de familierechtbank. Laatstgenoemde rechtbank functioneert alleen in Kaboel en omgeving.

De belangrijkste provinciale rechtbanken (tweede aanleg) bevinden zich in Kaboel, Herat, Kandahar, Nangarhar en Balkh en kennen een indeling naar strafrecht, civiel recht, openbare veiligheid, publiekrecht, handelsrecht en

³⁴³ US Department of State, Afghanistan 'Country Report on Human Rights Practices', 08.03.08.

³⁴⁴ UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007.

³⁴⁵ Amnesty International, 'Afghanistan: Re-establishing the rule of law' (14.08.03); International Crisis Group (ICG), 'Afghanistan: judicial reform and transitional justice' (28.01.03).

³⁴⁶ Wet op de Rechtelijke Organisatie art. 4.

jeugdrecht.³⁴⁷ De gerechten van eerste aanleg kennen een indeling naar strafrecht, civiel recht, publieke rechten, openbare veiligheid en verkeersrecht.³⁴⁸

Buiten de grote steden zijn vrijwel geen rechtbanken actief. Het is moeilijk om rechters te vinden die buiten de grote steden aan het werk willen. Met name in het zuiden is dit een probleem.

Muhammad Ishaq Aloko is in augustus 2008 benoemd tot Advocaat-Generaal bij het Openbaar Ministerie (OM), nadat zijn voorganger, Abdul Jabar Sabit in juli uit zijn functie werd ontheven door president Karzai. Sabit had gespeculeerd in de race te zijn voor het presidentschap bij de verkiezingen van 2009. Volgens Karzai dient de Advocaat-Generaal boven de politiek te staan. Aloko was op het moment van zijn benoeming deputy Advocaat-Generaal. Hij kondigde aan corruptiebestrijding tot prioriteit te willen maken. Aloko behoort niet tot een specifieke factie en onderhoudt nauwe banden met president Karzai.

In maart 2008 gingen de *National Justice Sector Strategy* en het *National Justice Programme* van start. Het is de bedoeling dat het ministerie van Justitie, het Hooggerechtshof en het OM onder beide programma's beter met elkaar samenwerken. Voorts werken het OM en het ministerie van Binnenlandse Zaken samen aan richtlijnen om opsporings- en vervolgingstaken beter op elkaar te laten afstemmen.³⁴⁹ Ondanks deze plannen leed de effectiviteit van het OM gedurende de verslagperiode onder de rivaliteit met het ministerie van Justitie en het Hooggerechtshof.

Op 17 maart 2008 trad een nieuwe wet in werking die de oprichting van een Afgaanse Orde van Advocaten moet regelen. Voorts geeft de wet het ministerie van Justitie de bevoegdheid om (de grondwettelijk al vastgelegde) rechtsbijstand bij strafzaken te faciliteren.

Het Afgaanse rechtsstelsel kampt het met ernstige en systematische problemen, waardoor de wet de facto geen bescherming biedt aan burgers.³⁵⁰ Als gemeld in hoofdstuk 3.1 geschiedt het grootste gedeelte van de rechtspraak in vooral rurale gebieden niet door overheidsrechtbanken maar door lokale shura's. Naar schatting 80 tot 90 procent van alle Afghanen heeft geen toegang tot de formele rechtspraak en zoekt zijn heil in traditionele jirga's en shura's. Voor veel kleine geschillen

³⁴⁷ Wet op de Rechterlijke organisatie, artikel 32.

³⁴⁸ Wet op de Rechterlijke organisatie, artikel 41.

³⁴⁹ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 23.09.08.

³⁵⁰ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

functioneren deze vormen van traditionele rechtspraak adequaat, maar wat betreft strafrecht schieten zij ernstig tekort. Vooral de belangen van vrouwen en kinderen worden in deze vorm van rechtspraak nauwelijks of niet gehoord.³⁵¹

De internationale gemeenschap dringt aan op snelle hervorming van het personen- en familierecht, omdat veel wetgeving – in het bijzonder de wetgeving inzake huwelijksbeëindiging – discriminerend is jegens vrouwen. Genoemde hervorming heeft in de verslagperiode op zich laten wachten.³⁵²

Het Afghaanse vertrouwen in het rechtssysteem is laag. De zwakte van het formele rechtssysteem wordt nog steeds voornamelijk veroorzaakt door het gebrek aan sterke staatsinstellingen, weinig fondsen ter verbetering daarvan, corruptie en capaciteitsproblemen.³⁵³

Daarnaast is sprake van corruptie onder rechters en openbare aanklagers.³⁵⁴ De salariëring van rechters en aanklagers is laag, hetgeen corruptie in de hand werkt.³⁵⁵ Verdachten kunnen zich vrijkopen en het rechtssysteem wordt misbruikt om (politieke) vijanden op valse gronden op te laten sluiten. Een groot gebrek aan goed opgeleide rechters, advocaten en openbare aanklagers draagt verder bij aan de rechtsonzekerheid in Afghanistan.³⁵⁶

De rechtsgang in Afghanistan wordt gehinderd door bedreigingen en intimidatie van rechters door gewapende groepen en interventies door (lokale) machthebbers. Er waren diverse meldingen van rechters die gedwongen werden een zaak te seponeren of zaken waarbij de strafmaat van buitenaf werd beïnvloed.³⁵⁷

Politici, lokale commandanten, tribale leiders en familieleden van betrokkenen hebben grote invloed op rechtbanken en aanklagers, hetgeen een onpartijdige uitspraak verder bemoeilijkt.³⁵⁸ Een eerlijk proces is in Afghanistan eerder

³⁵¹ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

³⁵² 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

³⁵³ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 10.03.09.

³⁵⁴ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

³⁵⁵ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³⁵⁶ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 11.03.08.

³⁵⁷ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 23.09.08.

³⁵⁸ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

uitzondering dan regel.³⁵⁹ Op 4 september 2008 werd de opperrechter van de Drugs Onderzoekscommissie, Alim Hanif, doodgeschoten, vermoedelijk door drugsmafia. Hanif gold als één van de weinige niet-corrupte rechters van het land.³⁶⁰

Hoewel het recht op een eerlijk proces is vastgelegd in de thans geldende Afgaanse wetgeving, ontberen de facto veel verdachten in Afghanistan het recht op een eerlijk proces. Zowel voorafgaand aan als tijdens rechtszaken worden de rechten van verdachten veelvuldig geschonden. Zo worden verdachten onder meer na arrestatie niet snel voor een rechter geleid en kunnen zij het recht om hun detentie aan te vechten zelden uitoefenen.³⁶¹ Slechts weinig verdachten hebben toegang tot rechtsbijstand.

Tijdens de rechtszitting wordt er niet altijd vanuit gegaan dat een verdachte onschuldig is totdat het tegendeel is bewezen.³⁶² Ook hebben verdachten niet altijd het recht getuigen op te roepen en te horen, wordt bewijs aangevoerd dat onder dwang (bijvoorbeeld door foltering) van de verdachte is verkregen en beschikken verdachten niet over dezelfde informatie als hun aanklager. Bovendien vinden veel rechtszaken achter gesloten deuren plaats, waardoor niet duidelijk is of de rechtsgang zich op een eerlijke manier heeft voltrokken. Sommige rechtszaken duurden slechts enkele minuten.³⁶³

In sommige rurale gedeelten van Afghanistan hebben Taliban hun eigen parallelle rechtspreekende shura's opgericht. Het komt voor dat Taliban en andere groepen mensen executeren na een informele rechtszitting waarbij alle waarborgen voor een eerlijk proces ontbraken.³⁶⁴

3.3.6 Arrestaties en detentie

Volgens de geldende Afgaanse Wet van gevangenen en huizen van bewaring moet iedere provinciehoofdstad beschikken over een gevangenis en een huis van bewaring. Alle districten moeten beschikken over een huis van bewaring. Huizen van bewaring vallen onder de jurisdictie van de politie, die ressorteert onder het

³⁵⁹ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 10.03.09.

³⁶⁰ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar. Published: November 2007.

³⁶¹ US Department of State, 'Country Report on Human Rights Practices', 11.03.08. Binnen 72 uur moet besloten worden of een verdachte wordt vervolgd. Deze regel wordt stelselmatig overtreden.

³⁶² 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

³⁶³ US Department of State, 'Country Report on Human Rights Practices', 11.03.08.

³⁶⁴ Amnesty International Report 2008 – Afghanistan.

ministerie van Binnenlandse Zaken. Gevangenen vallen onder de jurisdictie van het ministerie van Justitie, met uitzondering van de gevangenen van het NDS.³⁶⁵

Alle 34 provincies hebben een gevangenis. In 14 van deze gevangenen werden ook vrouwen opgesloten. Daarnaast zijn er in Afghanistan 30 jeugdrehabilitatiecentra.³⁶⁶ Bij gebrek aan celruimte kwam het in het begin van de verslagperiode nog voor dat huizen van bewaring in districten bestonden uit scheepscontainers.³⁶⁷

Het komt geregeld voor dat personen maanden worden vastgehouden zonder aanklacht en zonder toegang tot rechtsbijstand.³⁶⁸ Procedures op het gebied van onderzoek, arrestatie, detentie en berechting zoals opgesteld door het Interim Criminal Court worden in de praktijk nauwelijks nageleefd.³⁶⁹ Formeel is de politie verantwoordelijk voor gearresteerden tijdens de eerste 72 uur van hun arrestatie. Na 72 uur zouden de gearresteerden voor een rechter moeten worden voorgeleid, waarna zij onder de verantwoordelijkheid van het gevangenisstelsel komen te vallen.

In de praktijk lopen deze verantwoordelijkheden door elkaar, mede omdat het personeel zelf door onvoldoende training niet op de hoogte is van de regelgeving hieromtrent. Een groot aantal zaken kampt met vertragingen die kunnen oplopen tot jaren, waarin de verdachte in voorarrest blijft zitten.³⁷⁰ Personen in voorarrest zitten in de regel in dezelfde cellen als veroordeelde gevangenen.³⁷¹ Advocaten worden in voorkomende gevallen niet geïnformeerd over een zitting of worden geïntimideerd door rechters, openbare aanklagers of politie.³⁷²

Het komt voor dat familieleden van verdachten worden vastgezet totdat de verdachte zelf is gearresteerd. Politieagenten kunnen ook mensen vastzetten in het kader van intimidatie of afpersing. Gevangenen waren vaak niet op de hoogte van hun rechten.³⁷³

³⁶⁵ US Department of State, Afghanistan Country Report on Human Rights Practises 2007, 11.03.08; ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³⁶⁶ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

³⁶⁷ US Department of State, Afghanistan Country Report on Human Rights Practises 2007, 11.03.08.

³⁶⁸ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³⁶⁹ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³⁷⁰ ‘Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights’, 21.02.08.

³⁷¹ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

³⁷² ‘Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights’, 21.02.08.

³⁷³ ‘Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights’, 16.01.09.

Het komt geregeld voor dat mensen niet vrijkomen nadat zij hun straf hebben uitgezeten. Ze worden simpelweg vergeten, het systeem is zo ineffectief dat niet goed geregistreerd staat wie wanneer vrijgelaten kan worden. Het is niet altijd duidelijk wie er allemaal in een gevangenis zitten.

Veel gevangenen in Afghanistan voldoen niet aan internationale standaarden zoals die zijn opgenomen in de Afgaanse wet.³⁷⁴ Zo laat in de meeste gevallen de hygiëne te wensen over; zijn de cellen overvol en is er een gebrek aan voedsel en schoon drinkwater. Ook was er nauwelijks medische zorg aanwezig. Gevangenen met een besmettelijke ziekte, alsmede geestelijk gestoorde gevangenen werden doorgaans niet van de andere gevangenen gescheiden.³⁷⁵ Voorts waren er meldingen van marteling in detentiefaciliteiten van zowel ANP als NDS.³⁷⁶

De tekortkomingen van vrouwegevangenen zijn nog schrijnender. Vrouwen in gevangenen krijgen doorgaans slechter eten, minder kleding, minder verwarming en minder toegang tot gezondheidszorg.³⁷⁷ Verkrachting van vrouwen in detentie komt veelvuldig voor.³⁷⁸

Vrouwen worden voornamelijk vastgehouden op grond van gewoonterechtelijke uitspraken. Een eerlijk proces werd hen meestal ontzegd. Een groot deel van de gevangen vrouwen zat een straf uit wegens het weglopen van huis. Ook kwam het voor dat vrouwen werden vastgehouden als substituut voor hun voortvluchtige veroordeelde echtgenoot.³⁷⁹ Indien er geen aparte vrouwenvleugel is, hetgeen doorgaans op districtsniveau het geval is, worden vrouwen vaak vastgezet in privéwoningen, bijvoorbeeld van de dorpsoudste, waar zij extra kwetsbaar zijn voor misbruik.³⁸⁰ Bovendien wonen de kinderen dikwijls bij de vrouwen in de detentiecentra in zonder dat er extra voedsel beschikbaar is en zonder dat er speciale voorzieningen zijn voor deze kinderen.³⁸¹

³⁷⁴ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007; Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 23.09.08.

³⁷⁵ US Department of State, Afghanistan Country Report on Human Rights Practises, 25.02.09; ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³⁷⁶ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

³⁷⁷ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

³⁷⁸ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

³⁷⁹ US Department of State, Afghanistan Country Report on Human Rights Practises, 25.02.09; ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³⁸⁰ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

³⁸¹ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

Sommige gevangenen vallen direct onder de Afghaanse veiligheidsdienst NDS. Deze gevangenen zijn niet allemaal bekend bij organisaties als AIHRC en ICRC. Berichten over marteling in NDS gevangenen blijven opduiken.³⁸² De NDS zou iets beter dan voorheen meewerken bij inspectie door mensenrechtenorganisatie AIHRC, maar gedurende de verslagperiode werd AIHRC de toegang tot verscheidene NDS-gevangenen ontzegd, met name bij onaangekondigde bezoeken.

Veel stamhoofden, lokale krijgsheren en drugshandelaren hebben de beschikking over een privé gevangenis. Deze zouden gebruikt worden om persoonlijke rekeningen te vereffenen of personen af te persen.³⁸³ Het aantal private detentiefaciliteiten zou langzaam afnemen. Detentiecentra vallend onder dergelijke niet-statelijke actoren kennen de meest erbarmelijke omstandigheden.

3.3.7 Foltering, mishandeling en bedreiging

Volgens artikel 275 van het wetboek van strafrecht van 1976 is foltering een misdrijf. Niettemin zijn gevallen bekend van mishandelingen en folteringen in politiecellen en gevangenen. Foltering en mishandeling geschieden door zowel autoriteiten, politiecommandanten, lokale leiders, als de veiligheidsdienst NDS in het gehele land. Veel bekentenissen zouden door middel van marteling worden verkregen.³⁸⁴ OMF-eenheden en criminelen maakten zich op grote schaal schuldig aan het mishandelen, intimideren en bedreigen van mensen.

Gezellen van plundering en afpersing komen in geheel Afghanistan voor. Lokale commandanten dwingen de bevolking een (financiële) bijdrage af te staan voor de instandhouding van hun milities.

OMF bedreigen, intimideren en mishandelen in toenemende mate personen die voor de Afghaanse autoriteiten of voor de internationale gemeenschap in Afghanistan werken. Tot de slachtoffers in deze groep behoren artsen, onderwijzers, studenten, stamleiders, overheidsfunctionarissen, (oud)-politieagenten, (voormalige) militairen en bouwvakkers die voor infrastructurele projecten werken.³⁸⁵

³⁸² ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³⁸³ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

³⁸⁴ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; US Department of State, 'Country Report on Human Rights Practices', 11.03.08.

³⁸⁵ United Nations General Assembly, 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

Een belangrijk probleem waarmee terugkerende vluchtelingen en ontheemden geconfronteerd worden, vormen ruzies over land waarbij geregeld sprake is van bedreigingen en mishandelingen. Illegale confiscatie van land komt in heel Afghanistan voor.

Beschuldigingen van het schenden van mensenrechten aan het adres van internationale troepen kwamen in deze verslagperiode voor. Zo waren er onder meer klachten over het gebruik van disproportioneel geweld bij huiszoekingen en aanhoudingen.³⁸⁶

3.3.8 Verdwijningen

In heel Afghanistan komen ontvoeringen voor losgeld of als intimidatiemethode voor.³⁸⁷ Het aantal ontvoeringen is in de verslagperiode toegenomen. Voornaamste doelwitten van ontvoering waren zakenlieden, buitenlanders, mensen die werkten voor buitenlandse organisaties of voor de overheid, medewerkers van veiligheidsinstanties en journalisten.³⁸⁸ De politie zou nauwelijks in staat, danwel bereid zijn het probleem van ontvoeringen aan te pakken.³⁸⁹

3.3.9 Buitengerechtelijke executies en moorden

In Afghanistan komen buitengerechtelijke executies en moorden voor. Het betreft doorgaans (politieke) afrekeningen en afstraffing van personen die ervan verdacht worden met de Afghaanse autoriteiten of met buitenlanders te hebben samengewerkt. Ook mensenrechtenactivisten, hoge ambtenaren en leraren liepen het risico door Taliban te worden gedood na quasi-gerechtelijke procedures. Ook politieagenten zouden zich schuldig maken aan buitengerechtelijke executies.³⁹⁰

In grote delen van Afghanistan komen onder verscheidene etnische groepen eerwraak en bloedwraak voor. Het gaat hierbij met name om de vergelding van de dood van een familielid (bloedwraak) en de verdediging van de eer van de familie (eerwraak). Ook disputen over (toegang tot) land en water kunnen aanleiding geven voor wraak.³⁹¹

Eerwraak en bloedwraak zijn uiterst complexe en eeuwenoude facetten van de Afghaanse cultuur die met name sterk leven binnen de Pashtun gemeenschap,

³⁸⁶ Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

³⁸⁷ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09; AFP, 30.09.08.

³⁸⁸ United Nations General Assembly, 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

³⁸⁹ Human Rights Watch, 'World Report 2009', 14.01.09.

³⁹⁰ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

³⁹¹ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

maar ook voorkomen binnen de Oezbeekse en de Tadzjiekse gemeenschappen. Hazara's hanteren onderling geen bloedwraak, maar er zijn gevallen bekend waarbij Hazara's zich jaren na dato alsnog wreken jegens hun oude vijanden (in casu leden van Hezb-i-Islami en Ittihad-i Islami).³⁹²

Bloedwraak is wijd verbreid in Afghanistan en komt onder andere voor in Paktia, Paktika, Khost, Kunar, Ghazni, Maidan Wardak, Kandahar, Laghman, Zabul, Uruzgan, Helmand, Badghis, Herat, Kapisa, Kunduz en Baghlan. De praktijk van bloedwraak kan echter ook voorkomen in andere delen van Afghanistan, of zelfs buiten Afghanistan, afhankelijk van de gelegenheid die zich voor de wreker voordoet.³⁹³

Bij kwesties waarbij land of water de inzet van het conflict is, wordt doorgaans een lokale shura of jirga belegd indien families er onderling niet uitkomen. Bij conflicten tussen twee stammen komen de shura's van beide stammen bijeen. Indien het conflict de geschonden eer van een vrouw betreft, wordt de zaak uit discretie of schaamte niet in het openbaar geregeld. Vaak wordt compensatie betaald of worden dochters afgestaan³⁹⁴ aan de familie van het slachtoffer om het conflict op te lossen, maar het is ook mogelijk dat een vrouw van de andere stam gedood wordt.³⁹⁵

Nomadische Kuchi's laten zich traditiegetrouw niets aan de uitspraak van een jirga gelegen liggen. In plaats van het accepteren van een afkoopsom of een andere vorm van compensatie zullen zij zich doorgaans op het standpunt stellen dat bloedwraak de enige manier is om de geschonden eer te redden.³⁹⁶

De overheid ontbeert de mogelijkheden om personen die door wraak bedreigd worden te beschermen. In de meeste gebieden waar recht wordt gesproken door lokale jirga's en shura's is geen sprake van formele rechtshandhaving. Bovendien delen veel overheidsvertegenwoordigers de tradities die bloed- en eerwraak als oplossing zien.³⁹⁷

3.3.10 Doodstraf

De nieuwe grondwet en het wetboek van strafrecht van 1976 voorzien in het opleggen van de doodstraf. De wet kent verscheidene misdrijven waarop de doodstraf staat, zoals moord en ontvoering. Onder het gewoonterecht en sharia zijn blasfemie en afvalligheid niet geaccepteerd en kunnen (middels grondwetsartikel

³⁹² ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³⁹³ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³⁹⁴ Zie verder paragraaf 3.4.4 Vrouwen.

³⁹⁵ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³⁹⁶ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

³⁹⁷ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

130) leiden tot het opleggen van de doodstraf.³⁹⁸ Voor uitvoering van de doodstraf is toestemming van de president vereist.

Er worden nog steeds doodvonnissen uitgesproken door rechtbanken in Afghanistan, onder andere voor moord. Er wachten volgens schattingen ongeveer 125 ter dood veroordeelden in de cel op uitvoering van het vonnis. Het exacte aantal is onbekend, wegens het ontbreken van een centrale registratie van rechtbankvonnissen.³⁹⁹ Het grootste gedeelte van die veroordelingen is bevestigd door het Hooggerechtshof.

Gezien de grote gebreken die het Afgaanse rechtssysteem vertoont en gezien de corruptie die het systeem kenmerkt, is er geen enkele garantie dat een doodvonnis op correcte wijze tot stand is gekomen. Het rechtssysteem wordt soms misbruikt om persoonlijke vetes op te lossen. Tegelijkertijd kunnen veroordeelden zich vrijkopen indien zij over geld en de juiste connecties beschikken. Het feit dat het Hooggerechtshof elk doodvonnis nogmaals beoordeelt, biedt volgens waarnemers geen garantie voor een zorgvuldige procedure.⁴⁰⁰

Op 7 oktober 2007 beëindigde de Afgaanse regering een onofficieel moratorium door vijftien Afgaanse ter dood veroordeelden te executeren. Het zou gaan om mensen die zich schuldig hadden gemaakt aan moord en ontvoering. Volgens getuigen die door UNAMA werden geïnterviewd, verliep de executie chaotisch. Een van de ter dood veroordeelden slaagde er in op het laatste moment te ‘ontsnappen’. Geen van de veroordeelden had een eerlijk proces gehad, bij vier van hen bestonden grote vraagtekens of zij daadwerkelijk schuldig waren.⁴⁰¹

Begin november 2008 zijn in Kaboel en elders in het land zeker zeven personen geëxecuteerd die eerder ter dood veroordeeld waren wegens verkrachting, ontvoering of moord.⁴⁰² Een woordvoerder van het ministerie van Justitie kondigde aan dat meer executies op stapel staan.⁴⁰³

In de Afgaanse samenleving bestaat grote maatschappelijke druk om doodvonnissen ten uitvoer te brengen. Deze druk komt zowel van geestelijk

³⁹⁸ US Department of State, ‘International Religious Freedom Report 2008’, september 2008.

³⁹⁹ Amnesty International: ‘Death penalty news, April – May 2008’, ACT 53/003/2008, 16.05.08; Reuters, 11.11.08.

⁴⁰⁰ Report of the Secretary General, ‘The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security’ 10.03.09.

⁴⁰¹ Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights’, 21.02.08.

⁴⁰² AFP, 08.11.08; Global Insight, 10.11.08; Global Insight, 12.11.08.

⁴⁰³ Afghan Islamic Press, 09.11.08; Reuters, 11.11.08; UN: ‘United Nations Urges Halt to Afghan Executions’, 12.11.08.

leiders in Afghanistan, als vanuit de Afghaanse bevolking die de president vragen de straffeloosheid in het land een halt toe te roepen door voorbeelden te stellen.⁴⁰⁴

In het Memorandum of Understanding inzake detentie van november 2005 tussen Nederland en Afghanistan is de bepaling opgenomen dat Afghanistan geen doodstraf ten uitvoer zal leggen ten aanzien van personen die door de Nederlandse krijgsmacht aan de Afghaanse autoriteiten zijn overgedragen. Dit MoU is nog steeds van kracht.⁴⁰⁵

Het doodvonnis wegens blasfemie voor Perwiz Kambakhsh, een journalist die een kritisch artikel ten opzichte van de islam van internet downloadde en verspreide⁴⁰⁶, werd in januari 2008 door de Meshrano Jirga, het Afghaanse Hogerhuis, in een verklaring verwelkomd. Hierop werd later door het Hogerhuis teruggekomen; er zou bij het uitgeven van de verklaring sprake zijn geweest van een technische vergissing. De aanklacht wegens blasfemie was gebaseerd op het formele strafrecht en via toepassing van grondwetsartikel 130 ook op de sharia. In oktober 2008 heriep het Hof van Beroep in Afghanistan het doodvonnis tegen Kambakhsh. De straf werd omgezet in een celstraf van 20 jaar. Kambakhsh kondigde aan in beroep te gaan tegen dit vonnis.⁴⁰⁷ Tijdens zijn detentie in Mazar-i-Sharif werd hij volgens zijn advocaat gemarteld om tot een bekentenis te komen.⁴⁰⁸ In februari 2009 werd het vonnis tot 20 jaar gevangenisstraf door het Hoogerechtshof in een proces achter gesloten deuren bekrachtigd.⁴⁰⁹

3.4 Positie van specifieke groepen

3.4.1 Politieke opposanten

Personen die openlijk de macht van lokale machthebbers binnen en buiten Kaboel bekritisieren of die gezien worden als een mogelijke bedreiging hiervan, hebben op zijn minst intimidatie te vrezen van de zijde van de desbetreffende lokale machthebber of de (lokale vertegenwoordigers van de) centrale regering.⁴¹⁰

⁴⁰⁴ Beantwoording Kamervragen van het lid Van Bommel, 08.12.08, kenmerk DAO-768/08.

⁴⁰⁵ Beantwoording kamervragen van het lid Van Bommel, 08.12.08, kenmerk DAO-768/08.

⁴⁰⁶ Zie verder paragraaf 3.4.3 Journalisten.

⁴⁰⁷ New York Times, 22.10.08, The Independent, 22.10.08.

⁴⁰⁸ Reporters Without Borders – ‘Journalist’s defence lawyer tells appeal hearing his client was tortured’. 01.06.08; Amnesty International: ‘Afghanistan: Prisoner of conscience sentenced to death for downloading and distributing materials from the internet’, 29.01.08; Amnesty International: ‘Afghanistan: Sayed Perwiz Kambakhsh (m), student and journalist’ ASA 11/012/2008, 23.09.08.

⁴⁰⁹ New York Times, 12.03.09.

⁴¹⁰ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; UNHCR’s Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007.

Politieke partijen en politieke opposanten nemen in veel gevallen zelfcensuur in acht.⁴¹¹

Personen die opkomen voor mensenrechten hebben te vrezen voor vervolging van de kant van warlords en mensen die plaatselijk de feitelijke macht in handen hebben. Ook hebben zij te vrezen voor politieke druk van overheidsactoren als de politie, de NDS en vertegenwoordigers van diverse ministeries. Met name vrouwelijke activisten zijn kwetsbaar, aangezien hun reputatie met een simpele smadelijke beschuldiging voorgoed te gronde kan worden gericht.

Mensenrechtenactivisten zeggen in meerderheid niet op de politie te vertrouwen voor bescherming. Het kwam voor dat politieassistentie geweigerd werd nadat er specifiek om werd gevraagd door de mensenrechtenactivist. In voorkomende gevallen resulteerde aangifte in een bedreiging door de politie aan het adres van de activist.

Er bestaan in Afghanistan geen netwerken of steuncomités die mensenrechtenactivisten verdedigen of bescherming kunnen bieden. Ook safehouses voor activisten zijn niet bekend.

3.4.2 Etnische groepen

Algemeen

In de grondwet is in de bepalingen met betrekking tot nationaliteit een passage opgenomen ten aanzien van de erkenning van de etnische diversiteit van de Afghaanse samenleving.

In sommige delen van het land komt discriminatie op grond van etniciteit voor. Het gaat hierbij met name om het ontzeggen van toegang tot onderwijs en andere diensten, alsmede het uitblijven van politieke vertegenwoordiging.⁴¹² Personen die van origine uit een gebied komen waar zij tot een etnische minderheid behoren of personen die terugkeren naar een dergelijk gebied lopen mogelijk het risico slachtoffer te worden van mensenrechtenschendingen. Zij lopen in sommige gebieden in Afghanistan het risico door lokale commandanten en hun troepen te worden geïntimideerd, afgeperst, opgesloten en mishandeld.⁴¹³

Conflicten in Afghanistan lijken vaak etnisch, maar vaak schuilt er iets anders achter en zijn de problemen sociaal en niet etnisch van aard. Taliban, warlords en

⁴¹¹ UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007.

⁴¹² UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

⁴¹³ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

politici proberen etnische groepen tegen elkaar op te zetten. Voorts zijn minderheden doorgaans een relatief makkelijk doelwit voor criminelen. In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat personen behorende tot een etnische minderheid een groot risico lopen indien zij pogingen ondernemen om land en onroerend goed terug te krijgen.⁴¹⁴

Pashtuns

Afghanistan telt naar schatting 60 Pashtun stammen, onderverdeeld in 400 substammen, die elkaar soms slecht verdragen. De meest dominante stammen zijn de Popalzai (waartoe ook president Karzai behoort), de Barakzai en de Alikozai van Dad Mohammad.⁴¹⁵

Vooraf in het noorden en westen van Afghanistan waar Pashtuns een minderheid vormen, zijn zij in 2002 het slachtoffer geworden van moord, foltering, seksueel geweld, ontvoering, plundering en afpersing door lokale krijgsheren en leden van in het noorden opererende facties als Junbesh-i-Melli, Hezb-i-Wahdat en Jamiat-i-Islami.⁴¹⁶ Als gevolg daarvan zijn in 2002 naar schatting van de VN en ngo's tienduizenden Pashtuns vanuit het noorden en westen⁴¹⁷ gevlucht naar Zuid-Afghanistan, Iran en Pakistan.⁴¹⁸

Meest voorkomende schendingen voor terugkerende binnenlandse ontheemden zijn landconfiscaties. Ook Pashtuns die na een verblijf als vluchteling in Pakistan terugkeren naar Afghanistan hebben vaak problemen om hun land terug te krijgen, met name in de provincies Kunduz, Jowzjan, Sar-i-Pul, Faryab en Kapisa, waar zij geen meerderheid vormen.⁴¹⁹ Nog steeds lopen ze daar het risico slachtoffer te worden van mensenrechtenschendingen, waaronder onrechtmatige arrestaties en afpersing, door lokale commandanten en hun troepen.⁴²⁰ Niet duidelijk is in hoeverre Pashtuns zich bij terugkeer in provincies waar zij niet in de minderheid zijn zich geconfronteerd zien met landconfiscaties.

⁴¹⁴ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

⁴¹⁵ The Economist, 31.01.08.

⁴¹⁶ Human Rights Watch, 'Blood-Stained Hands' (2005); Afghan Justice Project: 'Casting Shadows: War Crimes and Crimes against Humanity' (2005).

⁴¹⁷ Het betreft de provincies Badghis, Balkh, Fariab, Jowzjan, Samanghan en Sar-i-Pol.

⁴¹⁸ United Nations General Assembly, 'Situation of Human Rights in Afghanistan' (13.08.02); Human Rights Watch, 'Paying for the Taliban's crimes: abuses against ethnic Pashtuns in northern Afghanistan' (09.04.02) en Human Rights Watch, 'All our hopes are crushed: violence and repression in Western Afghanistan' (november 2002).

⁴¹⁹ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

⁴²⁰ Minority Rights Group International: 'Afghanistan: Pashtuns (last updated February 2008)'.

<http://www.minorityrights.org/?lid=5433> (Geraadpleegd op 05.11.08). Schweizerische Flüchtlingshilfe, 'Asylsuchende aus Afghanistan', 26.02.09.

Een groep van 575 Pashtuns die in augustus 2008 na jarenlang verblijf in Pakistan terugkeerde naar hun grond en huizen in het dorp Lalah Gozar in het Khajabahuddin district van de provincie Takhar, stuitte daar op verzet en dreigementen van de nieuwe bewoners, voornamelijk Oezbeken. Na schermutselingen kregen de Pashtuns tijdelijk onderdak in een voormalige gevangenis. Een onderzoekscommissie van de overheid zou het dispuut moeten beslechten, maar is traag van start gegaan. De omstandigheden in de voormalige gevangenis zijn zorgwekkend.⁴²¹

Hazara's

Hazara's zijn in het verleden vaak het slachtoffer geweest van discriminatie op zowel religieuze als raciale gronden.⁴²² Zij vormen een sjiitische minderheid in Afghanistan. Tijdens het Talibanregime resulteerde dit in misstanden jegens de Hazara-bevolking in met name centraal-Afghanistan.⁴²³ Omdat de Hazara's een belangrijk aandeel hebben geleverd in de overwinning op de Taliban is de situatie van Hazara's enigszins verbeterd. De Hazara-bevolking is meer dan in het verleden vertegenwoordigd in de overheidsinstellingen.⁴²⁴ Hazara's lopen verhoogd risico op discriminatie en vervolging in het zuiden en westen van Afghanistan, in gebieden waar Taliban vertegenwoordigd zijn. Ook op andere plaatsen, waaronder Kaboel, zouden Hazara's gediscrimineerd worden.⁴²⁵

Gujuren

Na de machtsovername door de Taliban werden Gujurgemeenschappen gehuisvest in door Pashtuns en Ismaëlieten bewoonde gebieden. Hun oorspronkelijke woongebieden zijn inmiddels ingenomen door andere bevolkingsgroepen. Gujuren ondervinden nog steeds gevolgen van de verdenking dat zij hebben samengewerkt met het Talibanregime. In het noordoosten van de noordelijk gelegen provincie Takhar (met name in het Fakhar-district) lopen personen die tot de Guju-bevolking behoren risico slachtoffer te worden van mensenrechtenschendingen. Ook vindt in Takhar regelmatig illegale confiscatie van land van met name Gujuren plaats door leden van de Noordelijke Alliantie (Shura-i-Nazar).⁴²⁶

⁴²¹ Afghan Recovery Report – 'Afghan land dispute sparks ethnic tension', 09.10.08.

⁴²² US Department of State, Afghanistan Country Report on Human Rights Practises 2007, 11.03.08.

⁴²³ Zie paragraaf 3.3.9 van het algemeen ambtsbericht 'Situatie in Afghanistan' van 21.06.01 met kenmerk DPC/AM-704362.

⁴²⁴ Minority Rights Group International: 'Afghanistan: Hazara's (last updated February 2008)'. <http://www.minorityrights.org/?lid=5440> (Geraadpleegd op 05.11.08).

⁴²⁵ Global Insight, 22.10.08; National Geographic: 'Hazara's: Afghanistan's outsiders', februari 2008. <http://ngm.nationalgeographic.com/2008/02/afghanistan-hazara/phil-zabriskie-text/1>

⁴²⁶ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

Ismaëlieten

De Ismaëlieten worden door enkele radicale sjiitische groeperingen als niet-moslim beschouwd en maken ongeveer 2% van de moslims in Afghanistan uit. Ze leven onder andere in de provincies Badakhshan, Baghlan, Bamiyan, Kaboel en Mazar-i-Sharif.⁴²⁷ Gedurende het Talibanbewind hebben zij zich aangesloten bij de Noordelijke Alliantie. Hoewel ze als groep niet specifiek worden aangevallen, hebben de Ismaëlieten het wel erg moeilijk in de districten Doshi en Tala-wa-Barfak in Baghlan. Daar is niet alleen land van hen bezet, maar hebben ook verkrachtingen van Ismaëlieten plaatsgevonden en werd illegaal belasting geheven.⁴²⁸

Kuchi's

Kuchi's, het (Pashtun) nomadenvolk in Afghanistan, worden in enkele delen van Afghanistan beschuldigd van het hebben onderhouden van contacten met de Taliban. Tijdens het Taliban regime werden Kuchi's aangemoedigd zich te vestigen op land dat aan andere etnische groepen toebehoorde, hetgeen door de jaren heen voor spanningen en conflicten zorgde.⁴²⁹ In de verslagperiode is het in de provincie Wardak verscheidene malen tot schermutselingen gekomen tussen Hazara's en Kuchi's. Deze vonden hun oorsprong in de twist over graaslanden. Hierbij vielen tientallen doden.⁴³⁰ Ook in de provincie Kaboel waren problemen over land tussen Kuchi's die terugkeerden vanuit Pakistan en nieuwe gebruikers van hun grond. In meer noordelijke delen van Afghanistan raakten Kuchi's in conflict over graaslanden met Oezbeken en Tadzjieken. Voorts bevinden zich veel Kuchi's in zuidelijke kampen voor binnenlandse ontheemden.⁴³¹

Volgens schattingen van het *Independent Directorate for the Affairs of the Kuchis* (IDAK) beschikt slechts 30 procent van de Kuchibevolking over een identiteitskaart. Zonder deze kaart is het niet mogelijk aan verkiezingen deel te nemen. Zonder registratie kunnen Kuchis bovendien geen aanspraak maken op overheidsprogramma's die erop gericht zijn hun sociaaleconomische positie te verbeteren.⁴³²

Overige etnische groepen

Er zijn geen aanwijzingen dat Tadzjieken, Oezbeken of Turkmenen momenteel van regeringswege of anderszins te vrezen hebben voor geweld of intimidaties

⁴²⁷ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

⁴²⁸ US Department of State, 'International Religious Freedom Report 2008', september 2008.

⁴²⁹ Minority Rights Group International: 'Afghanistan: Kuchis (last updated February 2008)'.

<http://www.minorityrights.org/?lid=5444> (Geraadpleegd op 05.11.08); Global Insight, 22.10.08.

⁴³⁰ IRIN – 'Threat of ethnic clashes over grazing land' 07.04.08.

⁴³¹ UNHCR – 'Help us revive our traditional lands, ask Afghan Kuchi returnees', 24.12.07.

⁴³² 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

enkel op grond van hun etniciteit. Wel kunnen zij, net als elke andere Afghaan, het risico lopen gediscrimineerd, mishandeld of uitgebuit te worden, om elke denkbare reden.

3.4.3 Journalisten⁴³³

De positie van journalisten is overal in Afghanistan, inclusief de steden Kaboel, Herat en Mazar-i Sharif, onzeker. Journalisten zijn kwetsbaar en kunnen niet terugvallen op bescherming van overheidswege. Journalisten die zich kritisch uitlieten over leden van de regering, het door de regering gevoerde beleid, lokale machthebbers of het door lokale machthebbers gevoerde beleid liepen het risico slachtoffer te worden van op zijn minst intimidatie.⁴³⁴ Ook ontvingen meerdere journalisten dreigementen van Taliban zijde nadat zij positief over de regering hadden bericht.⁴³⁵

Journalisten die zich in kritische of vrijzinnige bewoording uitlieten over de islam lopen het risico gearresteerd te worden op beschuldiging van blasfemie, hetgeen een ter dood veroordeling of een lange celstraf tot gevolg kan hebben.⁴³⁶

In 2007 waren er 53 meldingen van mishandeling van journalisten. In zes gevallen kwam een journalist om het leven.⁴³⁷

In juni 2008 werd de journalist Abdul Samad Rohani doodgeschoten in de provincie Helmand. De moord zou verband houden met zijn onderzoek naar betrokkenheid van politie agenten bij drugshandel.⁴³⁸

In maart 2009 werd Jawed Ahmad, een Afghaanse journalist die werkte voor een Canadese tv zender, doodgeschoten op straat in Kandahar.⁴³⁹

3.4.4 Vrouwen

Hoewel de positie van de Afghaanse vrouw sinds de verdrijving van de Taliban is verbeterd, staan zij wereldwijd nog steeds onderaan op vrijwel elke indicator van de Human Development Index: de gemiddelde levensverwachting bij geboorte is 44 jaar, sterfte tijdens de bevalling is hoog (1600 per 100.000 bevallingen). Slechts

⁴³³ Zie ook paragraaf 3.3.1.

⁴³⁴ UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007; US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09; Oxford Analytica – 'Media output is source, target of unrest', 31.01.08; Human Rights Watch – 'World Report 2009', 14.01.09.

⁴³⁵ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

⁴³⁶ AFP, 14.01.09.

⁴³⁷ Amnesty International Report 2008 – Afghanistan.

⁴³⁸ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09; New York Times, 12.03.09.

⁴³⁹ BBC 11.03.09; New York Times, 12.03.09.

14 procent van alle vrouwen boven de 15 jaar kan lezen.⁴⁴⁰ Het aantal vrouwen in bestuurlijke en politieke functies is de afgelopen periode iets toegenomen, maar blijft buitengewoon laag.⁴⁴¹ Vrouwen worden gediscrimineerd op zowel juridisch als sociaal gebied.⁴⁴²

In totaal zijn er meer dan 100 organisaties in Afghanistan actief die op de een of andere manier betrokken zijn bij de belangenbehartiging voor vrouwen. De meeste van die organisaties bevinden zich in Kaboel.⁴⁴³ Voorts tracht de Afgaanse overheid vrouwen beter te beschermen en gendergelijkheid te bevorderen met een aantal initiatieven, wetten en commissies, waaronder een 'National Action Plan for Women', de Inter-Ministerial Commission for the Elimination of Violence Against Women, de Inter-Ministerial Working Group on Gender and Statistics, de Consulting Group on Gender, de Cross-Cutting Consulting Group on Gender en de Technical Advisory Group for Women and Children. Mede dankzij deze initiatieven staan vrouwenrechten op de agenda en is een aantal verbeteringen voor vrouwen in Afghanistan waarneembaar, waaronder een iets grotere politieke vertegenwoordiging en een hoger aantal meisjes dat naar school gaat.⁴⁴⁴

Desondanks blijft de situatie van vrouwen en meisjes in Afghanistan en vooral buiten Kaboel en andere grote steden, buitengewoon slecht.⁴⁴⁵ Geweld tegen vrouwen is diepgeworteld in de Afgaanse samenleving.⁴⁴⁶ Door de moeilijke economische situatie verslechtert de positie van vrouwen verder. Doordat de veiligheidssituatie in de verslagperiode is verslechterd en de invloed van fundamentalistische krachten is toegenomen, wordt de handhaving van rechten voor vrouwen allerm minst gewaarborgd.⁴⁴⁷

⁴⁴⁰ UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007.

⁴⁴¹ UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007.

⁴⁴² UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007.

⁴⁴³ Medica Mundial, 'Women, peace and security in Afghanistan', januari 2007.

⁴⁴⁴ UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007.

⁴⁴⁵ Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08; General Assembly Security Council – 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 06.03.08; US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09; UNAMA, 04.12.07; BBC, 06.03.08; CNN, 06.03.09.

⁴⁴⁶ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

⁴⁴⁷ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security', 15.03.07.

In maart 2008 heeft de Vaste Commissie van de ‘Wolesi Jirga’ voor Vrouwenzaken, Maatschappelijk Middenveld en Mensenrechten voor het eerst in haar tweejarig bestaan een initiatiefwetsontwerp voor vrouwenrechten ingediend. Hierin wordt geweld tegen vrouwen met zoveel woorden strafbaar gesteld. Een soortgelijk wetsvoorstel was eerder al gedaan door het ministerie voor Vrouwenzaken. Het ministerie van Justitie werkt het wetsontwerp thans uit. In deze Wet ter Bestrijding van Geweld Tegen Vrouwen zouden enkele artikelen zijn opgenomen met betrekking tot huiselijk geweld. Het is onduidelijk wanneer de wet in werking zal treden.

De grondwet van Afghanistan stelt dat mannen en vrouwen gelijk zijn, maar in de praktijk is het met deze rechtsgelijkheid slecht gesteld. De positie van de vrouw wordt voor een groot deel bepaald door de toepassing van strikte tradities. Zo bestaan er geen officiële kledingvoorschriften voor vrouwen, maar dragen veel vrouwen toch een boerka, daar ze dan minder risico lopen te worden lastiggevallen op straat.⁴⁴⁸ Veel vrouwen worden ook door hun omgeving gedwongen een boerka te dragen.⁴⁴⁹ De status van vrouwen is laag en ze worden gezien als eigendom van de man.⁴⁵⁰ Ook hebben vrouwen structureel te lijden onder (traditionele) toepassing van de sharia. Het komt voor dat vrouwen en meisjes vervolgd worden voor daden die onder het Afghaanse recht niet als misdadig staan omschreven.⁴⁵¹

In principe is het vrouwen toegestaan te werken, bijvoorbeeld als kleermaakster, schoonmaakster of marktvrouw. Vrouwen met een opleiding kunnen op kantoor werken. Het probleem is dat er nauwelijks werk is. Ook komt het voor dat mannen hun vrouw verbieden te werken, omdat dit in strijd zou zijn met de eigen tradities of vanwege de onveiligheid buiten.

Vrouwen die werkzaam zijn voor de overheid of die een (politieke) carrière hebben, zoals de provinciale vertegenwoordigsters van het ministerie voor Vrouwenzaken, worden veelvuldig en in toenemende mate blootgesteld aan bedreiging, intimidatie en, in voorkomende gevallen, moord.⁴⁵²

⁴⁴⁸ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

⁴⁴⁹ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; Human Rights Watch – ‘World Report 2009’, 14.01.09; US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

⁴⁵⁰ UNHCR’s Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007.

⁴⁵¹ ‘Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights’, 16.01.09.

⁴⁵² Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights’, 16.01.09; ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09; BBC, 13.07.08; AFP, 28.09.08; The Independent, 29.08.08.

Ook vrouwelijke activisten lopen het risico te worden bedreigd of geïntimideerd, met name als zij zich inzetten voor vrouwenrechten, of als zij de rol van vrouwen volgens de islam bespreken of het gedrag van lokale commandanten bekritisieren.⁴⁵³ Hierdoor kunnen zij hun werk moeilijker uitvoeren. De risico's zijn vooral aanwezig in het zuiden en oosten van Afghanistan.

Vrouwenorganisaties klaagden gedurende de verslagperiode herhaaldelijk dat zij nauwelijks bescherming krijgen van autoriteiten of buitenlandse troepen, dit terwijl zij het doelwit zijn van gerichte aanslagen.⁴⁵⁴

Familie staat vaak niet toe dat vrouwen door een mannelijke arts worden onderzocht. Veel vrouwen, met name buiten de steden, hebben hierdoor in de praktijk geen toegang tot gezondheidszorg.⁴⁵⁵ Dit komt door een schaarste aan vrouwelijk medisch personeel en de beperkte bewegingsvrijheid van vrouwen. In veel gebieden wil geen vrouwelijke dokter werken. Vaak weigert de familie de vrouw om medische hulp te vragen totdat haar gezondheidssituatie verder is verslechterd. Veel vrouwen overlijden aan ziektes die met eenvoudige medicijnen te bestrijden waren geweest.⁴⁵⁶

Ook wat betreft toegang tot onderwijs hebben vrouwen in de praktijk een achtergestelde positie. In theorie hebben zowel jongens als meisjes toegang tot onderwijs. Het hangt met name af van de familie of meisjes daadwerkelijk naar school kunnen. Ook in gebieden waar de veiligheidssituatie het toestaat, komt het voor dat mannelijke familieleden meisjes verbieden naar school te gaan.⁴⁵⁷

Net als in de vorige verslagperiode is er een hele reeks van aanslagen gepleegd op met name meisjesscholen. Scholen, meisjes en leraren werden voornamelijk door Taliban en strijders van Hekmatyar aangevallen.⁴⁵⁸ Het is moeilijk om vrouwelijke docenten te vinden die bereid zijn onder dergelijke omstandigheden te werken en zonder vrouwelijke docenten mogen meisjes niet naar school. In november 2008 werden acht schoolmeisjes en vier vrouwelijke docenten in Kandahar-stad verminkt nadat Taliban zuur in hun gezicht spoten.⁴⁵⁹ Direct na de aanslag zouden veel ouders hun dochters niet meer naar school sturen, uit vrees voor nieuwe aanslagen.⁴⁶⁰

⁴⁵³ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

⁴⁵⁴ The Independent – ‘, 29.08.08.

⁴⁵⁵ UNIFEM - ‘Afghanistan Factsheet 2008’.

⁴⁵⁶ Irin, 08.03.08.

⁴⁵⁷ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

⁴⁵⁸ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 11.03.08.

⁴⁵⁹ The Independent, 25.11.08; Report of the Secretary General, ‘The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security’ 10.03.09.

⁴⁶⁰ Associated Press, 14.11.08; BBC, 12.12.08.

In heel Afghanistan, de steden Kaboel, Herat en Mazar-i-Sharif inclusief, komt op grote schaal geweld tegen vrouwen voor.⁴⁶¹ De misdrijven waarvan vrouwen en meisjes het slachtoffer worden zijn heel divers. In de eerste plaats hebben vrouwen vooral in de rurale gebieden te lijden onder huiselijk geweld.⁴⁶² Geweld tegen vrouwen wordt gezien als een privé-zaak.⁴⁶³ In de tweede plaats sluimert voor vrouwen in Afghanistan de continue dreiging van seksueel geweld. Die dreiging komt zowel van echtgenoten als van andere mannen (vooral lokale commandanten en politieagenten).⁴⁶⁴ Het aantal verkrachtingen van zeer jonge meisjes zou toenemen in Afghanistan.⁴⁶⁵ In de derde plaats bestaat in Afghanistan een levendige vrouwenhandel. In de vierde plaats komen zaken als bloedwraak; 'bad'- en 'zina' (overspel) -misdrijven nog steeds voor.⁴⁶⁶ In het laatste geval kan een vrouw worden gedetineerd wegens overspel.⁴⁶⁷ Overspel moet dan wel gezien worden als verzamelnaam voor verdenking van seks buiten het huwelijk, het van haar man weglopen, etc. 'Zina' is nog steeds strafbaar volgens het Afghaanse wetboek van strafrecht, maar het begrip is vaag omschreven. Dit biedt ruimte om een vrouw te vervolgen indien zij 'bekend' heeft te zijn verkracht, op basis van een (illegale) aanklacht wegens 'immoreel gedrag'.⁴⁶⁸ Twee derde van alle vrouwelijke gevangenen zou in de cel zitten wegens illegale seksuele activiteiten, die er in de meeste gevallen uit bestonden te zijn verkracht.⁴⁶⁹ Verkrachting door de echtgenoot wordt onder sharia wetgeving niet als misdadig gezien.⁴⁷⁰ Bovendien wordt een verkrachte vrouw in Afghanistan vaak als een schande voor de familie gezien.

Een groot aantal vrouwen wordt thuis opgesloten na ervan te zijn beschuldigd weg te willen lopen, een vermeende misdadig waarover in het Afghaanse strafrecht niets vermeld staat. Het komt geregeld voor dat vrouwen en meisjes op basis van verzonden 'misdrijven' thuis worden opgesloten.⁴⁷¹

⁴⁶¹ Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08; US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

⁴⁶² US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

⁴⁶³ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

⁴⁶⁴ Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

⁴⁶⁵ CNN, 06.03.09.

⁴⁶⁶ Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

⁴⁶⁷ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

⁴⁶⁸ Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

⁴⁶⁹ The Independent – 'The Afghan women jailed for being victims of rape' 18.08.08.

⁴⁷⁰ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

⁴⁷¹ Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

Gearrangeerde huwelijken zijn wijdverbreid in Afghanistan. Volgens een rapport van UNHCR wordt 57 procent van alle meisjes voor haar 16^e verjaardag uitgehuwelijkt.⁴⁷² Volgens het Afgaanse wetboek mogen meisjes trouwen vanaf hun 15^e levensjaar, maar vaak worden zij al op veel jongere leeftijd gedwongen in het huwelijk te treden, zonder op wettelijke bescherming te kunnen rekenen. Overtreders van deze wet worden niet vervolgd.⁴⁷³ Soms wordt een baby al bij geboorte beloofd aan haar toekomstige echtgenoot, die in ruil daarvoor financieel bijdraagt aan de familie van zijn toekomstige bruid. Ook komt het voor dat dochters door hun ouders verkocht worden. Hieraan kan armoede of dwang ten grondslag liggen. Vrouwenroof zoals dat vroeger door warlords geschiedde, komt voor zover bekend niet meer voor.

Veel meisjes worden gedwongen met een oudere man te trouwen of met een lokale commandant ter ‘bescherming’ van de familie. Dit kan al plaatsvinden vanaf de leeftijd van zeven jaar. Die meisjes zullen dan ook bij de echtgenoot intrekken en de rest van hun leven bij hun echtgenoot en diens familie moeten doorbrengen.⁴⁷⁴ Ontvoeringen, mishandelingen en moord op vrouwen, vinden meestal hun grond in een gedwongen huwelijk.⁴⁷⁵

De ‘bad’-zaken kunnen worden omschreven als het uitruilen van vrouwen. Als een man bijvoorbeeld een misdaad heeft begaan jegens een andere familie, kan hij een vrouw uit zijn eigen familie ter compensatie uithuwelijken.⁴⁷⁶ Hoewel bij wet verboden, komt ‘bad’ nog voor, met name onder de slecht opgeleide delen van de bevolking. Bronnen menen dat deze traditie minder vaak voorkomt dan voorheen.⁴⁷⁷ Een vrouw die op dergelijke wijze in een nieuwe familie belandt, heeft het bijzonder zwaar. De kans is groot dat men haar slecht zal behandelen.

Bij familievetes kan het voorkomen dat een vrouw van de vijandelijke familie wordt verkracht, bij wijze van wraak of vergelding.

Het concept ‘alleenstaande vrouw’ is voor de Afgaanse maatschappij niet makkelijk te vatten: vrouwen horen getrouwd te zijn. Zeker als ze niet financieel bijdragen aan het huishouden, worden alleenstaande vrouwen thuis verwaarloosd en niet gerespecteerd. Er zijn alleenstaande vrouwen die op zichzelf wonen, maar

⁴⁷² Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights’, 21.02.08.

⁴⁷³ Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights’, 21.02.08.

⁴⁷⁴ The Independent, 25.02.08.

⁴⁷⁵ Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights’, 21.02.08.

⁴⁷⁶ Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights’, 16.01.09.

⁴⁷⁷ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 11.03.08.

zij hebben het zwaar. Zowel door hun eigen familie als door de maatschappij worden zij vaak als prostituee gezien. Vrouwen in een dergelijke positie lopen verhoogd risico op mishandeling en ontvoering.

Afghanistan kent in de praktijk twee wijzen van juridische totstandkoming van een huwelijk. De ene categorie betreft een reguliere akte die wordt ingeschreven bij de lokale rechtbank. De tweede categorie is een traditionele (rechts)handeling waarvan niet noodzakelijkerwijs een akte wordt opgemaakt. Bewijs van een dergelijk huwelijk kan bestaan uit een mondelinge verklaring dat er een huwelijk is gesloten in het bijzijn van onder andere een mullah. Ruim 90% van de huwelijken komt op die wijze tot stand.

Een vrouw heeft het recht een scheiding aan te vragen, mits aan één van de volgende voorwaarden wordt voldaan: de man moet aantoonbaar minimaal 4 jaar verdwenen zijn; de man moet een besmettelijke ziekte onder de leden hebben; de man moet bewezen onvruchtbaar zijn; drie mannelijke getuigen moeten bevestigen dat de echtgenoot zijn vrouw niet voldoende te eten geeft; of drie mannelijke getuigen moeten bevestigen dat de man zijn vrouw ernstig mishandelt. Mannen kunnen daarentegen scheiden wanneer ze willen.

In de praktijk zal een vrouw niet snel een scheiding aanvragen, omdat zowel de eigen familie als de schoonfamilie zich in hun eer aangetast zal voelen. De angst voor roddel en laster zit diep. Een vrouw wordt doorgaans liever mishandeld dan dat zij die schande over zich afroept. Als een vrouw niet officieel gescheiden is, en dus niet de benodigde papieren kan tonen, kan haar ex zich bedenken, de scheiding ontkennen en haar teruggeisen. Heel soms komt het voor dat gescheiden vrouwen opnieuw trouwen. Het gaat dan met name om vrouwen uit een goede familie of uitzonderlijk begaafde vrouwen.

Als een man sterft, wordt zijn weduwe soms opnieuw uitgehuwelijkt, zonder dat zij hierin geraadpleegd wordt. Ook komt het voor dat zij wordt overgenomen door een broer of andere naaste verwante die haar zal onderhouden.⁴⁷⁸ Vaak kan zij na overlijden van de echtgenoot niet terug naar eigen familie en beveelt de schoonfamilie haar bij hen te blijven, dit uit vrees de overledene postuum in zijn eer aan te tasten. Als haar al wordt toegestaan naar haar ouders terug te keren, moet zij vrijwel altijd haar kinderen bij de schoonouders achterlaten. (Seksueel) misbruik door schoonfamilie komt vaak voor indien zij niet terugkeert naar haar ouders.

⁴⁷⁸ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007.

Toch hebben weduwen van alle vrouwen relatief nog het meeste aanzien in Afghanistan. Ook hebben zij relatief meer vrijheid. Zij kunnen alleen wonen en soms ook werken.

De vrouwen die het aandurven zich aan hun omgeving te onttrekken komen vaak in nood vanwege het gebrek aan huisvesting. Er zijn nauwelijks opvanghuizen voor (vrouwelijke) slachtoffers van geweld. Dergelijke initiatieven zijn weliswaar ontplooid in Jalalabad, Kandahar, Herat, Mazar-i-Sharif en Kaboel, maar blijken in de praktijk slechts een tijdelijke oplossing te bieden, vanwege de geringe beschikbaarheid van opvangplaatsen en vanwege de grote argwaan van de gemeenschap ten aanzien van het opvanghuis. Een huis met alleen vrouwen zonder mannelijk toezicht heet in de volksmond al snel een bordeel te zijn. Voorts kan een man ook hulp invoeren van de autoriteiten om zijn vrouw terug te eisen. In voorkomende gevallen worden vrouwen gewapend uit een safehouse gehaald. Als je in een safehouse hebt gezeten ben je vaak niet meer welkom in je familie. Veel vrouwen worden mishandeld of zelfs vermoord bij terugkeer.

Het is voor deze vrouwen doorgaans niet mogelijk elders in Afghanistan een verblijfsalternatief te vinden. Zonder duurzame oplossing zullen de meeste vrouwen uiteindelijk terugkeren naar hun familie nadat over hun veiligheid is onderhandeld.⁴⁷⁹ Het is onduidelijk hoe het afloopt met vrouwen die door hun familie worden verstoten.

Op grond van het civiele recht beschikken vrouwen over dezelfde handelingsbekwaamheid als mannen. In de praktijk, waarin de sharia en tribaal recht wordt toegepast, blijkt dat met name op het platteland vrouwen bepaalde handelingen als het kopen van land niet kunnen verrichten. Volgens Afgaanse gebruiken mag een vrouw niet zelf met een vreemde man onderhandelen als er een mannelijk familielid aanwezig is. Weduwen hebben wat dat betreft doorgaans iets meer mogelijkheden. Verder hebben vrouwen nauwelijks rechten, bijvoorbeeld als het aankomt op overerving. Als vrouwen land erven, wordt het op naam van een broer of ander mannelijk familielid gezet. Vrouwen zijn hierdoor niet in staat hun land te verkopen of het als onderpand te gebruiken.

Er wordt amper aangifte gedaan van misdrijven jegens vrouwen, uit angst voor vergeldingsmaatregelen door familie, stam of daders, alsmede voor nieuw geweld door politiefunctionarissen bij de aangifte.⁴⁸⁰ Bovendien bestaat er nauwelijks juridische bescherming tegen en is genoegdoening voor de vrouw niet mogelijk. Indien een vrouw om bescherming vraagt bij de politie, bij het Department of

⁴⁷⁹ UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007.

⁴⁸⁰ Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

Women's Affairs of bij een lokale raad van oudsten, zal zij in de meeste gevallen teruggestuurd worden naar haar echtgenoot of naar haar ouders, ook indien zij door haar echtgenoot is verkracht.⁴⁸¹ De politie weet vaak niets van vrouwenrechten en zal in de praktijk geen bescherming bieden aan vrouwen die hierom vragen. Ook is er vaak sprake van corruptie, waarbij de politie de vrouw aflevert waar het meeste voor haar terugbezorging wordt betaald.

Aangifte doen van mishandeling is voorts bijzonder slecht voor de reputatie van de vrouw. Voor zover vrouwen al de kans krijgen hun zaak juridisch aanhangig te maken, biedt het gerechtelijke apparaat geen bescherming. Vrouwen die seksueel geweld rapporteren worden vaak zelf aangeklaagd en krijgen vaak zwaardere straffen dan mannen die van seksuele misdrijven worden beschuldigd.⁴⁸² Ook in deze verslagperiode kwam het voor dat vrouwen zichzelf verminkten of zelfmoord pleegden teneinde aan hun uitzichtloze situatie te ontsnappen.⁴⁸³ In de provincie Herat zijn gevallen bekend van vrouwen die zichzelf in brand hebben gestoken.

Westerse vrouwen die met Afghanen zijn getrouwd hebben het niet per sé moeilijker dan Afgaanse vrouwen. Wel wordt van hen verwacht dat zij zich tot de islam bekeren en zij zich naar de traditionele mores van Afghanistan voegen.⁴⁸⁴ In de praktijk is gebleken dat deze - zeer kleine- groep weinig problemen ondervond vanwege de minder traditionele families waarbij ze waren gaan horen. Een westerse of verwesterde vrouw kan in Afghanistan alleen haar moderne levensstijl voortzetten indien zij door machtige actoren in de Afgaanse samenleving wordt beschermd.⁴⁸⁵ Over het algemeen geldt dat vrouwen die terugkeren naar Afghanistan alleen geen problemen hoeven te verwachten indien zij zich conformeren aan de traditionele Afgaanse normen.

⁴⁸¹ Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08; ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

⁴⁸² ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007.

⁴⁸³ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09; BBC, 06.03.08; IRIN, 08.03.08.

⁴⁸⁴ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Afghan Asylum-Seekers. December 2007.

⁴⁸⁵ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

3.4.5 Niet-moslims

Niet-moslims, waaronder hindoes, sikhs en christenen, kunnen in Afghanistan in de praktijk te maken krijgen met discriminatie.⁴⁸⁶

3.4.6 Taliban

Op dit moment zijn vele duizenden Talibanstrijders in Afghanistan actief. De Taliban schendt op grote schaal mensenrechten.⁴⁸⁷ Personen die in het verleden functies hebben bekleed onder de Taliban kunnen te maken krijgen met represailles en vergelding voor eerdere mensenrechtenschendingen, in lijn met de Afghaanse traditie van bloedwraak.⁴⁸⁸

Het komt voor dat personen er al dan niet valselijk van worden beschuldigd tot de Taliban te behoren om een excuus te hebben diens eigendommen in beslag te nemen.

3.4.7 Ex-communisten

Veel voormalige leden van de Democratische Volkspartij van Afghanistan (DVPA) en medewerkers van de voormalige inlichtingendiensten KhAD en WAD, werken momenteel voor de Afghaanse overheid.⁴⁸⁹ Door oud-DVPA leden zijn verscheidene nieuwe partijen gevormd. Alhoewel ex-communisten van de zijde van de regering niets te vrezen hebben, lopen zij mogelijk toch een risico slachtoffer te worden van mensenrechtenschendingen als zij geen bescherming genieten van invloedrijke facties of stammen, ongeacht de vraag of zij lange tijd in de voormalige Sovjet Unie verbleven of niet. De mate waarin zij risico lopen hangt af van verschillende factoren, waaronder de persoonlijke omstandigheden; de familieachtergrond; de rang of positie die zij ten tijde van het communistische regime hebben bekleed en de mate waarin zij geassocieerd worden met de mensenrechtenschendingen tussen 1978 en 1992.⁴⁹⁰

De volgende groepen lopen volgens de UNHCR mogelijk risico, indien zij geen banden onderhouden met de huidige invloedrijke islamitische en politieke partijen of stammen:

⁴⁸⁶ Zie voor een beschrijving van de positie van niet-moslims paragraaf 3.3.3 Vrijheid van Godsdienst en overtuiging.

⁴⁸⁷ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

⁴⁸⁸ Schweizerische Flüchtlingshilfe, 'Asylsuchende aus Afghanistan', 26.02.09. Zie paragraaf 3.3.9 Buitengerechtigde executies en moorden.

⁴⁸⁹ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

⁴⁹⁰ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007; Schweizerische Flüchtlingshilfe, 'Asylsuchende aus Afghanistan', 26.02.09.

- personen die een hoge rang of positie hebben bekleed binnen de DVPA, ongeacht of zij tot de Parcham of Khalq-factie hebben behoord. Zij lopen risico indien zij publieke bekendheid genoten. Tot deze groep behoren ook leden van het Centrale Comité en van de provinciale comités en hun familieleden en leiders en andere hooggeplaatste personen van publieke instanties die aan de DVPA verbonden waren;
- voormalige militaire functionarissen, leden van de politie en de veiligheidsdienst KhAD/WAD lopen een risico van de zijde van de bevolking (familie van slachtoffers) aangezien zij worden geïdentificeerd met de mensenrechtenschendingen gedurende het communistische regime.⁴⁹¹

3.4.8 Homoseksuelen

Over de positie van homoseksuelen is weinig bekend. Homoseksualiteit is in Afghanistan een taboe. Het Afghaanse wetboek van strafrecht noch de Afghaanse grondwet bevatten expliciete bepalingen over homoseksualiteit. Volgens het wetboek van strafrecht kunnen overspel en pederastie worden bestraft met een gevangenisstraf van vijf tot vijftien jaar. De grondwet bepaalt voorts dat als de wet ter zake niets voorschrijft, de sharia kan worden toegepast.

Onder de sharia zijn seksuele handelingen tussen mensen van hetzelfde geslacht niet toegestaan. Ofschoon onder islamitische rechtsgeleerden geen consensus bestaat over de bestraffing van homoseksualiteit onder de sharia, kan in Afghanistan niet worden uitgesloten dat de doodstraf wordt opgelegd. Er zijn geen gevallen bekend van homoseksuelen in Afghanistan die om die reden ter dood zijn veroordeeld of zijn geëxecuteerd. Ook gevallen van vervolging of veroordeling van homoseksuelen in Afghanistan of van mensen die homoseksuele handelingen verrichtten zijn niet bekend.

Het begrip homoseksualiteit zoals dat in het Westen wordt erkend, wordt in Afghanistan niet gehanteerd. homoseksuelen in Afghanistan houden hun geaardheid geheim.⁴⁹² Indien iemand openlijk homoseksueel is, zal hij of zij waarschijnlijk op zijn minst door zijn of haar familie worden uitgesloten.

Er zijn geen mensenrechtenorganisaties in Afghanistan die zich sterk maken voor de rechten van homoseksuelen.

⁴⁹¹ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

⁴⁹² UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

3.4.9 Minderjarigen

Het aantal kinderen dat toegang heeft tot onderwijs is toegenomen in Afghanistan. Een derde van de schoolgaande kinderen is meisje.⁴⁹³

Geweld tegen kinderen door hun ouders wordt gezien als een sociaal geaccepteerde methode voor ouders om hun kinderen te disciplineren. In een onderzoek van de *Afghanistan Research and Evaluation Unit* (AREU) gaven veel ouders aan geen andere pedagogische methoden te kennen om kinderen op te voeden.⁴⁹⁴ Ouders zien zich in voorkomende gevallen door economische nood gedwongen een kind te verkopen aan OMF (die het inzetten als strijder of als zelfmoordterrorist) of aan mensensmokkelaars.⁴⁹⁵

Taliban zouden in toenemende mate gebruik maken van kindsoldaten, maar specifieke gegevens ontbreken. Ook zou de Taliban kinderen inzetten als zelfmoordterrorist⁴⁹⁶ of gebruiken als menselijk schild.⁴⁹⁷

Ook verschijnen geregeld berichten over seksueel misbruik van kinderen, door ANP agenten, warlords of Taliban.⁴⁹⁸ In sommige zuidelijke regio's is het risico voor jonge jongens het slachtoffer te worden van seksueel geweld groter dan voor jonge meisjes. Het komt vaak voor dat krijgsheren jongens misbruiken. Dit is algemeen bekend en de daders ondervinden geen represailles. Het gaat met name om Kandahar, Helmand en Uruzgan, maar het komt ook elders in Afghanistan voor.⁴⁹⁹

Mensensmokkel komt voor in Afghanistan. Vooral kinderen en vrouwen zijn kwetsbaar. Vrouwen- en kinderhandel gebeurt met name in het licht van seksuele uitbuiting of dwangarbeid. Ook zijn er volgens een bron berichten over orgaanhandel. Hoewel exacte cijfers ontbreken, bestaat de indruk dat het probleem toeneemt.⁵⁰⁰ Met name straatkinderen zijn kwetsbaar ten aanzien van (seksueel) misbruik. Kinderarbeid is wijdverbreid.⁵⁰¹ In Afghanistan zijn slechts een paar

⁴⁹³ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

⁴⁹⁴ Afghanistan Research and Evaluation Unit, 'Love, Fear and Discipline: everyday violence toward children in Afghanistan' (February 2008).

⁴⁹⁵ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

⁴⁹⁶ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

⁴⁹⁷ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

⁴⁹⁸ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09.

⁴⁹⁹ Human Rights Watch – 'World Report 2009', 14.01.09.

⁵⁰⁰ US State Department – Afghanistan: Country Report on Human Right Practises, 25.02.09. IOM: 'Trafficking in persons in Afghanistan: Field survey report', 30.06.08.

⁵⁰¹ IOM: 'Trafficking in persons in Afghanistan: Field survey report', 30.06.08.

weeshuizen en deze bieden geen duurzame opvang voor alleenstaande minderjarigen.⁵⁰²

3.4.10 Personen die met buitenlandse organisaties en veiligheidsdiensten worden geassocieerd

Afghanen die werkzaam zijn bij een internationale organisatie of met buitenlandse troepen worden geïdentificeerd, lopen in toenemende mate het risico te worden ontvoerd, bedreigd of vermoord door Taliban, Hezb-i-Islami of criminele organisaties.⁵⁰³

Zogenaamde nachtberichten waarschuwen Afghanen niet voor buitenlanders te werken. Onder andere in de provincies Kandahar, Zabul, Uruzgan, Helmand, Kunar, Nuristan, Ghazni, Wardak, Khost, Paktia en Paktika zijn Afghanen vermoord omdat ze met buitenlanders zouden samenwerken.⁵⁰⁴ Ook in relatief veilige gebieden komen aanslagen op en ontvoeringen van ngo medewerkers voor.

⁵⁰² UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

⁵⁰³ 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

⁵⁰⁴ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007; UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

4 Migratie

4.1 Migratiestromen

4.1.1 Terugkeer algemeen

Sinds 2002 zijn meer dan 5 miljoen Afghanen naar hun vaderland teruggekeerd, grotendeels gefaciliteerd door UNHCR. Het grootste gedeelte van de vluchtelingen keerde terug vanuit Pakistan en uit Iran.⁵⁰⁵ Het aantal mensen dat vrijwillig terugkeert, is gedurende de verslagperiode gedaald. De verslechterde veiligheidssituatie en de beperkte economische mogelijkheden in Afghanistan waren de voornaamste redenen voor deze terugval.⁵⁰⁶

Het merendeel van de teruggekeerde vluchtelingen vestigde zich in de provincie Kaboel (27%), Nangarhar (19%), Kunduz (6%) en Baghlan (5%).⁵⁰⁷ De grote stroom terugkeerders veroorzaakt in voorkomende gevallen spanningen met nieuwe bewoners in hun regio van herkomst, waarbij grondrechten centraal staan.⁵⁰⁸

4.1.2 Problemen bij terugkeer

Gebrek aan land, huisvesting en werkgelegenheid zijn de grootste problemen waarmee terugkeerders te kampen krijgen.⁵⁰⁹ De stroom van terugkerende vluchtelingen drukt zwaar op de Afghaanse hoofdstad. De huurprijzen binnen de uit de voegen groeiende hoofdstad Kaboel zijn hoog. Met name personen die niet uit Kaboel afkomstig zijn, zouden moeite hebben om het hoofd boven water te houden.

Buiten Kaboel is het overgrote deel van de bevolking voor de inkomsten afhankelijk van de landbouw. Goede landbouwgronden zijn schaars voor terugkeerders. In de eerste en voornaamste plaats zijn veel stukken land door lokale krijgsheren bezet. Daarnaast is het dikwijls onduidelijk wie precies eigenaar is van een perceel en hebben buurtgenoten zich in voorkomende gevallen ook op onrechtmatige wijze grond toegeëigend.

⁵⁰⁵ UNHCR – ‘UNHCR helps more than 250.000 Afghans return home since January’, 07.10.08.

⁵⁰⁶ UNHCR ‘Operational Information Monthly Summary Report – July 2008’; UNHCR – ‘Insecurity hindering return of Afghan refugees to their homeland, says UN agency’, 27.02.08; General Assembly Security Council – ‘The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security’ 06.03.08; NRC Next, 27.06.08.

⁵⁰⁷ UNHCR Operational Information. Monthly Summary Report, July 2008.

⁵⁰⁸ ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

⁵⁰⁹ UNHCR, ‘Afghanistan at the crossroads: Afghan returnees assess the lay of the land’, 19.11.08.

Voorts waren er deze verslagperiode meldingen over Afghanen die werden ontvoerd nadat zij gedwongen terugkeerden uit het buitenland, omdat de ontvoerders veronderstelden dat deze personen (toegang tot) geld zouden hebben.

Standpunt UNHCR

Het uitgangspunt van UNHCR is dat de organisatie niet meewerkt aan gedwongen terugkeer naar Afghanistan. Volgens UNHCR is de situatie van iemand die gedwongen terugkeert naar een gebied waar hij geen netwerk heeft niet te vergelijken met de positie van iemand die er bewust voor kiest om terug te keren en hiervoor informatie heeft kunnen inwinnen en zich anderszins heeft kunnen voorbereiden. Terugkeer uit Pakistan en Iran vindt doorgaans in groepsverband plaats, waarbij het sociale netwerk nog enige bescherming biedt, al is dit niet gegarandeerd. Een uitgezet individu moet het zonder dergelijke verbanden zien te redden.

Het Nederlandse standpunt dat gedwongen terugkeer uitsluitend plaatsvindt naar Kaboel en dat het betrokkene vervolgens vrij staat zelf verder te reizen naar waar hij maar wil, wordt door UNHCR uitdrukkelijk niet gedeeld. UNCHR pleit in dit verband voor een *case by case* onderzoek. UNHCR stelt zich op het standpunt dat het niet verantwoord is om iemand gedwongen terug te sturen naar een gebied waar hij geen sociaal netwerk heeft. Ook in Kaboel en andere steden is het volgens UNHCR vrijwel onmogelijk een bestaan op te bouwen indien men de steun van de eigen gemeenschap moet ontberen. Dit geldt met name voor gedwongen terugkeerders afkomstig uit Westerse landen.

Voorts meent UNHCR dat van een persoon niet mag worden verlangd dat hij door onveilig gebied⁵¹⁰ moet reizen teneinde op zijn veilige eindbestemming te arriveren. Daarnaast is het volgens UNHCR onwenselijk een binnenlands vestigingsalternatief te overwegen indien een persoon een gereede vrees heeft voor vervolging in enig deel van Afghanistan.

UNHCR en de Afghaanse autoriteiten hebben dezelfde standpunten op het gebied van gedwongen terugkeer.

4.2 Opvang binnenlands ontheemden

Veel uit het buitenland teruggekeerde Afghanen zijn intern ontheemd geraakt, met name als gevolg van de veiligheidssituatie, problemen rond landeigendom of gebrek aan middelen van bestaan.⁵¹¹ De situatie waarin binnenlandse ontheemden zich bevinden, is gedurende de verslagperiode verslechterd. Gevechten met OMF

⁵¹⁰ Hierbij baseert UNHCR zich op haar eigen 'Afghanistan security situation Updates'.

⁵¹¹ Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 23.09.08.

en etnische conflicten, alsmede de droogte in het noorden en en westen van het land zijn hier mede debet aan.⁵¹²

Het aantal binnenlandse ontheemden in Afghanistan is ruwweg in twee groepen in te delen. In de eerste plaats leven in het zuiden en westen van Afghanistan ongeveer 166.000 mensen in kampen, in een langdurig ontheemde situatie.⁵¹³ Dit zijn vooral Pashtuns en Kuchi's die het noorden en westen zijn ontvlucht na de omverwerping van het Talibanregime. Hun ontheemding was het gevolg van dreigend geweld en droogte. De grootste kampen bevinden zich in het zuiden: te Panjwayi en Zehray Dhast. Daarnaast zijn er kampen in Maiwand en Mukhtar, eveneens in het zuiden.⁵¹⁴

De tweede groep binnenlandse ontheemden is vanwege het recente geweld in het zuiden op de vlucht geslagen. Waarschijnlijk gaat het om 112.000 mensen die ontheemd zijn geraakt. Zij leven onder moeilijke omstandigheden in Helmand en Kandahar.⁵¹⁵ Ten westen van de hoofdstad Kaboel leven 3500 vluchtelingen onder barre omstandigheden in een onofficieel kamp zonder sanitaire voorzieningen.⁵¹⁶

4.3 Opvang in de regio

Op 19 november 2008 werd in Kaboel een UNHCR conferentie over terugkeer en re-integratie van Afgaanse vluchtelingen gehouden. Met name de positie van Afghanen die in Iran en Pakistan verblijven, was onderwerp van gesprek. De meeste deelnemende landen benadrukten tijdens de conferentie het principe van vrijwillige terugkeer.⁵¹⁷

Iran

Iran heeft gedurende vele jaren grote aantallen vluchtelingen opgevangen. In Iran staan ongeveer een miljoen Afghanen geregistreerd. Zij verdienen de kost met impopulair en slecht betaald werk. Een groot gedeelte van hen leeft al 20 jaar in Iran en verblijft in steden en dorpen, terwijl naar schatting 25.000 vluchtelingen in

⁵¹² Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 23.09.08.

⁵¹³ Norwegian Refugee Council – 'Fears for safety and welfare of Afghans displaced by worsening conflict', 28.10.08.

⁵¹⁴ UNHCR Operational Information. Monthly Summary Report, July 2008.

⁵¹⁵ UNHCR's eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

⁵¹⁶ The Guardian, 03.10.08.

⁵¹⁷ UNHCR, 'Afghanistan at the crossroads: Kabul conference pledges support for sustainable return', 19.11.08.

zes vluchtelingenkampen verblijven. Daarnaast zouden in Iran 1 tot 2 miljoen illegale Afghanen verblijven.⁵¹⁸

Sinds de zomer van 2005 zijn in Iran de onderwijskosten omhoog gegaan voor Afghaanse vluchtelingen, net als de kosten voor gezondheidszorg. Deze maatregelen werden ingezet als drukmiddel om het land te verlaten.⁵¹⁹ In de afgelopen verslagperiode is het niet alleen bij druk gebleven: Iran is begonnen met een grootschalige actie om illegale Afghanen te deporteren.⁵²⁰ In 2007 zijn 365.000 illegale Afghaanse immigranten uit Iran gedeporteerd. In 2008 werd nog eens 400.000 illegale Afghanen gedwongen teruggestuurd. Iran heeft in de verslagperiode geen geregistreerde Afghanen uitgezet.

Pakistan

Op dit moment verblijven naar schatting nog 2 miljoen Afghanen in Pakistan. In Pakistan zijn in de verslagperiode verscheidene vluchtelingenkampen gesloten en werden kampbewoners gesommeerd om de kampen te verlaten en terug te keren naar Afghanistan of zich op alternatieve locaties in Pakistan te vestigen.⁵²¹ De meeste uit Pakistan teruggekeerde vluchtelingen hadden Nangarhar, Laghman, Kaboel, Kandahar, Kunduz of Ghazni als eindbestemming.⁵²²

In 2008 heeft UNHCR geassisteerd bij de vrijwillige terugkeer van 281.000 Afghanen vanuit Pakistan.⁵²³ Veel vluchtelingen gaven aan terug te keren omdat zij als gevolg van hoge voedsel- en brandstofprijzen in Pakistan niet meer in hun levensonderhoud konden voorzien, of wegens de toegenomen onveiligheid in Pakistans noordwestelijke provincie.⁵²⁴

Als gevolg van aanhoudend geweld in het Pakistaanse grensgebied met Afghanistan, vluchtten 20.000 Pakistani in september 2008 naar de Afghaanse provincie Kunar. UNHCR stuurde noodhulp.⁵²⁵

Tijdens een bezoek aan Pakistan in augustus 2008 bereikte de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen Guterres overeenstemming met de Pakistaanse autoriteiten om de terugkeerstrategie te herzien. Een eerder aangekondigd ultimatum dat stelde dat alle geregistreerde vluchtelingen in Pakistan in december 2009 naar

⁵¹⁸ Brief van de ministers van Buitenlandse Zaken, van Defensie en voor Ontwikkelingssamenwerking aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, nr. 27 295, 15.02.08; Reuters, 06.06.08.

⁵¹⁹ UNHCR Operational Information. Monthly Summary Report, February 2005.

⁵²⁰ NRC Next, 27.06.08.

⁵²¹ UNHCR – ‘Roadblocks leave hundreds of Afghan refugees stranded in Pakistan’, 15.04.08.

⁵²² UNHCR: ‘Over 350.000 Afghans repatriate from Pakistan before winter’, 02.11.07.

⁵²³ ANP, 03.11.08; Afghanistan Stand van Zaken brief aan de Tweede Kamer (nummer 27925), 13.03.09.

⁵²⁴ UNHCR – ‘UNHCR helps more than 250.000 Afghans return home since January’, 07.10.08.

⁵²⁵ UNHCR – ‘Some 20.000 people flee Pakistan’s tribal areas for Afghanistan’, 29.09.08; New York Times, 30.09.08.

Afghanistan teruggekeerd moeten zijn, zou inmiddels voor onbepaalde tijd verlengd zijn.⁵²⁶

Tadzjikistan

In Tadzjikistan verblijven naar schatting 1700 vluchtelingen, waarvan de meesten uit Afghanistan afkomstig zijn. Een groep van ongeveer 1000 Afghanen die al sinds de jaren 1980 in Tadzjikistan verblijft, komt in aanmerking voor een permanente verblijfsvergunning of naturalisatie, zo maakten de Tadzjiekse autoriteiten deze verslagperiode bekend.⁵²⁷

4.3.1 Terugkeer vanuit Nederland

In maart 2003 ondertekenden Nederland, Afghanistan en UNHCR een Memorandum of Understanding, dat ook gedwongen uitzetting mogelijk maakt. Dit MoU is nog steeds van kracht. Gedurende de verslagperiode zijn acht Afghanen gedwongen uitgezet naar Afghanistan. 31 Afghanen keerden deze periode vrijwillig terug vanuit Nederland met hulp van IOM.⁵²⁸

Sinds de val van het Talibanbewind zijn meer dan 800 personen vrijwillig naar Afghanistan teruggekeerd. Het grootste gedeelte hiervan werd bij terugkeer geassisteerd door IOM. Die assistentie bestond onder meer uit medische voorzieningen bij aankomst, transport en een geldbedrag. Vrijwillige terugkeerders konden gebruik maken van de REAN en REAN +-programma's (*Return and Emigration of Aliens from the Netherlands*). In de zomer van 2006 liep het REAN + programma af en konden mensen die normaliter onder de REAN + regeling zouden vallen een beroep doen op het Herintegratieregeling project Terugkeer.

In april 2006 is het project *Temporary Return for Qualified Nationals* (TRQN) van start gegaan. Onder dit project van IOM konden hoogopgeleide mensen tijdelijk naar hun land van herkomst terugkeren om daar mee te helpen aan het wederopbouwproces. Het programma was bedoeld voor een zestal landen, waaronder Afghanistan. Onder het TRQN-project zijn 37 mensen tijdelijk naar Afghanistan teruggekeerd. In de verslagperiode is een opvolgend project (TRQN-II) van start gegaan voor een periode van drie jaar.

⁵²⁶ Oxford Analytica: 'Afghanistan: Refugees test stability, regional ties', 04.01.08.

⁵²⁷ UNHCR – 'UNHCR and Tadzjikistan agree on integration of refugees', 02.04.08.

⁵²⁸ http://www.iom-nederland.nl/Programma_s/Terugkeer/Cijfers/Terugkeercijfers_2009/Terugkeercijfers_maart_2009 (geraadpleegd op 10.04.09).

4.4 **Activiteiten van internationale organisaties**

In Afghanistan zijn tal van internationale organisaties actief, waaronder veel VN-organisaties, die werken onder UNAMA.

De belangrijkste taak van UNHCR was hulp bij re-integratie van teruggekeerde Afghanen en ontheemden. Dit geschiedde zowel in de vorm van hulp bij transport als het opnemen van terugkeerders in ontwikkelingsprogramma's. Hierbij werd samengewerkt met de overheden van Afghanistan, Pakistan en Iran. Naast het Afghaanse hoofdkantoor in Kaboel heeft UNHCR vijf sub-kantoren (in Herat, Jalalabad, Kandahar en Mazar-i-Sharif) en drie veldkantoren in Afghanistan.⁵²⁹

IOM is voornamelijk actief bij de begeleiding van terugkeerders en ontheemden.⁵³⁰

Op verscheidene gebieden heeft het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC), onder meer in samenwerking met de Afghaanse Rode Halve Maan, de inwoners van Afghanistan hulp geboden, onder meer via hulp bij gezondheidszorg.⁵³¹ ICRC heeft zijn hoofdkantoor in Afghanistan in Kaboel en subkantoren in Herat, Mazar-i-Sharif, Kandahar, Jalalabad, Gulbahar, Faizabad en Bamiyan.

Norwegian Refugee Council (NRC) is sinds 2002 actief in Afghanistan op het gebied van bescherming en humanitaire assistentie voor vluchtelingen en binnenlandse ontheemden. De NRC heeft veldkantoren in Kaboel, Herat, Bamyan, Jalalabad, Maymana, Sari Pul, Mazar-i-Sharif en Pul-I-khumri.⁵³²

⁵²⁹ UNHCR 'Global report 2007 – Afghanistan', June 2008.

⁵³⁰ <http://www.iom.int/jahia/Jahia/pid/490> Geraadpleegd op 18.11.08.

⁵³¹ ICRC, 'Afghanistan: ICRC activities January to September 2008', 10.11.08.

⁵³² <http://www.nrc.no/?aid=9167595> Geraadpleegd op 02.11.08.

5 Literatuur

ACCORD, UNHCR Network III: 11th European Country of Origin Information Seminar, november 2007.

Afghan Justice Project, 'Casting Shadows. War Crimes and Crimes against Humanity' (2005).

Agency Coordinating Body for Afghan Relief – 'Falling short: Aid effectiveness in Afghanistan' 25.03.08.

Afghanistan Independent Human Rights Commission, 'Third quarterly report of 2008'.

AIHRC-UNAMA, 'Joint Verification of Political Rights', Third Report (17 augustus – 13 september 2005).

Afghanistan Research and Evaluation Unit, 'Love, Fear and Discipline: everyday violence toward children in Afghanistan' (February 2008).

Afghanistan Research and Evaluation Unit, 'Ending impunity and building justice in Afghanistan' (december 2003).

Afghanistan Research and Evaluation Unit: 'Cops or robbers? The struggle to reform the Afghan national police', 31.07.07.

Algemeen ambtsbericht 'Situatie in Afghanistan' van 21 juni 2001 met kenmerk DPC/AM-704362.

Algemeen ambtsbericht 'Rechtsgang in Afghanistan (1978-1992)' van 29 september 2000 met kenmerk DPC/AM-695004.

Algemeen ambtsbericht 'Hezb-i-Wahdat, mensenrechtenschendingen (1992-1999)' van 23 juni 2000 met kenmerk DPC/AM-681499.

Algemeen ambtsbericht Afghanistan van mei 2004, met kenmerk DPV/AM-855889.

Amnesty International: 'Freedom of expression in Afghanistan faces increasing threats', 13.03.09.

Amnesty International, 'Afghanistan: Re-establishing the rule of law' 14.08.03.

Amnesty International Report 2008 – Afghanistan.

Barnett R. Rubin and Achmed Rashid, 'From great game to grand bargain. Ending chaos in Afghanistan and Pakistan', *Foreign Affairs*, November/December 2008.

Brief van de ministers van Buitenlandse Zaken, van Defensie en voor Ontwikkelingssamenwerking aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, nr. 27 295, 15.02.08.

Brief van de ministers van Buitenlandse Zaken, van Defensie en voor Ontwikkelingssamenwerking aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, nr. 27 925), 28.10.08.

Brief van de ministers van Buitenlandse Zaken, van Defensie en voor Ontwikkelingssamenwerking aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, nr. 27925), 13.03.09.

H.S. Bradsher, *Afghan Communism and Soviet Intervention* (Oxford, 1999).

Economist Intelligence Unit, 'Country Profile Afghanistan 2008'.

Economist Intelligence Unit, 'Country Report Afghanistan', februari 2004.

Economist Intelligence Unit, 'Country Report Afghanistan', april 2007.

Economist Intelligence Unit, Country Report Afghanistan January 2008.

Economist Intelligence Unit, 'Country Report Afghanistan', april 2008.

Economist Intelligence Unit, 'Country Report Afghanistan', July 2008.

Economist Intelligence Unit, 'Country Report Afghanistan', January 2009.

W.B. Fisher, A. Mukarram en K. Rafferty, 'Afghanistan', in: *The Far East and Australasia 1999* (1999).

M. Griffin, *Reaping the whirlwind. The Taliban movement in Afghanistan* (Londen, Virginia 2001).

Human Rights Watch, 'Paying for the Taliban's crimes: abuses against ethnic Pashtuns in northern Afghanistan' (9 april 2002).

Human Rights Watch, 'All our hopes are crushed: violence and repression in Western Afghanistan' (november 2002).

Human Rights Watch, 'Blood Stained Hands' (2005).

Human Rights Watch – 'Troops in contact: airstrikes and civilian deaths in Afghanistan', 08.09.08.

Human Rights Watch – ‘World Report 2008 - Afghanistan’, January 2008.

Human Rights Watch – ‘World Report 2009 - Afghanistan’, January 2009

International Council on Security and Development, ‘Struggle for Kabul: The Taliban advance’, December 2008.

International Crisis Group, Policing in Afghanistan: Still searching for a strategy’, 18.12.08.

Immigration and Refugee Board of Canada – ‘ Afghanistan: Issuance of birth certificates and marriage certificates; types of documents required by the applicant in Afghanistan or in embassies to obtain official documents’, 18.12.07.

Immigration and Refugee Board of Canada – ‘ Afghanistan: Information on citizenship since the fall of the Taliban government (1996-2001)’, 08.01.08.

Immigration and Refugee Board of Canada - Country Fact Sheet Afghanistan – January 2008.

IOM: ‘Trafficking in persons in Afghanistan: Field survey report’, 30.06.08.

International Crisis Group, 'Afghanistan: judicial reform and transitional justice', 28.01.2003.

International Crisis Group ‘Taliban propaganda: winning the war of words?’, 24.07.08.

International Crisis Group ‘Afghanistan: Taliban presence in the north is growing’, 26.11.07.

International Crisis Group ‘Afghanistan: the need for international resolve’, 06.02.08.

Kamerbrief DVB/CV/121, 23 maart 2007.

H. Magnus en E. Naby, *Afghanistan. Mullah, Marx and Mujahid* (Colorado en Oxford 2000).

W. Maley, *Fundamentalism reborn? Afghanistan and the Taliban* (New York 1998).

Medica Mundial, ‘Women, peace and security in Afghanistan’, januari 2007.

Ministry of Education, Islamic Republic of Afghanistan – ‘National Report: The development of education’, 15.10.08.

NATO - Quarterly Report to the United Nations on the operations of the International Security Assistance Force S/2008/65, 23.01.08.

Norwegian Refugee Council – ‘Fears for safety and welfare of Afghans displaced by worsening conflict’, 28.10.08.

Office of the EU Special Representative for Afghanistan, *Human Rights report No. 9/2003* (Kaboel, 25 maart 2003).

Presidential Decree No. 16 on Enforcement of the Law on Structure, Duties and Mandate of the Afghanistan Independent Human Rights Commission, 22/2/1384 (12 May 2005) http://www.aihrc.org.af/law_of_aihrc.pdf

Raad van State, Afdeling Bestuursrechtspraak. 200608939/1 (Datum uitspraak: 20.07.07).

A. Rashid, *Descent into chaos. How the war against Islamic extremism is being lost in Pakistan, Afghanistan and Central Asia* (London, 2008).

A. Rashid, *Taliban. Islam, oil and the new great game in Central Asia* (New York 2000).

Reporters Without Borders – ‘Journalist’s defence lawyer tells appeal hearing his client was tortured’ 01.06.08.

Reporters Without Borders – ‘Afghanistan – Annual Report 2008’, 08.02.08.

Senlis Council, ‘Stumbling into chaos – Afghanistan on the brink’ November 2007.

Schweizerische Flüchtlingshilfe, ‘Asylsuchende aus Afghanistan – Position der Schweizerischen Flüchtlingshilfe SFH’, 26.02.09.

UNDP/Center for Policy and Human Development, ‘Afghanistan Human Development Report 2007’.

UNHCR, 'Update of the situation in Afghanistan and International protection considerations' (Genève 2003).

UNHCR Operational Information. Monthly Summary Report, February 2005.

UNHCR’s eligibility guidelines for assessing the international protection needs of Afghan asylum-seekers, december 2007.

UNHCR ‘Global report 2007 – Afghanistan’, June 2008.

UNHCR ‘Operational Information Monthly Summary Report – July 2008’.

UNHCR, 'Afghanistan security situation. Up-date', 25.02.08; 31.03.08; 23.06.08; 06.10.08.

UNIFEM, 'Afghanistan Factsheet 2008'.

US Department of State – 'International Religious Freedom Report 2008', 19.09.08.

US Department of State, Afghanistan Country Report on Human Rights Practises 2007, 11.03.08.

US Department of State, Afghanistan Country Report on Human Rights Practises 2007, 11.03.08.

US Department of State, Afghanistan Country Report on Human Rights Practises 2008, 25.02.09.

US Department of State – 'United States-Afghanistan strategic partnership joint statement', 25.09.08.

US Department of State, 'Country report on human rights practices 2006', 06.03.07.

United Nations General Assembly, 'Situation of Human Rights in Afghanistan' 13.08.02.

United Nations General Assembly, 'Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of the technical assistance in the field of human rights', 09.09.05.

United Nations General Assembly, 'Report of the Secretary General, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security'', 15.03.07.

United Nations General Assembly, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 06.03.08

United Nations General Assembly, 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 21.02.08.

United Nations General Assembly, 'Report of the High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Afghanistan and on the achievements of technical assistance in the field of human rights', 16.01.09.

United Nations General Assembly, 'Special report of the Secretary-General pursuant to Security Council resolution 1806 (208) on the United Nations Assistance Mission in Afghanistan', 03.07.08.

United Nations General Assembly, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 23.09.08.

United Nations General Assembly, 'The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security' 10.03.09.

M. Urban, *War in Afghanistan* (Londen 1990).

W. Vogelsang, *Afghanistan, een geschiedenis* (Amsterdam 2002).

Bijlage (n)

I Samenstelling van de regering

Regering (geactualiseerd op 11 maart 2009)

Functie	Naam	Etniciteit
President	Hamid Karzai	Pashtun
Vicepresident	Karim Khalili	Hazara
Vicepresident	Zia Massoud	Tadzjiek
Minister van Buitenlandse Zaken	Rangin Dadfer Spanta	Tadzjiek
Minister van Binnenlandse Zaken	Mahammed Hanif Atmar	Pashtun
Nationale Veiligheidsadviseur	Zalmay Rasool	Pashtun
Minister van Defensie	Abdul Rahim Wardak	Pashtun
Minister van Financiën	Mohammad Omar Zakhilwal	Pashtun
Minister van Transport		
Minister van parlementaire zaken	Mohammad Anwar Jigdalik	Pashtun
Minister van Communicatie	Amirzai Sangeen	Pashtun
Minister van Mijnbouw en Industrie	Ibrahim Adel	Hazara
Minister van Water en Energie	Mohammad Ismael Khan	Tadzjiek
Minister van Publieke Werken	Suhrab Ali Safaree	Hazara
Minister van Stedelijke Ontwikkeling	Yosuof Pashtun	Pashtun
Minister van Landbouw	Mohammed Asif Rahimi	
Minister van Justitie	Mohammad Sarwar Danish	Hazara
Minister van Onderwijs	Faruq Wardak	Pashtun
Minister (zonder portefeuille, controleert de programma's van de andere ministeries)	Hedeyat Amin Arsala	Pashtun
Minister van Volksgezondheid	Sayed Mohmmad Amin Fatemi	Pashtun
Minister van Hadj en	Nimatullah Shahrani	Oezbeek

Islamitische Zaken		
Minister van Grenszaken	Asadullah Khalid	Pashtun
Minister van Vrouwenzaken	(mevr.) Hassan Bano Ghazanfar	Tadzjiek
Minister van Arbeid en Economische Zaken	Jalil Shams	Tadzjiek
Minister van Vluchtelingen en Repatriëring	Karim Baharawi	Baluch
Minister van Cultuur en Jeugdzaken	Karim Khuram	Pashtun
Minister van Handel	Wahidullah Shahrani	Oezbeek
Minister van Hoger Onderwijs	Mahammad Azam Dadfar	Oezbeek
Minister van Plattelandsontwikkeling	Eshan Ziya	Tadzjiek
Minister voor Anti-drugszaken	General Khody Dad	Hazara
Minister van Werkgelegenheid en Sociale Zaken	Noor Mohammad Qarqeen	Turkmeen

Lijst met gouverneurs (geactualiseerd op 30 oktober 2008)

Provincie	Gouverneur	Etniciteit
Badakhshan	Munshree Abdul Majeed	Pashtun
Badghis	Mohammad Ashraf Nasiri	Pashtun
Baghlan	Abdul Jabar haqbeen	
Balkh	Atta Mohammad Noor	Tadzjiek, partij: Jamiat-i-Islami
Bamiyan	Habiba Surabi	Hazara, partij: Hezb-i-Wahdat
Daikundi	Sultan Ali Urozgani	Hazara
Farah	Rul Amin	
Faryab	Abdul Haq Shafaq	
Ghazni	Dr. Mohammed Osman	
Ghor	Sayed Eqbal Munib	
Helmand	Mohammed Gulab Mangal	Pashtun
Heart	Sayed Hussain Anwari	Hazara, partij: Harakat-i-Islami
Jowzjan	Mohammad Hashim Zari	Tadjik
Kaboel	Hadji Deen Mohammad	Pashtun, partij: Hezb-i-Islami (Khalis)
Kandahar	Rahmatullah Raofi	Pashtun,
Kapisa	Khwaja Abdul Satar	Tadzjiek

	Abubakar	
Khost	Arsallah Jamal	Pashtun
Kunar	Sayed Fazlullah Wahidi	Pashtun
Kunduz	Mohammad Omar	Oezbeek, partij: Jamiat-i-Islami
Laghman	Lutfullah Mashal	Pashtun,
Logar	Atiqullah Lodin	
Nangarhar	Mohammed Shafiq Gulaqa	Pashtun, partij: Mahazi-e-Melli
Nimroz	Gulam Dastageer	Pashtun: Jamiat-i-Islami
Nuristan	Tamim Nuristani	Nuristani
Paktia	Juma Khan Hamdard	Pashtun
Paktika	Mohammad Ekram Khpalwak	Pashtun
Parwan	Abdul Jabar Taqwa	Tadzjiek
Samanghan	Mr. Enayatullah	Tadzjiek
Sar-i-Pol	Bashi Chahabee	Tadzjiek
Takhar	Abdul Latif Ibrahim	Tadzjiek
Uruzgan	Assadullah Hamdam	Pashtun
Wardak	Mohammed Alim Fidayee	
Zabul	Hadji Delbar Jan Arman	Pashtun, partij: Hezb-i-Islami (Khalis)
Panshir	Bahlol Baheej	Tadzjiek, partij: Jamiat-i-Islami

Lijst van commandanten van politie per provincie (geactualiseerd op 2 november 2008)

No.	Naam	Provincie	Opmerkingen
1	Brigardier General Aqa Noor Katooz	Badakhshan	
2	Brigardier General Mohammad Ayub Niyazi	Badghis	
3	Lieutenant General Abdul Rahaman Sayedkhili	Baghlan	Tadzjiek
4	Brigardier General Sardar Mohammad Sultani	Balkh	
5	Major General Mohammed Ewaz	Bamyan	
6	Colonel Khalil	Farah	
7	Brigardier General Khalilullah Andarabi	Faryab	Tadzjiek
8	Colonel Mohammed Zaman	Ghazni	Pashtun
9	Brigardier General Shah Jahan Noory	Ghur	
10	Mr. Assdullah Shirzai	Helmand	Pashtun
11	Brigardier General Mohammad Juma Adeel	Herat	Tajik
12	Major General Mohammad Khalil Aminzada	Juzjan	

13	Lieutenant General Mohammad Ayub Salangee	Kaboel	Tadzjiek
14	Colonel Atiullah	Kandahar	Pashtun
15	Major General Matullah Safi	Kapisa	
16	Colonel Qayum Baqizoi	Khost	Pashtun
17	Brigardier General Abdul Jalal Jalal	Kunar	
18	Brigardier General Abdul Razq Yaqubee	Kundoz	Tadzjiek
19	Brigadier General Abdul Karim Omaryar	Laghamn	Pashtun
20	Major General Ghulam Mustafa Mujtaba	Logar	Pashtun
21	Brigardier General Sayed Abdul Ghafar	Nangrahar	
22	Brigardier General Mohammad Ayub	Nimroz	
23	Brigardier General Mohammad Qasim JangalBagh	Nuristan	
24	Colonel Esmatullah Alizai	Paktya	Pashtun
25	Brigardier General Daulat Khan	Paktika	Pashtun
26	Major General Wali Wullah	Panjsher	Tadzjiek
27	Brigardier General Khalillullah Ziayee	Parwan	Pashtun
28	Brigardier General Sharafudin	Samanghan	
29	Lieutenant General Belal Neram	Sari Pul	
30	Brigardier General Ziawoddin Mamuddee	Takhar	
31	Colonel Mr. Juma Gul Hemat	Uruzgan	Pashtun
32	Brigardier General Muzafaruddin	Wardak	Pashtun
33	Colonel Mohammad Yaqub Zabulli	Zabul	Pashtun
34	Colonel Sayed Baqer	Dykundi	
35	General Haqnawaz Haqyar	Kabul airport border police department	

II Historisch overzicht van de belangrijkste politieke facties en hun gewapende eenheden

Harakat-i-Islami (Islamitische beweging van Afghanistan)

De uit sjiiten bestaande Harakat-i-Islami was anti-Sovjet en anti-Taliban en zijn gewapende eenheden opereerden in de jaren tachtig en negentig in met name centraal-, noord- en oost-Afghanistan. De partij is nu enigszins versplinterd en wordt geleid door Mohammad Ali Jawid.

Hezb-i-Islami (Islamitische partij van Afghanistan)

Hezb-i-Islami werd in 1976 door Gulbuddin Hekmatyar opgericht en bestaat grotendeels uit Pashtuns. De Hezb-i-Islami richtte zich zowel tegen het communisme als tegen de traditionele leiders van Afghanistan. In 1979 scheidde Yunus Khalis zich af van Hezb-i-Islami en begon een eigen partij onder dezelfde naam. Datzelfde deed Khalid Farooqi in 2001. Als gevolg van de radicale, fundamentalistische ideeën van Hekmatyar, zijn opportunisme en het feit dat zijn beweging voornamelijk uit Pashtuns bestond, kon de partij jarenlang rekenen op de (financiële) steun van de Pakistaanse geheime dienst, de Inter-Service Intelligence (ISI). Hekmatyar wordt verantwoordelijk gehouden voor een reeks van aanslagen die sinds eind 2002 in Afghanistan zijn gepleegd met als doel de regering omver te werpen.

Hezb-i-Wahdat

Hezb-i-Wahdat is met financiële hulp van Iran in 1989 opgericht als overkoepelende partij voor acht kleinere sjiitische partijen en bestaat uit overwegend sjiitische Hazara's. De partij stond oorspronkelijk onder leiding van Abdul Ali Mazari tot zijn dood in februari 1995 in gevangenschap van de Taliban. In 1993 was een splitsing in de partij ontstaan tussen Mohammad Karim Khalili, die haar basis had in Bamiyan en Yakawlang en Mohammad Akbari, die zich had verbonden met het Rabbani-bewind en tot de komst van de Taliban in 1996 in Kaboel verbleef. In november 1998 gaf Akbari zich over aan de Taliban, terwijl Khalili en Haji Mohammad Mohaqeq (die Hezb-i-Wahdat in Mazar-i-Sharif vertegenwoordigde) in centraal Afghanistan actief tegen de Taliban vochten. Khalili is de huidige leider van Hezb-i-Wahdat en een van de twee vicepresidenten van Afghanistan. Milities gelieerd aan Hezb-e-Wahdat waren onder andere actief in Bamyan, Daikundi, Ghazni en delen van Wardak en Uruzgan. Ook etnische conflicten spelen een rol bij de veiligheidsproblemen.

Ittehad-i-Islami (Islamitische eenheid) / Dawat-i-Islami.

Ittehad-i-Islami bestaat voor het merendeel uit Pashtuns en is begin jaren tachtig opgericht als Mujahedin-partij door Abdul Rabb al-Rasul Sayyaf. De partij zou in

ieder geval in het verleden financieel zijn gesteund door Saoedi-Arabië. Ittehad speelde een belangrijke rol bij de gevechten tussen de verschillende Mujahedin-facties in de periode 1992 tot 1995, maar is zijn macht sedertdien verloren. De partij heeft zich sinds het Mujahedin-bewind in de jaren negentig politiek verbonden met de Jamiat-i-Islami. Op dit moment zou de Ittehad een belangrijke rol spelen bij de financiering van de oppositie van de regering Karzai. Tegenwoordig draagt de partij van Sayyaf de naam Dawat-i-Islami.

Jamiat-i-Islami (Islamitische samenleving van Afghanistan)

De overwegend uit Tadzjiekken bestaande Jamiat-i-Islami is in 1973 opgericht door voormalig president Burhanuddin Rabbani. Jamiat was de grootste en machtigste politieke macht in de Noordelijke Alliantie tijdens het Talibanbewind. Tot de partij behoren ook de minister van Energie, Ismael Khan, en de noordelijke commandant Ustad Mohammad. Veel leden van Jamiat zijn ook leden van de Shura-i-Nazar.

Junbish-i-Melli (Nationale islamitische beweging van Afghanistan)

Junbish is de partij van generaal Abdul Rashid Dostum, een voormalig leider van een militie die aan voormalig president Najibullah⁵³³ was verbonden. De partij bestaat overwegend uit Oezbeken. In mei 1997 liep Dostums' plaatsvervanger generaal Abdul Malik over naar de Taliban, waardoor hij hen in staat stelde het noorden van Afghanistan te veroveren. Dostum vluchtte daarop naar Turkije. Hij keerde terug in september 1997 na de tweede aanval van de Taliban op Mazar-i-Sharif, maar was niet in staat het gehele noorden te heroveren. In augustus 1998 werd Dostum voor een tweede keer verslagen, vluchtte wederom naar het buitenland, maar keerde later terug om in het noorden tegen de Taliban te strijden. Na de aanval op Afghanistan in oktober 2001 wist Dostum met behulp van de coalitie-eenheden onder leiding van de Verenigde Staten zijn positie in het noorden te heroveren en werd hij tevens benoemd tot plaatsvervangend minister van Defensie in de interim-regering.

Mahzat-i-Milli

Mahzat-i-Milli is kort na de val van het Talibanbewind opgericht door verschillende vooraanstaande commandanten van de Noordelijke Alliantie, waarvan het merendeel afkomstig was van Jamiat-i-Islami. Ook enkele belangrijke leden van de Shura-i-Nazar zijn betrokken bij Mahzat-i-Milli.

⁵³³ Najibullah was president en hoofd van de communistische Democratische Volkspartij van Afghanistan (DVPA) van 1986 tot 1992. Na de machtsovername door de Mujahedin in 1992 verbleef hij op de VN-compound in de hoofdstad. Nadat de Taliban in 1996 Kaboel hadden ingenomen, werd hij opgehangen op het Arianaplein.

Shura-i-Mashriqi (Raad van het Oosten)

De Shura-i-Mashriqi is een groep van voormalige leden van de Shura van Jalalabad⁵³⁴, die onder leiding stond van de voormalige gouverneur van de provincie Nangarhar Haji Abdul Qadir. De Shura-i-Mashriqi zou met wisselende allianties van lokale Mujahedin-commandanten hebben geopereerd in de provincies Laghman en Kunar. Na de moord op Haji Abdul Qadir op 6 juli 2002 werd hij zowel als gouverneur als hoofdleider van de Shura-i-Mashriqi opgevolgd door zijn broer Haji Din Mohammad.

Shura-i-Nazar

De Shura-i-Nazar is de naam van de eind jaren tachtig opgerichte alliantie tussen verschillende Mujahedin-commandanten onder leiding van Mujahedin-commandant Ahmed Shah Massoud tot hij werd vermoord op 9 september 2001. De naam wordt nu gebruikt als aanduiding voor een alliantie tussen voormalige commandanten en vooraanstaande leden van de Noordelijke Alliantie (waarvan de meeste afkomstig zijn uit Jamiat-i-Islami) en staat onder leiding van de voormalige minister van Defensie Muhammad Fahim (thans veiligheidsadviseur van president Karzai), voormalig minister van Onderwijs Qanooni en minister van Buitenlandse Zaken Abdullah. Veel Afghanen refereren aan leden van Jamiat-i-Islami en Mahzat-i-Milli, alsmede aan andere groepen die aan deze groeperingen verbonden zijn, nog steeds als Shura-i-Nazar.

Taliban

De Talibanbeweging werd in 1994 opgericht door een groep Afghanen die had gestudeerd aan Koranscholen, zogenaamde madrassas, in Afghanistan en Pakistan. De Taliban bestaan grotendeels uit Pashtuns en worden geleid door mullah Mohammad Omar. De Taliban streefden ernaar om van Afghanistan een islamitische staat te maken, waarbij de invoering van een vorm van de sharia een belangrijk onderdeel van hun strijd vormde. Tussen 1994 en 2001 wisten de Taliban ongeveer 90 % van Afghanistan te veroveren. De Taliban werden in oktober en november 2001 uit Afghanistan verdreven door een coalitie onder leiding van de Verenigde Staten, omdat zij hulp hadden verleend aan het terroristische Al Qa'ida-netwerk, dat verantwoordelijk wordt gehouden voor de op 11 september 2001 gepleegde aanslagen op het World Trade Centre in New York en het Pentagon in Washington. Alhoewel enkele hooggeplaatste Talibanleden door de coalitie zijn opgepakt of gedood, lopen de meeste leiders, waaronder mullah Omar, nog vrij rond. De Taliban worden verantwoordelijk gehouden voor een reeks van aanslagen die sinds eind 2002 in Afghanistan zijn gepleegd en die zijn bedoeld om de overgangsregering omver te werpen.

⁵³⁴ Raad van gerespecteerde personen die optreden als scheidsrechters bij disputen en als aanjagers bij het organiseren van collectieve acties.

III Lijst van politieke partijen die officieel geregistreerd zijn bij het ministerie van Justitie (geactualiseerd op 30 oktober 2008)

	Naam politieke partij	Leider
1	Republican Party (Hizb-e Jamhuri Khwahan)	Sibghatullah Sanjar
2	National Unity Movement (Tahrik-e Wahdat-e Melli)	Sultan Mahmood Ghazi
3	Freedom Party of Afghanistan (Hizb-e-Istiqlal-e-Afghanistan)	Ghulam Farooq Najrabi
4	Youth Solidarity Party of Afghanistan (Hizb-e Hambastagi-ye Melli-ye Jawanan-e Afghanistan)	Mohammad Jamil Karzai
5	National Unity Party of Afghanistan (Hizb-e Wahdat-e Melli-ye Afghanistan)	Abdul Rasheed Jalili
6	National Tribal Unity Islamic Party of Afghanistan (Hizb-e Melli-ye Wahdat-e Aqwam-e Islami-ye Afghanistan)	Mohammad Shah Khugianay
7	Labor and Progress of Afghanistan Party (Hizb-e Kar wa Tawse'a-e Afghanistan)	Zulfiqar Omid
8	National Solidarity Movement of Afghanistan (Nahzat-e Hambastagi-ye Melli-ye Afghanistan)	Pir Sayyad Ishaq Gailani
9	National Islamic Front of Afghanistan (Mahaz-e Melli-ye Islami-ye Afghanistan)	Sayyad Ahmad Gailani
10	Freedom and Democracy Movement of Afghanistan (Nahzat-e Azadi wa Demokrasi-ye Afghanistan)	Abdul Raqib Jawed Kohestani
11	Afghan Social Democratic Party (Afghan Mellat)	Anwar al-Haq Ahadi
12	Islamic Movement of Afghanistan (Harakat-e Islami-ye Afghanistan)	Mohammad Ali Jawid
13	United Afghanistan Party (Hizb-e Afghanistan-e Wahid)	Mohammad Wasel Rahimi
14	People's Welfare Party of Afghanistan (Hizb-e Sahadat-e Mardum-e Afghanistan)	Mohammad Zubair Payroz
15	National Unity Movement of Afghanistan (Hizb-e Harakat-e Melli-ye Wahdat-e Afghanistan)	Mohammad Nader Atash
16	Human Rights Protection and	Baryalai Nasrati

	Development Party of Afghanistan (Hizb-e Hifazat az Hoquq-e Bashari wa Inkeshaf-e Afghanistan)	
17	National Party of Afghanistan (Hizb-e Melli-ye Afghanistan)	Abdul Rashid Aryan
18	National Congress Party of Afghanistan (Hizb-e Kongra-ye Melli-ye Afghanistan)	Abdul Latif Pedram
19	Peace Movement (Da Afghanistan Da Solay Ghorzang Gond)	Shahnawaz Tanai
20	Islamic People's Movement of Afghanistan (Hizb-e Harak-e Islami-ye Mardum-e Afghanistan)	Al-Hajj Sayyed Hosain Anwari
21	Islamic Justice Party of Afghanistan (Hizb-e Adalat-e Islami-ye Afghanistan)	Mohammad Kabir Marzban
22	People's Message Party of Afghanistan (Hizb-e Risalat-e Mardum-e Afghanistan)	Noor Aqa Wainee
23	People's Welfare Party of Afghanistan (Hizb-e Refah-e Mardum-e Afghanistan)	Miagul Waseq
24	National Peace & Unity Party of Afghanistan (Hizb-e Sulh wa Wahdat-e Melli-ye Afghanistan)	Abdul Qader Imami
25	Understanding and Democracy Party of Afghanistan (Hizb-e Tafahum-e wa Demokrasi-ye Afghanistan)	Ahmad Shaheen
26	Young Afghanistan's Islamic Organization (Sazman-e Islami-ye Afghanistan-e Jawan)	Sayyed Jawad Husaini
27	National Peace & Islamic Party of the Tribes of Afghanistan (Hizb-e Sulh-e Melli-ye Islami-ye Aqwam-e Afghanistan)	Abdul Qaher Shari'ati
28	Islamic Unity Party of Afghanistan (Hizb-e Wahdat-e Islami-ye Afghanistan)	Mohammad Karim Khalili
29	Islamic Unity Party of the People of Afghanistan (Hizb-e Wahdat-e Islami-ye Mardum-e Afghanistan)	Haji Mohammad Mohaqeq
30	People's Liberal Freedom Seekers Party of Afghanistan (Hizb-e Libral-e Azadi-ye Khwa-e Mardum-e Afghanistan)	Ajmal Sohail
31	People's Prosperity Party of Afghanistan (Hizb-e Falah-e Mardum-e Afghanistan)	Ustad Mohammad Zareef
32	Solidarity Party of Afghanistan (Hizb-e	Abdul Khaleq Ne'mat

	Hambastagi Afghanistan)	
33	Afghan Society for the Call to the Koran and Sunna (Jama'at al-Da'wat il' Qur'an wa Sunnat al-Afghanistan)	Mawlawi Sami'ullah Najibi
34	National Movement of Afghanistan (Hizb-e Nahzat-e Melli-ye Afghanistan)	Ahmad Wali Masood
35	National Peace Islamic Party of Afghanistan (Da Afghanistan Da Solay Melli Islami Gond)	Shah Mahmud Popalzai
36	People's Aspirations Party of Afghanistan (Hizb-e Arman-e Mardum-e Afghanistan)	Al-Hajj Sirajuddeen Zafari
37	National Solidarity Party of Afghanistan (Hizb-e Paiwand-e Melli-ye Afghanistan)	Sayyed Mansur Naderi
38	National Prosperity and Islamic Party of Afghanistan (Hizb-e Sahadat-e Melli wa Islami-ye Afghanistan)	Mohammad Osman Salekzada
39	Freedom Party of Afghanistan (Hizb-e Azadi-ye Afghanistan)	Abdul Malik
40	People's Uprising Party of Afghanistan (Hizb-e Rastakhaiz-e Mardum-e Afghanistan)	Sayyed Zaher Qaydam Al-beladi
41	Peace and National Welfare Activists Society (Majmah-e Melli-ye Fahalin-e Sulh-e Afghanistan)	Shams al-Haq Nur Shams
42	Islamic Party of the Afghan Land (Da Afghan Watan Islami Gond)	Mohammad Hassan Ferozkhel
43	People's Freedom Seekers Party of Afghanistan (Hizb-e Azadi-ye Khwa-e Mardum-e Afghanistan)	Fida Mohammad Ehsass
44	Muslim Unity Movement Party of Afghanistan (Hizb-e Wahdat-ul-Muslimeen Afghanistan)	Wazir Mohammad Wahdat
45	Tribes Solidarity Party of Afghanistan (Hizb-e Hambastagi-ye Melli-ye Aqwam-e Afghanistan)	Mohammad Zareef Naseri
46	National Islamic Moderation Party of Afghanistan (Hizb-e Etedaal Melli Islami ye Afghanistan)	Qara Baik Izadyar
47	National Development Party of Afghanistan (Hizb-e Taraqi Melli ye Afghanistan)	Dr. Assef Baktash

48	National Independence Party of Afghanistan (Hezb-e-Isteqlal Milli Afghanistan)	Taj Mohammad Wardak
50	National Islamic Unity Party of Afghanistan (Hizb-e Wahdat-e Melli-ye Islami-ye Afghanistan)	Mohammad Akbari
51	People's Sovereignty Movement of Afghanistan (Nahzat-e Hakimyat-e Mardum-e Afghanistan)	Hayatullah Subhani
52	National Islamic Movement of Afghanistan (Hizb-e Junbish-e-Melli-ye Afghanistan)	Sayed Noorullah
53	Islamic Unity of the Nation of Afghanistan Party (Hizb-e Wahdat-e-Islami Millat-e-Afghanistan)	Qurban Ali Irfani
54	Elites People of Afghanistan Party (Hib-e Nukhbagan-e Mardum-e-Afghanistan)	Abdul Hamid Jawaad
55	National Country Party	Ghulam Mohammad
56	National Freedom Seekers Party (Hizb-e-Azaadi Khwahan-e-Maihan)	Abdul Hadi Dabeer
57	National Patch of Afghanistan Party (Hib-e-Paiwand-e-Mehanee Afghanistan)	Sayyed Kamal Sadaat
58	Islamic Society of Afghanistan (Jami'at-e Islami-ye Afghanistan)	Ustad Rabbani
59	Afghanistan's Islamic Mission Organization (Tanzim-e Dahwat-e Islami-ye Afghanistan)	Abdul Rabb Rasool Sayyaf
61	People's Party of Afghanistan (Hizb-e Mardum-e Afghanistan)	Ahmad Shah Asar
62	National Stability Party (Hizb-e Subat-e Melli)	Mohammad Sami Kharotai
63	National Islamic Fighters Party of Afghanistan (Da Afghanistan Da Melli Mubarizinu Islami Gond)	Amanat Nangarhari
64	Democratic Party of Afghanistan (Hizb-e-Democrat-e-Afghanistan)	Abdul Kabir Ranjbar
65	People's Movement of the National Unity of Afghanistan (Da Afghanistan da Melli Wahdat Wolesi Tahreek)	Abdul Hakim Noorzai
66	National Sovereignty Party (Hizb-e-Iqtedar Melli)	Sayyed Mustafa Kazimi
67	New Afghanistan Party (Hezb-e-	Mohammad Yunis Qanuni

	Afghanistan Naween)	
68	National Prosperity Party (Hizb-e Refah-e Melli)	Mohammad Hasan Jahfari
69	National Stance Party (Hizb-e-Melli Dareez)	Habibullah Janebdar
70	Afghanistan's Welfare Party (Hizb-e Refah-e Afghanistan)	Mir Mohammad Asef Za'ifi
71	Afghanistan's Islamic Nation Party (Hizb-e-Umat-e-Islami Afghanistan)	Tooran (Captain) Noor Aqa Ahmadzai
72	Afghanistan's National Islamic Party (Hizb-e-Melli Islami Afghanistan)	Ruhullah Ludin
73	The People of Afghanistan's Democratic Movement (Hizb-e-Junbish- Democracy Mardum-e-Afghanistan)	Mohammad Sharif Nazari
74	Progressive Democratic Party of Afghanistan (Hizb-e-Mutaraqi Democaraat Afghanistan)	Mohammad Wali Aria
75	Democratic Party of Afghanistan (Hizb-e-Democracy Afghanistan)	Al-hajj Mohammad Tawoos Arab
76	Muslim People of Afghanistan Party (Hizb-e-Mardum-e-Muslman-e-Afghanistan)	Bismillah Joyan
77	Hizullah-e-Afghanistan	Qari Ahmad Ali
78	Islamic Party of Afghanistan (Hizb-e-Islami Afghanistan)	Mohammad Khalid Farooqi
79	Comprehensive Movement of Democracy and Development of Afghanistan Party (Hizb-e-Nahzat Faragir Democracy wa Taraqi-e-Afghanistan)	Sher Mohammad Bazgar
80	Afghanistan Peoples' Treaty Party (Hizb-e-Wolesi Tarhun Afghanistan)	Sayyed Amir Tahseen
81	United Islamic Party of Afghanistan (Hizb-e-Mutahed Islami Afghanistan)	Wahidullah Sabawoon
82	Islamic Movement of Afghanistan Party (Hizb-e-Nahzat-e-Melli Islami Afghanistan)	Mohammad Mukhtar Mufleh
83	National and Islamic Sovereignty Movement Party of Afghanistan (Hizb-e-Eqtedar-e-Melli wa Islami Afghanistan)	Engineer Ahmad Shah Ahmadzai
84	The Afghanistan's Mujahid Nation's Islamic Unity Movement (Da Afghanistan Mujahid Woles Yaowaali Islami Tahreek)	Saeedullah Saeed
85	People United Party of Afghanistan (Hezb-	Engineer Zianudin Jahid

	e-Tawheed-e-Mardumi Afghanistan)	
86	Afghan People United National Developed Party (De Afghanistan Tolanpal Wolaswak Afghan Millat Milli Mutaraqi Gound)	Ajmal Shams
87	National Confidence Party (Hezb-e-Eitimad-e-Milli Afghanistan)	Assadullah Kohzad
88	National Servants Party of Afghanistan (Hezb-e-JKhidmagaran-e-Milli Afghanistan)	Momtaz Hemat
89	Republican Party of Afghanistan (Hezb-e-Jamhur-e-Afghanistan)	Engineer Habib
90	National Movement Party of Afghanistan (Hezb-e-Taharok-e-Milli-e-Afghanistan)	Razia Naimi
91	Hezbi Nuhzat-e-Bedar-e-Milli Falahi Afghanistan	Suraya
92	National Needed party of Afghanistan (Hezbi Niyazi Milli-e-Afghanistan)	Fatima Nazaree
93	National Flowing Party of Afghanistan (Hezbi Insijam-e-Milli-e-Afghanistan)	Najibullah Sadiq Mir
94	National Party of Afghanistan (Hezb De Afghanistan Milli Wolaswak Gound)	Amanullah Sabit
95	Justice and Progress Party of Afghanistan (Hezbi Adalat wa Taraqee-e-Afghanistan)	Zabihullah
96	Islamic Defendant Party of Afghanistan (Hezbi Fathi Islami-e-Afghanistan)	Nasrullah
97	People Rights Protection Party of Afghanistan (Hezbi Hemayat az Huquqi Mardoom-e-Afghanistan)	Sangeen Mohammad
98	Afghanistan Islamic and Peaceful National Party (De Afghanistan Islami Millat De Amn aw sulhi Gound)	Rahim Khan
99	National Islamic Justice Party of Afghanistan (Hezbi Insafi Milli-e-Islami-e-Afghanistan)	Mohammad Shah
100	Islamic and National Revolutionary Movement Party of Afghanistan (Hezbi Harakat-e-Inqilabi-e-Islami wa Milli-e-Afghanistan)	Mohammad Musa Hotak
101	Civil Movement Party of Afghanistan (Hezbi Nuhzati Madani-e-Afghanistan)	Mohammed Akram Gizabee

IV Lijst van afkortingen

ACBAR
Agency Coordinating Body for Afghan Relief
AGP
Afghaanse Parlementaire Groep
AIA
Afghan Interim Administration
AIHRC
Afghan Independent Human Rights Commission
AMF
Afghan Military Forces
ANA
Afghan National Army
ANAP
Afghan National Auxiliary Police
ANBP
Afghanistan's New Beginnings Programme
ANCOP
Afghan National Civil Order Police
ANP
Afghan National Police
AUP
Afghan Uniformed Police
AREU
Afghan Research and Evaluation Unit
AUP
Afghan Uniformed Police
CLJ
Constitutionele Loya Jirga
CSO
Central Statistics Office
DIAG
Disbandment of Illegal Armed Groups
DVPA
Democratische Volkspartij van Afghanistan
HIG
Hezb-i-Islami Gulbuddin
IAG
Illegal Armed Group
ICC
International Criminal Court

ICRC
International Committee of the Red Cross
IDCU
Identity Checking Unit
IDLG
Independent Directorate for Local Governance
ISAF
International Security Assistance Force
JCMB
Joint Co-ordination and Monitoring Board
JSCG
Justice Sector Consultative Group
NA
Noordelijke Alliantie
NDS
National Directorate for Security
NGO
Non Governmental Organization
NRC
Norwegian Refugee Council
OEF
Operation Enduring Freedom
OM
Openbaar Ministerie
OMF
Opposing Militant Forces
PRT
Provincial Reconstruction Team
REAN
Return and Emigration of Aliens from the Netherlands
TRQN
Temporary Return for Qualified Nationals
UF
United National Front of Afghanistan
UNAMA
United Nations Assistance Mission to Afghanistan
UNMACA
United Nations Mine Action Centre for Afghanistan
VN
Verenigde Naties

